

MATERIAŁY I STUDIA

Zeszyt nr 250

Rynek pracy w Polsce.

Wynagrodzenia, produktywność pracy i migracje
w maju 2010 r. – na tle panelowych badań opinii
pracodawców i bezrobotnych w latach 2006–2009

Wiesław Gumuła, Adrian Gucwa,
Witold Nalepa, Zbigniew Opioła

Artykuł przyjęty do publikacji decyzją Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 5 sierpnia 2010 roku.

Projekt graficzny:
Oliwka s.c.

Skład i druk:
Drukarnia NBP

Wydał:
Narodowy Bank Polski
Departament Edukacji i Wydawnictw
00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21
tel. 22 653 23 35, fax 22 653 13 21

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2010

Materiały i Studia są rozprowadzane bezpłatnie.

Dostępne są również na stronie internetowej NBP: <http://www.nbp.pl>

Spis treści

Spis wykresów	4
Spis tabel	7
Streszczenie	12
1. Charakterystyka badań	20
2. Wynagrodzenia	21
2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców	21
2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych	30
3. Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny	35
4. Migracje zarobkowe a rynek pracy	46
4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców	46
4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych	49
5. Ruch kadrowy	52
5.1. Ruch kadrowy w opiniach pracodawców	52
5.2. Aktywność bezrobotnych na krajowym rynku pracy	57
Załącznik 1. Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy w maju 2009 r.	60
Załącznik 2. Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych	65
Załącznik 3. Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorców ...	68
Załącznik 4. Dodatkowe zestawienia tabelaryczne wyników ośmiu edycji badań (październik 2006 r., maj 2007 r., listopad 2007 r., maj 2008 r., listopad 2008 r., maj 2009 r., listopad 2009 r., maj 2010 r.)	73
Załącznik 5. Ankieta dla pracodawców	87
Załącznik 6. Ankieta dla bezrobotnych	98

Spis wykresów

Wykres 1. Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	12
Wykres 1a. Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS	13
Wykres 2. Jaka minimalna miesięczna płaca netto, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę, skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy?	14
Wykres 3. Jaka minimalna miesięczna płaca netto, przy dojazdach około godziny w jedną stronę, skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy?	14
Wykres 4. Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?	15
Wykres 5. Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	15
Wykres 6. Stopa wzrostu przychodów	16
Wykres 7. Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw w ciągu najbliższych 6 miesięcy	17
Wykres 8. Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę wysokiej klasy specjalistów według pracodawców	22
Wykres 9. Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników wykwalifikowanych według pracodawców	22
Wykres 10. Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników niewykwalifikowanych według pracodawców	23
Wykres 11. Oczekiwania płacowe bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów według pracodawców	24
Wykres 12. Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników wykwalifikowanych według pracodawców	25
Wykres 13. Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych według pracodawców	25
Wykres 14. Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	26

Wykres 15. Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)	27
Wykres 15a. Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia) według województw (maj 2010 r.)	28
Wykres 16. Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS	28
Wykres 17. Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach według siedziby przedsiębiorstw, sekcji oraz wielkości przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy) . . .	29
Wykres 18. Oczekiwania płacowe bezrobotnych od października 2006 r. do maja 2010 r.	33
Wykres 19. Szacowane miesięczne koszty dojazdów do pracy według bezrobotnych	34
Wykres 20. Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	35
Wykres 20a. Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy według województw (maj 2010 r.)	36
Wykres 21. Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa; sekcję oraz wielkość	36
Wykres 22. Stopa przewidywanego wzrostu przychodów	39
Wykres 23. Proporcje wpływu innowacji technicznych oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy	39
Wykres 24. Kształtowanie się cen produktów lub usług będących podstawowym przedmiotem działalności ankietowanych przedsiębiorstw przez najbliższe 6 miesięcy	40
Wykres 25. Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności badanych przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	41
Wykres 25a. Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach według województw (maj 2010 r.)	42
Wykres 26. Tempo zmian cen – w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu)	42

Wykres 27. Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję oraz wielkość	43
Wykres 28. Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy ogółem (% wszystkich wskazań)	46
Wykres 29. Migracje zarobkowe za granicę jako przyczyna trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników	48
Wykres 30. Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach	49
Wykres 31. Kierunki migracji zarobkowej – maj 2010 r.	50
Wykres 32. Główne przyczyny wyjazdów zarobkowych za granicę	51
Wykres 33. Ruch kadrowy w przedsiębiorstwach w okresie 6 miesięcy poprzedzających badania	52
Wykres 34. Przedsiębiorstwa, z których w okresie 6 miesięcy poprzedzających badania odeszli pracownicy	53
Wykres 35. Przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw	53
Wykres 36. Przewidywania pracodawców dotyczące stopnia trudności w znalezieniu pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy	56
Wykres 37. Przewidywania pracodawców dotyczące bezrobocia	56
Wykres 38. Krajowa stopa bezrobocia w miesiącach, w których przeprowadzono badania terenowe rynku pracy	57
Wykres 39. Odsetek osób zatrudnionych nielegalnie, ale zarejestrowanych w urzędach pracy, według bezrobotnych	58
Wykres 40. Przewidywania bezrobotnych na temat znalezienia pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy	58
Wykres 41. Gotowość bezrobotnych do podjęcia pracy w najbliższym tygodniu	59

 Spis tabel

Tabela 1. Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które osoby świadczące już pracę są skłonne kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy (na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)	21
Tabela 2. Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które bezrobotni są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.)	24
Tabela 3. Przewidywany przez pracodawców wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	27
Tabela 4. Przyczyny przewidywanego wzrostu wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ocenie pracodawców	30
Tabela 5. Oczekiwania płacowe bezrobotnych według wykształcenia	31
Tabela 6. Oczekiwania płacowe bezrobotnych według powiatów	31
Tabela 7. Oczekiwania płacowe bezrobotnych według stażu na bezrobociu	32
Tabela 8. Oczekiwania płacowe bezrobotnych w relacji do płacy minimalnej oraz przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw	33
Tabela 9. Porównanie oczekiwań płacowych bezrobotnych w zależności od czasu dojazdu do pracy (okres poprzedni = 100)	33
Tabela 10. Porównanie szacowanych przez bezrobotnych przeciętnych miesięcznych kosztów dojazdów do pracy (okres poprzedni = 100)	34
Tabela 11. Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy	38
Tabela 12. Zależność między zmianami w wynagrodzeniach a zmianami w wydajności pracy według pracodawców	40
Tabela 13. Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost cen w ciągu najbliższych 6 miesięcy	44
Tabela 14. Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy według sekcji	47

Tabela 15. Status bezrobotnych na rynku pracy przed wyjazdem za granicę	50
Tabela 16. Rozkład odpowiedzi na temat pracy w wyuczonym zawodzie	51
Tabela 17. Przyczyny trudności ze znalezieniem pracowników według pracodawców	54
Tabela 1A. Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe (klasyfikacja według stopy bezrobocia na koniec marca 2010 r.)	60
Tabela 2A. Liczebność próby badawczej bezrobotnych z miast wojewódzkich w poszczególnych województwach	61
Tabela 3A. Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór)	62
Tabela 4A. Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu	62
Tabela 5A. Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia	63
Tabela 6A. Zalecona liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem	63
Tabela 7A. Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych	64
Tabela 8A. Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach	64
Tabela 1B. Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów	65
Tabela 2B. Struktura próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	65
Tabela 3B. Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wieku w poszczególnych typach powiatów	66
Tabela 4B. Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów	66
Tabela 5B. Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia	67
Tabela 6B. Łączne dochody gospodarstw domowych	67
Tabela 1C. Liczebność próby badawczej przedsiębiorstw według województw	68
Tabela 2C. Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw	69
Tabela 3C. Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według wielkości przedsiębiorstw)	69

Tabela 4C. Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007	70
Tabela 5C. Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według sekcji PKD 2007 uwzględnionych w badaniach)	70
Tabela 6C. Przedsiębiorstwa eksportujące towary lub usługi w 2008 r.	71
Tabela 7C. Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2009 r.	71
Tabela 8C. Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, według typów powiatów	71
Tabela 9C. Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania w maju 2010 r.	72
Tabela 1D. Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)	73
Tabela 2D. Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)	73
Tabela 3D. Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)	73
Tabela 4D. Przychody z podstawowej działalności gospodarczej ankietowanych przedsiębiorstw	74
Tabela 5D. Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)	74
Tabela 6D. Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)	75
Tabela 7D. Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)	75

Tabela 8D. Przedsiębiorstwa skłonne są zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie	76
Tabela 9D. Zdaniem pracodawców pracownicy, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)	76
Tabela 10D. Wysokiej klasy specjaliści, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie	77
Tabela 11D. Robotnicy wykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie	77
Tabela 12D. Robotnicy niewykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie	78
Tabela 13D. Zdaniem pracodawców, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)	78
Tabela 14D. Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie	78
Tabela 15D. Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie	79
Tabela 16D. Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie	79
Tabela 17D. Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się, w ciągu najbliższych 6 miesięcy, przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach	80
Tabela 18D. Przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach będzie się łączył z	80
Tabela 19D. Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach	80
Tabela 20D. Przewidywania dotyczące kształtowania się marży na sprzedaży towarów i usług, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy	81
Tabela 21D. Przewidywania dotyczące kształtowania się produktywności pracy, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy	81

Tabela 22D. Przewidywania respondentów na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw, w okresie najbliższych 6 miesięcy	81
Tabela 23D. Opinie respondentów na temat problemów ze znalezieniem odpowiednich pracowników w ciągu ostatnich 6 miesięcy	82
Tabela 24D. Wolne miejsca pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach	82
Tabela 25D. Zamiary respondentów co do zatrudnienia (wzrost lub spadek zatrudnienia) w ciągu najbliższych 6 miesięcy	82
Tabela 26D. Prognozy respondentów dotyczące stopnia trudności znalezienia pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy	83
Tabela 1d. Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?	83
Tabela 2d. Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?	83
Tabela 3d. Czy respondenci byliby gotowi zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znaleźli atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania.	84
Tabela 4d. Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?	84
Tabela 5d. Powody podjęcia przez respondentów decyzji o wyjeździe za granicę w celach zarobkowych	84
Tabela 6d. Status respondentów na rynku pracy przed wyjazdem	85
Tabela 7d. Jeżeli respondenci wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych, czy pracując za granicą wykonywali pracę w swoim zawodzie	85
Tabela 8d. Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą	85
Tabela 9d. Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to co skłania ich do wyjazdu	85
Tabela 10d. Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to jakie minimalne wynagrodzenie netto w Polsce skłoniłoby ich do pozostania w kraju	86
Tabela 11d. Jaka, zdaniem respondentów, część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?	86
Tabela 12d. Czy respondenci byliby w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia	86

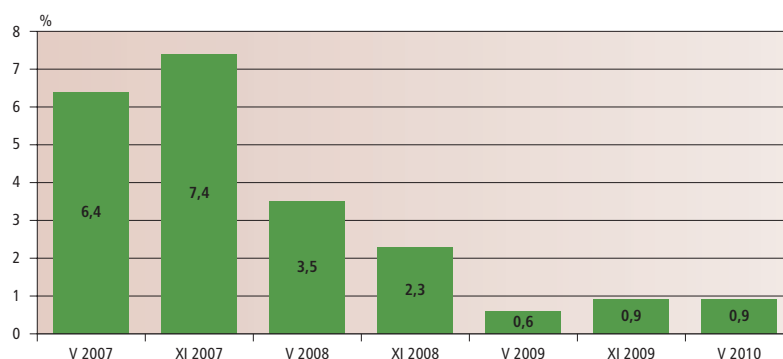
Streszczenie

Raport zawiera analizę wyników badań ankietowych, które zostały przeprowadzone w maju 2010 r. na reprezentatywnych próbach 1600 pracodawców oraz 2000 bezrobotnych. W raporcie uwzględnione zostały wyniki siedmiu wcześniejszych edycji badań terenowych, przeprowadzonych w odstępach półrocznych w latach 2006–2009. Przedmiotem analizy są opinie oraz przewidywania obydwu kategorii respondentów na temat zmian w wynagrodzeniach oraz produktywności pracy, a także migracji zarobkowych i ruchu kadrowego.

Pracodawcy przewidują, że wynagrodzenia wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy przeciętnie o 0,9% (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia w badanych przedsiębiorstwach). Identyczne prognozy pracodawców zaobserwowano w listopadzie 2009 r. We wcześniejszych edycjach przewidywane wzrosty wynagrodzeń wynosiły odpowiednio: w maju 2007 r. – 6,4%, w listopadzie 2007 r. – 7,4%, w maju 2008 r. – 3,5%, w listopadzie 2008 r. – 2,3%, w maju 2009 r. – 0,6% (wykres 1).

Wykres 1

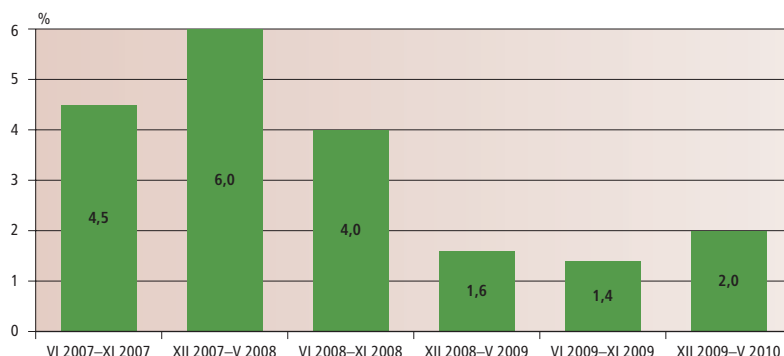
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy

Dla porównania na wykresie 1a zostały przedstawione faktyczne zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, opracowane na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego dla analogicznych okresów do tych będących przedmiotem oceny pracodawców. Porównanie to pozwala stwierdzić, że dotychczasowe badania wychwytyją zmiany w sile trendu (jego wzmocnienie lub osłabienie) oraz radykalną zmianę trendu (w tym wypadku przedsiębiorcy przewidzieli zarówno podparcie trendu od góry, jak i od dołu). Oczywiście, nie można oczekiwać od przedsiębiorców, że wskażą dokładną liczbę procentową. Niemniej ich przewidywania dotyczące dynamiki są godne uwagi przy opracowywaniu projekcji wynagrodzeń.

Tak więc wartość odpowiedzi, uzyskanych na pytanie o procentowe zmiany w wynagrodzeniach, ujawnia się przy ich porównywaniu w szeregu czasowym z wynikami kolejnych badań panelowych. Aby je zweryfikować – w każdej edycji zadajemy dodatkowe pytania operujące kategoriami rozmytymi lub jakościowymi. Z analizy uzyskanych na te pytania odpowiedzi wynika, że pracodawcy będą skłonni ulegać roszczeniom płacowym w nieco mniejszym stopniu, niż deklarowali to w listopadzie 2009 r. Natomiast odpowiedzi uzyskane na wprost zadane pytanie o liczby sugerują, że przewidywany przez pracodawców wzrost ma być analogiczny do wyników z poprzedniej edycji badań.

Wykres 1a
Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
(w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS

Należy przy tym podkreślić, że odpowiedzi na pytania operujące danymi jakościowymi również potwierdzają wyniki uzyskane na pytanie o dane liczbowe, zgodnie z którymi gotowość pracodawców do podwyżek wynagrodzeń będzie znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008.

Poniżej omówiono jedno z pytań operujących kategoriami jakościowymi.

Utrzymuje się trend polegający na zmniejszaniu się udziału pracodawców zapowiadających podwyżki w przedsiębiorstwach. W październiku 2006 r. ponad połowa pracodawców (57,3%) przewidywała wzrost przeciętnego wynagrodzenia w swoich przedsiębiorstwach. W maju i listopadzie 2007 r. podwyżki wynagrodzeń zapowiadała nieco mniej niż połowa przedsiębiorców (odpowiednio 49,0% i 48,4%); w maju 2008 r. było to 35,6% przedsiębiorców, w listopadzie 2008 r. – 27,1%, w maju 2009 r. – 11,1%, w listopadzie 2009 r. – 18,0%, a w bieżącej edycji o 16,7%.

Temu trendowi towarzyszy wzrost liczby pracodawców, według których wynagrodzenia w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nie zmienią się (w październiku 2006 r. było to 30,6%, w maju i listopadzie 2007 r. – 39,3%, w maju 2008 r. – 52,8%, w listopadzie 2008 r. – 61,3%, w maju 2009 r. – 74,4%, w listopadzie 2009 r. – 71,3%, w maju 2010 r. – 73,4%).

Odsetek pracodawców twierdzących, że w najbliższych miesiącach nastąpi spadek przeciętnych wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach, w dalszym ciągu utrzymuje się na niskim poziomie – 1,6%. W październiku 2006 r. odsetek ten wynosił 0,6%, w maju 2007 r. – 0,3%, w listopadzie 2007 r. – 0,4%, w maju 2008 r. – 0,2%, w listopadzie 2008 r. – 1,8%, w maju 2009 r. – 3,6%, a w listopadzie 2009 r. – 2,4%.

W porównaniu z listopadem 2009 r. nie zmienił się odsetek pracodawców (8,3%), którzy nie potrafią przewidzieć kierunku zmian wynagrodzeń w swoim przedsiębiorstwie (w październiku 2006 r. było to 10,7%, w maju 2007 r. – 11,1%, w listopadzie 2007 r. – 11,8%, w maju 2008 r. – 11,2%, w listopadzie 2008 r. – 9,7%, w maju 2009 r. – 10,9%).

W bieżącej badaniu, podobnie jak w poprzednich, nie ujawniła się zależność pomiędzy stopą bezrobocia w badanych powiatach a wysokością planowanych przez pracodawców podwyżek wynagrodzeń.

Od edycji przeprowadzonej w maju 2008 r. utrzymuje się natomiast tendencja polegająca na tym, że wielkość przedsiębiorstwa różnicuje odpowiedzi przedsiębiorców dotyczące gotowości ulegania presji płacowej. Mikroprzedsiębiorstwa są bardziej skłonne do ulegania presji płacowej, niż pozostałe przedsiębiorstwa.

Ze względu na sekcję gospodarki największy procentowo wzrost wynagrodzeń, podobnie jak w listopadzie 2009 r., zgłaszali pracodawcy reprezentujący handel i naprawy, najmniejszy – budownictwo.

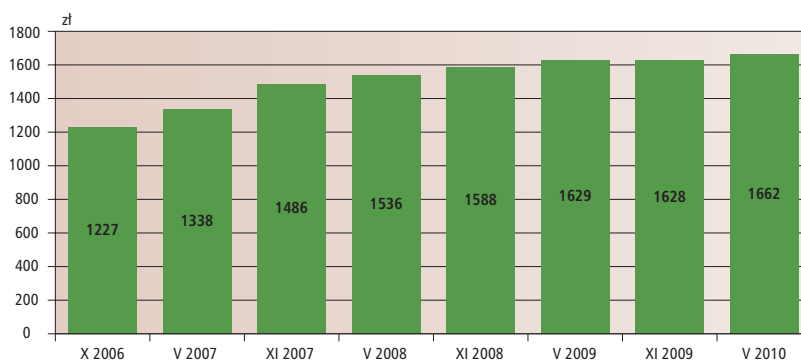
Zdaniem pracodawców nastąpił niewielki wzrost oczekiwań płacowych osób już zatrudnionych w porównaniu z wynikami badań sprzed pół roku i roku. Natomiast oczekiwania płacowe bezrobotnych – w opiniach pracodawców – są niższe niż we wcześniejszych edycjach badań.

Z kolei z ankiety przeprowadzonej wśród bezrobotnych wynika, że ich aspiracje płacowe nieznacznie wzrosły w porównaniu z poprzednimi edycjami badań. Czynnikiem różnicującym oczekiwania płacowe bezrobotnych jest czas dojazdu do pracy.

Przy dojazdach zajmujących około pół godziny w jedną stronę przeciętne oczekiwania płacowe netto bezrobotnych, wskazywane jako warunek podjęcia pracy, wynoszą obecnie 1662 zł. W poprzednich badaniach oczekiwania te kształtowały się następująco: 1227 zł (październik 2006 r.), 1338 zł (maj 2007 r.), 1486 zł (listopad 2007 r.), 1536 zł (maj 2008 r.), 1588 zł (listopad 2008 r.), 1629 zł (maj 2009 r.) i 1628 zł (listopad 2009 r.) (wykres 2).

Wykres 2

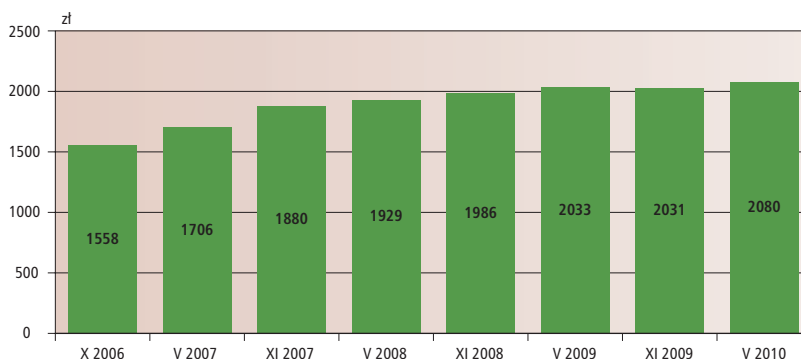
Jaka minimalna miesięczna płaca netto, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę, skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy?

Przy dojazdach zajmujących około godziny przeciętne oczekiwania płacowe netto bezrobotnych wynoszą: 1558 zł (październik 2006 r.), 1706 zł (maj 2007 r.), 1880 zł (listopad 2007 r.), 1929 zł (maj 2008 r.), 1986 zł (listopad 2008 r.), 2033 zł (maj 2009 r.), 2031 zł (listopad 2009 r.) i 2080 zł (maj 2010) (wykres 3).

Wykres 3

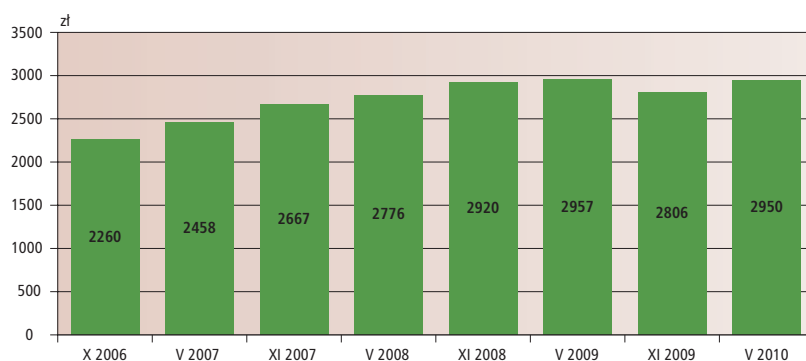
Jaka minimalna miesięczna płaca netto, przy dojazdach około godziny w jedną stronę, skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy?

Konieczność zmiany miejsca zamieszkania podwyższa aspiracje płacowe netto bezrobotnych do kwoty 2950 zł. W poprzednich edycjach było to odpowiednio: 2260 zł (październik 2006 r.), 2458 zł (maj 2007 r.), 2667 zł (listopad 2007 r.), 2776 zł (maj 2008 r.), 2920 zł (listopad 2008 r.), 2957 zł (maj 2009 r.), 2806 zł (listopad 2009 r.) (wykres 4).

Wykres 4

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?

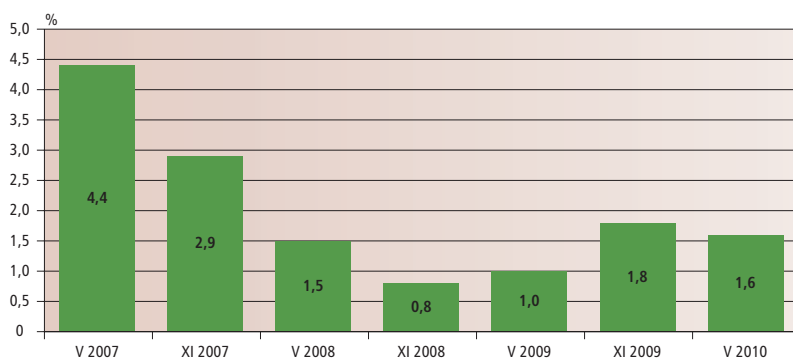

Podobnie jak we wcześniejszych badaniach utrzymuje się zależność pomiędzy poziomem wykształcenia a aspiracjami płacowymi bezrobotnych. Bezrobotni z wyższym wykształceniem liczą na lepsze warunki płacowe niż osoby legitymujące się wykształceniem średnim lub zasadniczym zawodowym. Widoczna jest również zależność pomiędzy stopą bezrobocia w powiatach, w których zamieszkują, a oczekiwaniami płacowymi bezrobotnych. Korelacja ta ma charakter negatywny. Bezrobotni z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (oraz z miast wojewódzkich, w których również jest relatywnie niskie bezrobocie) mają wyższe roszczenia płacowe niż bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia.

Pracodawcy prognozują wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o 1,6% (średnia ważona wielkością sprzedaży przedsiębiorstw). Przewidywany wzrost produktywności pracy jest nieznacznie mniejszy niż w poprzedniej edycji – 1,8% w listopadzie 2009 r. [por. 4,4% (maj 2007 r.), 2,9% (listopad 2007 r.), 1,5% (maj 2008 r.), 0,8% (listopad 2008 r.), 1,0% (maj 2009 r.)] (wykres 5).

Wykres 5

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy

Warto w tym miejscu podkreślić, że jest to już trzecia edycja badań, w której pracodawcy przewidują w swoich przedsiębiorstwach większy wzrost produktywności pracy niż wzrost wynagrodzeń. We wcześniejszych edycjach badań było odwrotnie. Tak więc

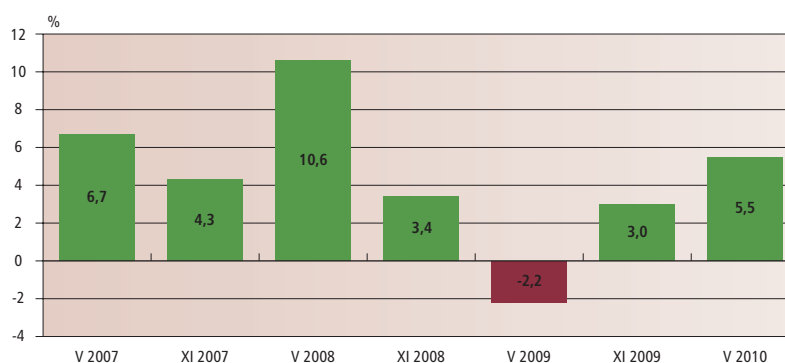
nieduży wzrost podaży pieniądza wypływającego z badanego segmentu rynku pracy spotka się, według przewidywań pracodawców, z nieco większym wzrostem podaży produktów i usług.

Największy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników, mające siedzibę w stołecznych powiatach województw oraz działające w handlu i naprawach. Najmniejszy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa mające swoją siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej, działające w sekcji budownictwo i zatrudniające ponad 250 pracowników.

Udział przedsiębiorstw, które przewidują wzrost produktywności pracy, uległ nieznacznym zmianom w porównaniu z trzema poprzednimi badaniami (17,4% w listopadzie 2008 r., 16,6% w maju 2009 r., 18,0% w listopadzie 2009 r. i 17,1% w maju 2010 r.). We wcześniejszych edycjach udział przedsiębiorców oczekujących wzrostu produktywności pracy był wyższy niż obecnie (21,4% w maju 2007 r., 20,9% w listopadzie 2007 r., 23,4% w maju 2008 r.). Od początku badań obserwuje się wzrost udziału pracodawców, którzy uważają, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy utrzyma się na dotychczasowym poziomie (59,4% w maju 2007 r., 62,9% w listopadzie 2007 r., 60,5% w maju 2008 r., 63,4% w listopadzie 2008 r., 63,2% w maju 2009 r., 71,3% w listopadzie 2009 r. i 67,0% w maju 2010 r.). Przedsiębiorcy przewidujący spadek produktywności pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy stanowią 2,0% respondentów. W poprzednich edycjach odsetek ten kształtował się następująco: w maju 2007 r. – 1,3%, w listopadzie 2007 r. – 2,5%, w maju 2008 r. – 1,7%, w listopadzie 2008 r. – 3,9%, w maju 2009 r. – 5,2%, 4,1% w listopadzie 2009 r. Podobnie jak w poprzednich badaniach około 14% przedsiębiorców nie ma zdania na ten temat (w maju 2007 r. – 17,6%, w listopadzie 2007 r. – 13,1%, w maju 2008 r. – 13,9%, w listopadzie 2008 r. – 14,8%, w maju 2009 r. – 14,8%, w listopadzie 2009 r. – 14,0% i w maju 2010 r. – 13,6%).

Pracodawcy oceniają możliwości wzrostu sprzedaży produktów i usług oferowanych przez ich przedsiębiorstwa lepiej niż w ostatnich trzech edycjach. Zdaniem pracodawców łączne przychody przedsiębiorstw wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o 5,5%. W maju 2007 r. pracodawcy przewidywali wzrost przychodów o 6,7%, w listopadzie 2007 r. – o 4,3%, w maju 2008 r. – o 10,6%, w listopadzie 2008 r. – o 3,4%. W maju 2009 r. przewidywali spadek przychodów o 2,2%, natomiast w listopadzie 2009 r. ponownie wzrost o 3,0% (wykres 6).

Wykres 6
Stopa wzrostu przychodów

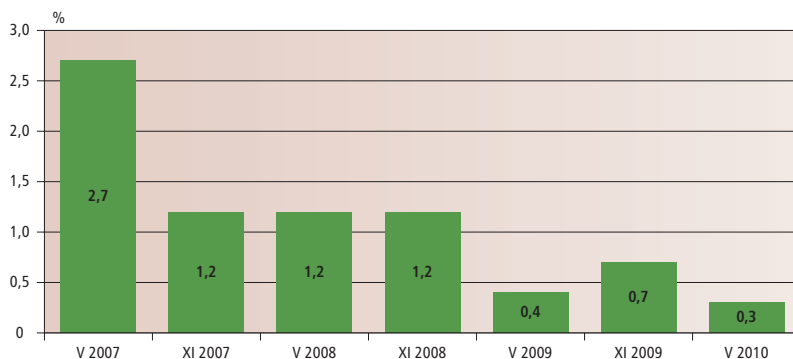

Zdaniem pracodawców ceny produktów i usług stanowiących podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw wzrosną w okresie najbliższych sześciu miesięcy o 0,3%. Jest to średnia ważona uwzględniająca wielkość sprzedaży w badanych przedsiębiorstwach. W poprzednich badaniach wskaźnik wzrostu cen na produkty i usługi

wynosił: 2,7% w maju 2007 r., 1,2% w listopadzie 2007 r., 1,2% w maju 2008 r., 1,2% w listopadzie 2008 r., 0,4% w maju 2009 r. i 0,7% w listopadzie 2009 r. Jest to więc najniższy wskaźnik wzrostu cen w dotychczasowych edycjach badań (wykres 7).

Wykres 7

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw w ciągu najbliższych 6 miesięcy

Przedsiębiorstwa, które mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej oraz w miastach wojewódzkich (charakteryzujących się niską stopą bezrobocia), przewidują wyższy wzrost cen na ich produkty i usługi niż przedsiębiorstwa z niestołecznych powiatów o niskiej stopie bezrobocia. Brak jednoznacznej zależności w tym wypadku daje się wytłumaczyć sprzedażą produktów i usług przez przedsiębiorstwa na rynkach ponadlokalnych.

Ze względu na sekcje PKD wzrost cen przewidują przedsiębiorstwa zajmujące się handlem i naprawami; przedsiębiorstwa przemysłowe nie przewidują wzrostu cen; natomiast pracodawcy działający w budownictwie oczekują nieznacznego spadku cen (o 0,1%).

Największy wzrost cen przewidują mikroprzedsiębiorstwa (od 1 do 9 pracowników), natomiast duże przedsiębiorstwa (powyżej 250 pracowników) zakładają, że ceny na ich produkty i usługi nie wzrosną.

Udział pracodawców (16,9%), którzy uważają, że ceny produktów oferowanych przez ich przedsiębiorstwa wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, jest podobny do wyniku uzyskanego w poprzedniej edycji – 16,9% w listopadzie 2009 r. i 16,9% w maju 2010 r. [por. 39,3% (maj 2007 r.), 37,8% (listopad 2007 r.), 31,4% (maj 2008 r.), 28,6% (listopad 2008 r.), 15,3% (maj 2009 r.)]. W kolejnych badaniach widoczny jest trend polegający na wzroście odsetka pracodawców, którzy nie przewidują zmian cen swoich produktów (w maju 2007 r. – 42,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,9%, w maju 2008 r. – 45,7%, w listopadzie 2008 r. – 41,3%, w maju 2009 r. – 51,7%, w listopadzie 2009 r. – 54,1%, w maju 2010 r. – 56,6%). Co piętnasty pracodawca (6,6%) przypuszcza, że ceny jego produktów spadną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 3,8%, w listopadzie 2007 r. – 3,5%, w maju 2008 r. – 3,9%, w listopadzie 2008 r. – 8,4%, w maju 2009 r. – 9,8%, w listopadzie 2009 r. – 8,5%). Nieznacznie zmniejszył się odsetek respondentów, którzy nie potrafili udzielić odpowiedzi na pytanie o przyszłe ceny ich produktów (w maju 2007 r. – 14,1%, w listopadzie 2007 r. – 20,1%, w maju 2008 r. – 18,7%, w listopadzie 2008 r. – 21,6%, w maju 2009 r. – 22,9%, w listopadzie 2009 r. – 20,3%, w maju 2010 r. – 19,6%).

Wzrost marży jest przewidywany przez 7,7% przedsiębiorców (w maju 2007 r. – 20,0%, w listopadzie 2007 r. – 16,4%, w maju 2008 r. – 14,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,7%, w maju 2009 r. – 4,8%, w listopadzie 2009 r. – 7,1%). Przeważają respondenci, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach marże utrzymają się na dotychczasowym

poziomie (48,9% – w maju 2007 r., 55,6% – w listopadzie 2007 r., 59,6% – w maju 2008 r., 55,7% – w listopadzie 2008 r., 50,9% – w maju 2009 r., 58,4% – w listopadzie 2009 r., 60,0% – w maju 2010 r.). Spadku marży spodziewa się 19,0% przedsiębiorstw (w maju 2007 r. – 13,7%, w listopadzie 2007 r. – 12,3%, w maju 2008 r. – 12,8%, w listopadzie 2008 r. – 18,4%, w maju 2009 r. – 28,4% oraz w listopadzie 2009 r. – 19,3%). W sumie więc przewidywania przedsiębiorców wskazują na stabilizowanie się marż na dotychczasowym poziomie.

Z edycji na edycję spada udział wskazań pracodawców na migracje zarobkowe jako na czynnik, który decyduje o: a) odejściach pracowników z pracy, b) trudnościach związanych ze znalezieniem wykwalifikowanych kandydatów do pracy, c) wzroście wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach.

Zdecydowana większość bezrobotnych (76,7%) nie wyjeżdżała dotychczas za granicę w celach zarobkowych. Z kolei wśród tych, którzy wyjeżdżali, pracę znalazło dziewięciu na dziesięciu (91,8% migrujących). W ciągu najbliższych sześciu miesięcy chęć wyjazdu za granicę zadeklarowało 12,0% ankietowanych. Średnia płaca netto, która skłoniłaby deklarujących chęć wyjazdu do pozostania w kraju, wynosi 2629 zł.

Zmniejsza się liczba pracodawców, którzy informują, że w okresie ostatnich sześciu miesięcy mieli trudności ze znalezieniem nowych pracowników.

O zamiarze zwiększenia zatrudnienia w przedsiębiorstwie w ciągu najbliższych sześciu miesięcy poinformowało 23,8% pracodawców. Jest to znacznie mniej niż w początkowych edycjach badań: 49,2% w październiku 2006 r. (przewidywania dotyczyły najbliższych dwunastu miesięcy); 47,5% w maju 2007 r.; 40,7% w listopadzie 2007 r. oraz w maju 2008 r.; 27,8% w listopadzie 2008 r. Zarazem – co warto podkreślić, gdyż może to być zapowiedź zmiany trendu – widać nieznaczny wzrost liczby wskazań w porównaniu z dwoma ostatnimi edycjami: 22,0% w maju 2009 r.; 21,0% w listopadzie 2009 r.

Większość pracodawców (71,6%) zamierza w okresie najbliższych sześciu miesięcy utrzymać zatrudnienie na dotychczasowym poziomie. W poprzednich edycjach było to kolejno: 46,5% przedsiębiorców (październik 2006 r. – w tej edycji pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), 48,7% (maj 2007 r.), 56,2% (listopad 2007 r.), 56,4% (maj 2008 r.), 65,3% (listopad 2008 r.), 70,8% (maj 2008 r.) i 72,3% (listopad 2009 r.).

Co dwudziesty pracodawca (4,3%) przewiduje redukcję zatrudnienia w swoim przedsiębiorstwie. W październiku 2006 r. było to 4,2% respondentów (pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), w maju 2007 r. – 3,3%, w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. – 2,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,5%, w maju 2009 r. – 7,1% oraz w listopadzie 2009 r. – 6,7%.

Zmniejsza się liczba pracodawców (20,5%), którzy przewidują wzrost stopy bezrobocia. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 3,6%, w listopadzie 2007 r. – 3,0%, w maju 2008 r. – 4,7%, w listopadzie 2008 r. – 39,2%, w maju 2009 r. – 55,2%, a w listopadzie 2009 r. – 44,7%.

Rośnie liczba pracodawców (37,1%), którzy sądzą, że bezrobocie w najbliższym czasie utrzyma się na dotychczasowym poziomie. W maju 2007 r. było o tym przekonanych 24,5% respondentów; w listopadzie 2007 r. – 31,9%; w maju oraz listopadzie 2008 r. – 34,6%; w maju 2009 r. – 25,3%; listopadzie 2009 r. – 33,1%.

W porównaniu z dwiema poprzednimi edycjami zwiększyła się liczba pracodawców, którzy uważają, że stopa bezrobocia się obniży (27,0%). W maju 2007 r. podobnego zdania było 56,1% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 49,6%, w maju 2008 r. – 48,3%, w listopadzie 2008 r. – 12,5%, w maju 2009 r. – 7,9%, w listopadzie 2009 r. – 8,4%.

Do przewidywań pracodawców dotyczących przyszłego bezrobocia, opartych na poszczególnych edycjach, należy podchodzić ostrożnie i nie wyciągać na ich podstawie zbyt pochopnych wniosków. Bardziej obiecująca pod względem predykcyjnym jest

analiza dynamiczna, która uwzględnia wszystkie edycje badań – zwłaszcza że dotychczas odpowiedzi pracodawców potraktowane łącznie trafnie wskazywały spadek lub wzrost bezrobocia. Warto dodać, że optymizm pracodawców związany ze zmniejszeniem stopy bezrobocia znajduje potwierdzenie w odpowiedziach na pytanie o planowane przez nich zmiany w zatrudnieniu (pytanie o bezrobocie zadawane wprost ma znacznie mniejszą moc wskaźnikową). Odpowiedzi dotyczące przewidywanego bezrobocia (ich rozkład przedstawiono powyżej) świadczą o umiarkowanym optymizmie odnośnie do jego spadku w najbliższych sześciu miesiącach.

Połowa bezrobotnych (49,5%) uważa, że część osób zarejestrowanych w urzędach pracy pracuje zarobkowo nielegalnie. Średni szacowany przez respondentów odsetek takich bezrobotnych wynosi 37,7%.

W maju 2010 r. 30,7% respondentów było przekonanych, że znajdzie pracę w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. W maju 2007 r. opinię taką wyrażało 34,5% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 34,6%, w maju 2008 r. – 36,1%, w listopadzie 2008 r. – 37,1%, w maju 2009 r. – 34,8%, a w listopadzie 2009 r. – 29,6%.

Poziom gotowości bezrobotnych do podjęcia pracy jest zbliżony do wyników uzyskanych w poprzednich badaniach. 87,2% bezrobotnych pytanych o to, czy byliby w stanie rozpocząć pracę w ciągu najbliższego tygodnia, odpowiedziało twierdząco. W poprzednich edycjach odsetek ten wynosił 82,6% (maj 2007 r.), 82,2% (listopad 2007 r.), 81,0% (maj 2008 r.), 81,1% (listopad 2008 r.) 86,5% (maj 2009 r.) oraz 87,5% (listopad 2009 r.).

Podsumowując, warto zwrócić uwagę na kilka kwestii. Po pierwsze, prezentowane badania ankietowe obejmują jedynie część uczestników rynku pracy – sektor przedsiębiorstw oraz kategorię społeczno-zawodową bezrobotnych. Osoby świadczące pracę są badane pośrednio poprzez analizę odpowiedzi pracodawców na pytania dotyczące pracowników. Po drugie, kolejne edycje badań wskazują na dojrzewanie rynku pracy, czyli zmniejszanie się luki między różnego rodzaju niedopasowaniami popytu i podaży. Po trzecie, ostatnia edycja wskazuje na poprawę sytuacji na rynku pracy, co jednak nie powinno się przekładać na zwiększenie proinflacyjnych impulsów płynących z badanego segmentu rynku pracy.

1

Charakterystyka badań

Celem badań było zebranie opinii i przewidywań pracodawców oraz bezrobotnych dotyczących: 1) oczekiwań płacowych pracobiorców, 2) gotowości pracodawców do ulegania naciskom płacowym, 3) zmian w produktywności pracy, 4) wpływu migracji zarobkowej na wybrane aspekty krajowego rynku pracy, 5) ruchu kadrowego i aktywności zawodowej bezrobotnych.

Była to ósma edycja badań ankietowych krajowego rynku pracy, prowadzonych przez Narodowy Bank Polski. Wcześniejsze edycje zostały przeprowadzone w październiku 2006 r., maju 2007 r., listopadzie 2007 r., maju 2008 r., listopadzie 2008 r., maju 2009 r. i listopadzie 2009 r. Badania ankietowe krajowego rynku pracy poprzedzono badaniami świętokrzyskiego rynku pracy w lutym i marcu 2006 r., do których użyto wywiadu zestandaryzowanego.

Powtarzające się pytania ankietowe w kolejnych badaniach krajowego rynku pracy pozwalają na dokonywanie analiz porównawczych zebranych informacji przy uwzględnieniu perspektywy czasowej – zwłaszcza że wszystkie edycje zostały przeprowadzone na próbach badawczych wyłonionych według tych samych zasad.

Badania terenowe w maju 2010 r. zostały przeprowadzone we wszystkich województwach. W zależności od województwa badaniami zostały objęte trzy lub pięć powiatów. Był to jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym niż przeciętna stopa bezrobocia w województwie (według stanu na koniec marca 2009 r.), jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym niż przeciętna stopa bezrobocia w województwie oraz miasto wojewódzkie, które charakteryzuje się niską stopą bezrobocia.

Badania zostały przeprowadzone na próbie 2000 bezrobotnych oraz 1600 pracodawców. Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu jest następująca: do 6 miesięcy – 54,3%; od 6 do 12 miesięcy – 20,1%; powyżej 12 miesięcy – 25,6%; natomiast struktura pracodawców według wielkości przedsiębiorstw to: mikro – 42,1%, małe – 30,6%, średnie – 19,5% i duże – 7,8%. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 150 066 pracowników.

Dobór prób badawczych miał charakter celowo-warstwowy. Próby charakteryzują się wysoką reprezentatywnością z punktu widzenia istotnych dla badań zmiennych niezależnych. Załączniki 1, 2 i 3 zawierają opis organizacji badań terenowych, zasady doboru prób badawczych oraz charakterystykę prób badawczych.

W wyniku analizy zebranych materiałów powstał raport syntetyczny, który dotyczy polskiego rynku pracy, oraz 16 raportów na temat wojewódzkich rynków pracy.

2

Wynagrodzenia

2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców

W opinii pracodawców oczekiwania płacowe osób, które są już zatrudnione, zależą od ich przynależności do określonej grupy społeczno-zawodowej. Najwyższe aspiracje płacowe wykazują wysokiej klasy specjaliści, niższe – robotnicy wykwalifikowani i najniższe – robotnicy niewykwalifikowani.

Około połowy pracodawców (45,4%) wskazuje, że wysokiej klasy specjaliści, którzy świadczą już pracę, są skłonni ją kontynuować pod warunkiem uzyskania wynagrodzenia trochę wyższego lub zdecydowanie wyższego niż sześć miesięcy temu. W odniesieniu do robotników wykwalifikowanych podobne zdanie ma jedna trzecia pracodawców (32,9%), a w odniesieniu do robotników niewykwalifikowanych – mniej niż jedna piąta (17,7%).

Prawie co trzeci pracodawca (32,1%) jest zdania, że oczekiwania płacowe wysokiej klasy specjalistów są zbliżone do tych sprzed sześciu miesięcy. W odniesieniu do robotników wykwalifikowanych i robotników niewykwalifikowanych twierdzi tak około połowy pracodawców (odpowiednio 44,3% i 45,8%). Znacznie mniej przedsiębiorców sądzi, że pracownicy zaakceptują wynagrodzenie trochę niższe lub zdecydowanie niższe niż sześć miesięcy temu. W przypadku wysokiej klasy specjalistów uważa tak co około dwudziesty pracodawca (4,3%), w przypadku robotników niewykwalifikowanych – prawie co trzynasty (6,9%), a w przypadku robotników niewykwalifikowanych – około jedna szóstka pracodawców (13,0%).

Pewna część pracodawców nie potrafi jednoznacznie określić aspiracji płacowych wspomnianych wyżej grup społeczno-zawodowych pracowników. W odniesieniu do wysokiej klasy specjalistów jest to 17,4% respondentów, w odniesieniu do robotników wykwalifikowanych – 15,2%, a w odniesieniu do robotników niewykwalifikowanych – 22,3% (tabela 1).

Tabela 1

Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które osoby świadczące już pracę są skłonne kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy (na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.) (w %)

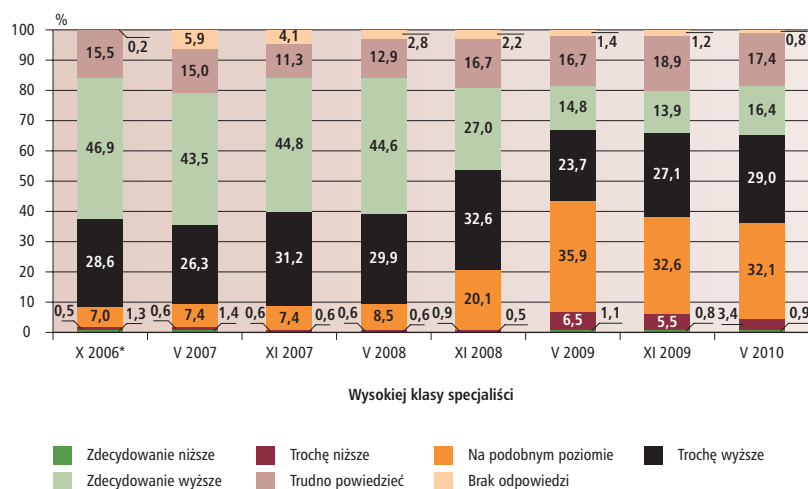
Kategorie odpowiedzi	Wysokiej klasy specjaliści	Robotnicy wykwalifikowani	Robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,9	0,9	3,2
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	3,4	6,0	9,8
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	32,1	44,3	45,8
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	29,0	27,0	14,7
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	16,4	5,9	3,0
Trudno powiedzieć	17,4	15,2	22,3
Brak odpowiedzi	0,8	0,6	1,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Porównanie opinii pracodawców uzyskanych w bieżącej edycji badań z wynikami sprzed pół roku i roku pozwala zauważyć odczuwany przez pracodawców niewielki wzrost oczekiwań płacowych osób już zatrudnionych we wszystkich grupach społeczno-zawodowych. Presja płacowa ze strony pracowników jest jednak nadal znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008.

We wszystkich grupach społeczno-zawodowych daje się zauważyć tendencja wzrostowa odsetka odpowiedzi pracodawców, którzy uważają, że aspiracje płacowe pracowników będą podobne do tych z poprzedniego półrocza (wykresy 8, 9 i 10).

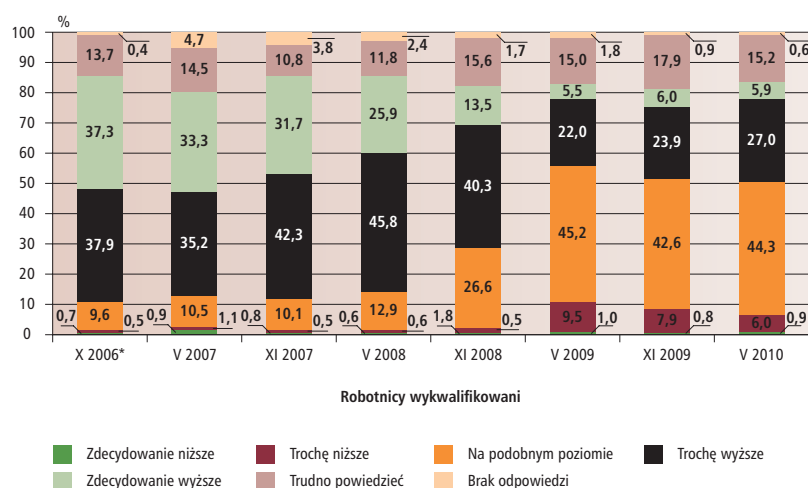
Wykres 8

Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę wysokiej klasy specjalistów według pracodawców

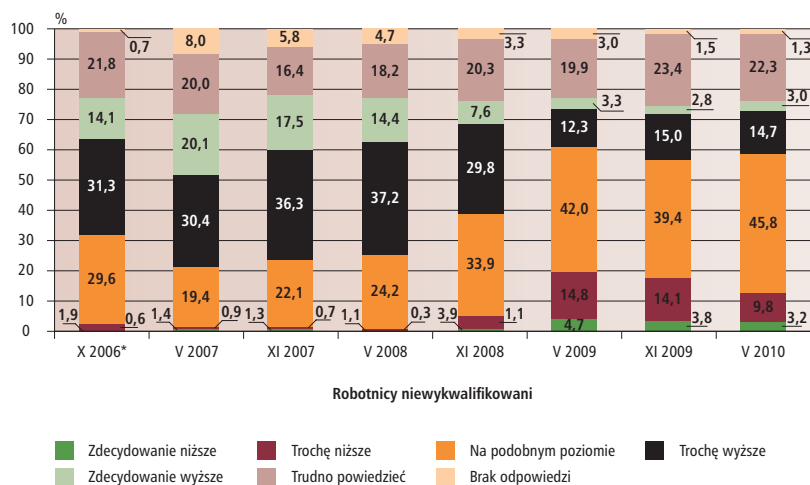
* W październiku 2006 r. pracodawcy byli proszeni o ocenę oczekiwań płacowych osób świadczących już pracę w relacji do poprzedniego roku, natomiast w następnych edycjach badań – w odniesieniu do stanu sprzed sześciu miesięcy.

Wykres 9. Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników wykwalifikowanych według pracodawców

* W październiku 2006 r. pracodawcy byli proszeni o ocenę oczekiwań płacowych osób świadczących już pracę w relacji do poprzedniego roku, natomiast w następnych edycjach badań – w odniesieniu do stanu sprzed sześciu miesięcy.

Wykres 10
Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników
niewykwalifikowanych według pracodawców

* W październiku 2006 r. pracodawcy byli proszeni o ocenę oczekiwań płacowych osób świadczących już pracę w relacji do poprzedniego roku, natomiast w następnych edycjach badań – w odniesieniu do stanu sprzed sześciu miesięcy.

Z odpowiedzi pracodawców wynika, że oczekiwania płacowe bezrobotnych, podobnie jak osób zatrudnionych, zależą od ich przynależności społeczno-zawodowej.

Jedna piąta pracodawców (20,6%) utrzymuje, że bezrobotni, którzy są wysokiej klasy specjalistami, spodziewają się wynagrodzenia wyższego niż sześć miesięcy temu. Podobne wymagania płacowe, według co siódmego pracodawcy (14,2%), stawiają bezrobotni robotnicy wykwalifikowani, a zdaniem co trzynastego pracodawcy (7,6%) – bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani.

Około dwie piąte pracodawców twierdzi, że aspiracje płacowe osób bezrobotnych są zbliżone do tych sprzed sześciu miesięcy. W przypadku bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów opinię taką wyraża 41,0% pracodawców, w przypadku bezrobotnych robotników wykwalifikowanych – 40,1% pracodawców, a w odniesieniu do bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 33,5% pracodawców.

W porównaniu z dwiema poprzednimi edycjami zmniejszył się odsetek pracodawców, którzy twierdzą, że bezrobotni podejmą pracę za wynagrodzenie niższe niż sześć miesięcy temu. W przypadku bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów pogląd taki wyraża 12,2% pracodawców, w odniesieniu do bezrobotnych robotników wykwalifikowanych – około jedna piąta (17,4%), a w przypadku bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – około jedna czwarta pracodawców (24,5%).

Znaczny odsetek pracodawców nie ma jednak zdania na temat oczekiwań płacowych bezrobotnych. W odniesieniu do pozostających bez pracy wysokiej klasy specjalistów odsetek ten wynosi 25,3%, do bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 22,3%, a do bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 26,5% (tabela 2).

Porównanie wypowiedzi udzielonych przez pracodawców w trakcie bieżącej edycji badań z opiniami prezentowanymi w poprzednich badaniach pokazuje, że presja płacowa ze strony bezrobotnych nieznacznie spadła. We wszystkich grupach społeczno-zawodowych oczekiwania płacowe ze strony osób bezrobotnych są, zdaniem pracodawców, niższe niż poprzednio.

O wzroście oczekiwań płacowych bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów informowało w maju 2007 r. – 55,2% pracodawców, w listopadzie 2007 r. – 56,8%, w maju 2008 r. – 54,2%, w listopadzie 2008 r. – 39,9%, w maju 2009 r. – 21,7%,

Tabela 2

Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które bezrobotni są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)

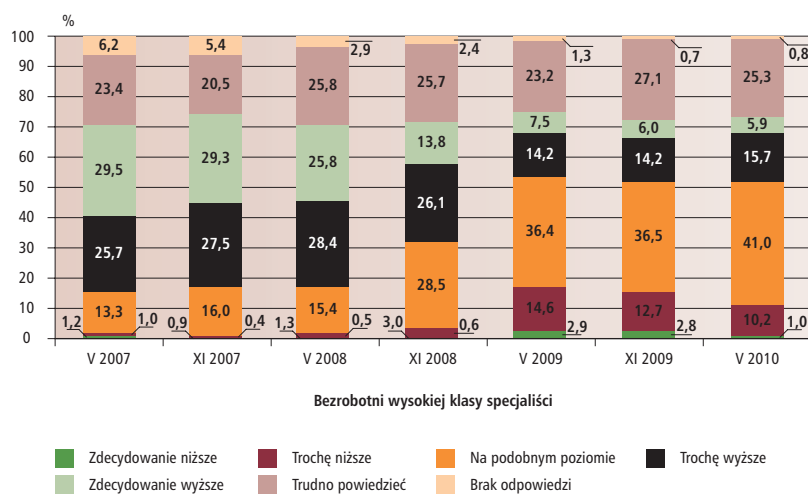
Kategorie odpowiedzi	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,0	1,6	5,4
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	10,2	15,8	19,1
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	41,0	45,5	40,1
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	15,7	11,9	6,6
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	5,9	2,3	1,0
Trudno powiedzieć	25,3	22,3	26,5
Brak odpowiedzi	0,8	0,6	1,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0

w listopadzie 2009 r. – 20,2%, a w maju 2010 r. – 20,6% pracodawców. Podobnego zdania w przypadku bezrobotnych robotników wykwalifikowanych było w maju 2007 r. – 52,4% przedsiębiorców, w listopadzie 2007 r. – 54,2%, w maju 2008 r. – 50,5%, w listopadzie 2008 r. – 34,6%, w maju 2009 r. – 17,3%, natomiast w listopadzie 2009 r. i w maju 2010 r. – 14,2% przedsiębiorców. Z kolei na wzrost aspiracji płacowych zgłaszanych przez bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych wskazywało w maju 2007 r. – 40,0% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 40,3%, w maju 2008 r. – 38,1%, w listopadzie 2008 r. – 25,0%, w maju 2009 r. – 10,7%, w listopadzie 2009 r. – 9,0%, a w maju 2010 r. – 7,6% respondentów (wykresy 11, 12 i 13).

Pracodawcy twierdzą, że w ciągu najbliższych miesięcy będą skłonni ulegać roszczeniom płacowym w nieco mniejszym stopniu, niż deklarowali to w listopadzie 2009 r. Przy tym gotowość pracodawców do ustępstw w zakresie podwyżek wynagrodzeń będzie znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008 (wykres 14).

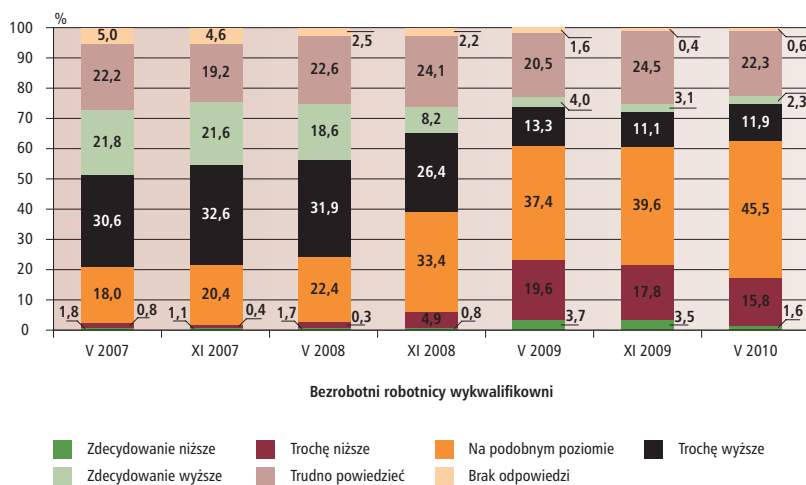
Wykres 11

Oczekiwania płacowe bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów według pracodawców

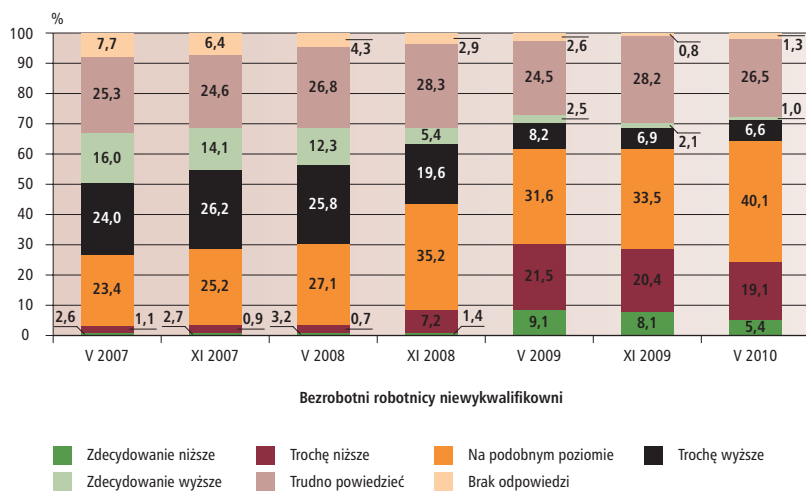
Wykres 12

Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników wykwalifikowanych według pracodawców

Wykres 13

Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych według pracodawców

W październiku 2006 r. ponad połowa pracodawców (57,3%) przewidywała wzrost przeciętnego wynagrodzenia w swoich przedsiębiorstwach (jednak wtedy przewidywania pracodawców dotyczyły najbliższych dwunastu miesięcy, natomiast w kolejnych badaniach pytano ich o prognozy na najbliższe sześć miesięcy). W maju i listopadzie 2007 r. nieco mniej niż połowa przedsiębiorców (odpowiednio 49,0% i 48,4%) zapowiadała podwyżki wynagrodzeń, ten trend spadkowy utrzymywał się w kolejnych edycjach. W maju 2008 r. podobne deklaracje złożyło 35,6% pracodawców, w listopadzie 2008 r. – 27,1%, w maju 2009 r. – 11,1%, w listopadzie 2009 r. 18,0%, a w bieżącej edycji badań – 16,7%.

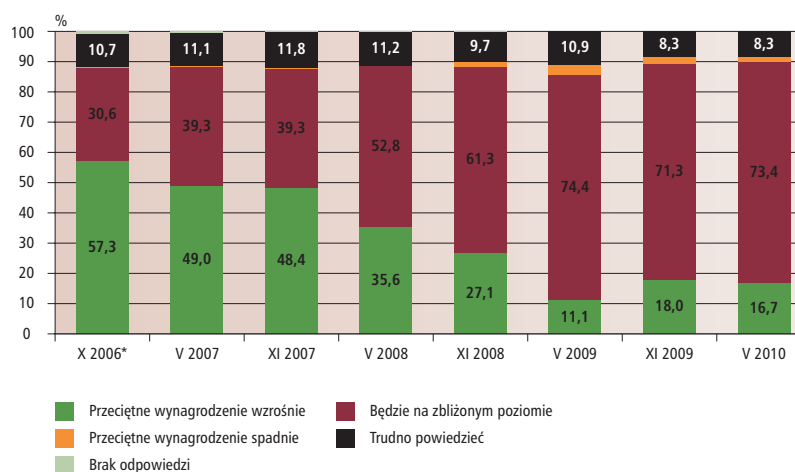
W maju 2010 r. odsetek pracodawców twierdzących, że poziom oferowanych przez nich wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nie zmieni się, był ponad dwukrotnie większy niż w październiku 2006 r. (w październiku 2006 r. – 30,6%, w maju i listopadzie 2007 r. – 39,3%, w maju 2008 r. – 52,8%, w listopadzie 2008 r. – 61,3%, w maju 2009 r. – 74,4%, w listopadzie 2009 r. – 71,3%, w maju 2010 r. – 73,4%).

Odsetek pracodawców przekonanych, że w najbliższych miesiącach nastąpi spadek przeciętnych wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach, w dalszym ciągu jest niewielki – 1,6%. W październiku 2006 r. odsetek ten wynosił 0,6%, w maju 2007 r. – 0,3%, w listopadzie 2007 r. – 0,4%, w maju 2008 r. – 0,2%, w listopadzie 2008 r. – 1,8%, w maju 2009 r. – 3,6%, a w listopadzie 2009 r. – 2,4%.

W porównaniu z listopadem 2009 r. nie zmienił się odsetek pracodawców (8,3%), którzy nie potrafią przewidzieć, czy wynagrodzenia w ich przedsiębiorstwach będą rosły czy malały (w październiku 2006 r. – 10,7%, w maju 2007 r. – 11,1%, w listopadzie 2007 r. – 11,8%, w maju 2008 r. – 11,2%, w listopadzie 2008 r. – 9,7%, w maju 2009 r. – 10,9%, w listopadzie 2009 r. – 8,3%) (wykres 14).

Wykres 14

Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)

* W ciągu najbliższych dwunastu miesięcy.

Pracodawców, którzy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy przewidują wzrost przeciętnych wynagrodzeń (16,7% respondentów), poproszono o oszacowanie skali planowanych podwyżek. Ponad połowa z nich (51,3%) przypuszcza, że wzrost wynagrodzeń nie będzie większy niż 5%. Ponad jedna trzecia przedsiębiorców (37,8%) uważa, że wzrost ten wyniesie od 5% do 10%. Co dziesiąty pracodawca (10,9%) przewiduje, że wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach wzrosną o więcej niż 10%. O podwyżkach wynagrodzeń przekraczających 10% najczęściej informowali pracodawcy z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (11,2% respondentów). Najwięcej wypowiedzi dotyczących skali podwyżek w granicach od 5% do 10% uzyskano natomiast od przedstawicieli przedsiębiorstw z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (41,9% respondentów). Podwyżki do 5% najczęściej zapowiadali pracodawcy z miast wojewódzkich (55,3% respondentów) (tabela 3).

Pracodawcy, którzy przewidują wyższe wynagrodzenia, uważają, że będzie to wzrost średnio o 8,0%. W maju 2007 r. podobnego zdania było 49,0% respondentów, którzy prognozowali zwiększenie wynagrodzeń przeciętnie o 12,3%. W listopadzie 2007 r. było to odpowiednio: 48,4% respondentów (wzrost przeciętnie o 12,7%); w maju 2008 r. – 35,6% respondentów (wzrost przeciętnie o 10,8%); w listopadzie 2008 r. – 27,1% respondentów (wzrost przeciętnie o 9,3%); w maju 2009 r. – 11,1% respondentów (wzrost przeciętnie o 8,2%), w listopadzie 2009 r. – 18,0% respondentów (wzrost przeciętnie o 8,7%). W tej kategorii odpowiedzi widać ciągłe zmniejszanie się odsetka pracodawców przewidujących wzrost wynagrodzeń (ostatnio 16,7% ogółu respondentów).

Tabela 3

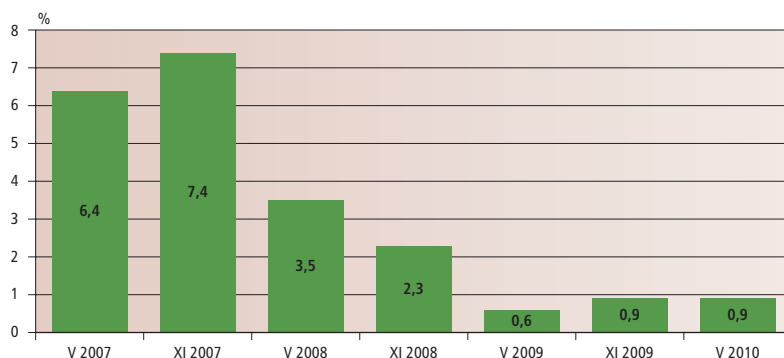
Przewidywany przez pracodawców wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)

Przewidywany wzrost wynagrodzeń (o ile procent?)	Podział według powiatów			
	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej	miasta wojewódzkie	ogółem
Do 5	47,3	52,1	55,3	51,3
Od 5 do 10	41,9	36,7	34,2	37,8
Powyżej 10	10,8	11,2	10,5	10,9
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

Uśredniony przewidywany wzrost przeciętnych wynagrodzeń, zważony liczbą zatrudnionych w badanych przedsiębiorstwach, wynosi 0,9%. Wynik ten jest podobny do uzyskanego w listopadzie 2009 r. (wykres 15).

Wykres 15

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)

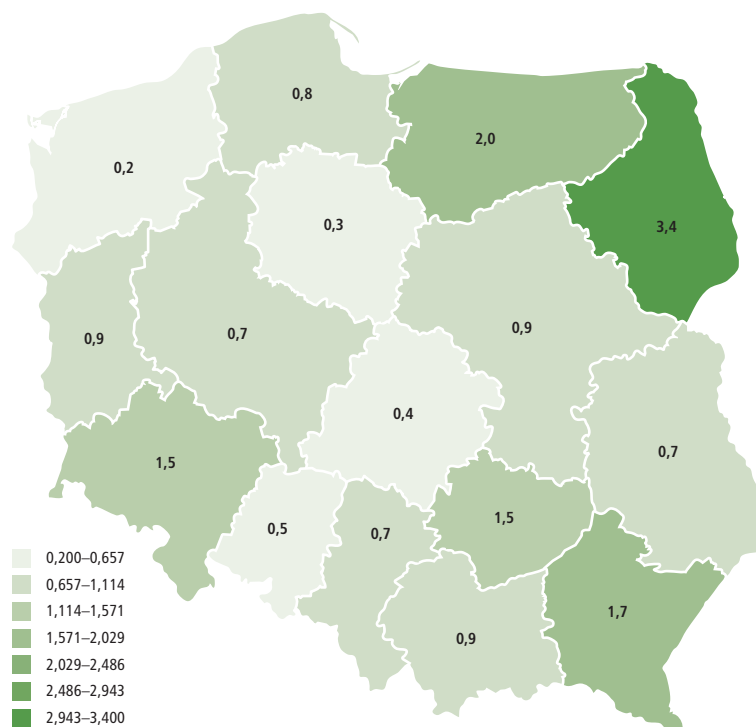
Przedsiębiorcy ze wszystkich województw przewidują wzrost wynagrodzeń. Można zauważyć, że największe podwyżki są spodziewane w województwach, w których stopa bezrobocia znacznie przewyższa średnią krajową: podlaskim (o 3,4%) oraz warmińsko-mazurskim (o 2,0%), a także podkarpackim (1,7%). Najmniejsze wzrosty wynagrodzeń planują przedsiębiorstwa z województw: zachodniopomorskiego (0,2%), kujawsko-pomorskiego (0,3%), łódzkiego (0,4%) oraz opolskiego (0,5%) (wykres 15a).

Dla porównania na wykresie 16 zostały przedstawione faktyczne zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, opracowane na podstawie danych GUS dla analogicznych okresów do tych będących przedmiotem oceny pracodawców. Można dzięki temu stwierdzić, że dotychczasowe edycje dotyczące przewidywań pracodawców na temat wynagrodzeń wychwytyją siłę trendu oraz jego zmiany.

Zdaniem pracodawców w ciągu najbliższych sześciu miesięcy przeciętne wynagrodzenia wzrosną najwięcej w przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (podobnie jak w listopadzie 2008 r.). Ze względu na sekcję gospodarki największy wzrost przeciętnych wynagrodzeń zakładają pracodawcy działający w handlu i naprawach (tak samo jak w poprzedniej edycji w listopadzie 2009 r.). Z kolei biorąc pod uwagę wielkość przedsiębiorstwa, największe podwyżki w ciągu najbliższych sześciu miesięcy prognozują, tak jak w maju i listopadzie 2008 r. oraz w maju i listopadzie 2009 r., mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (wykres 17).

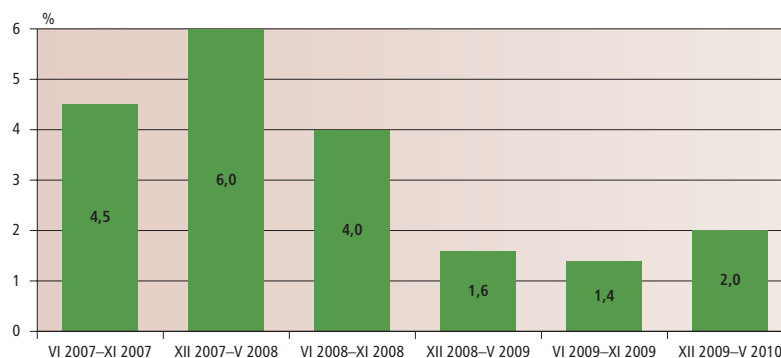
Wykres 15a

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia) według województw (maj 2010 r.)

Wykres 16

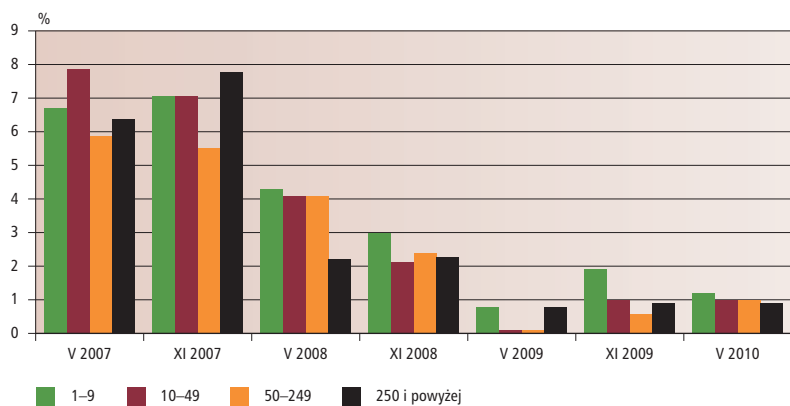
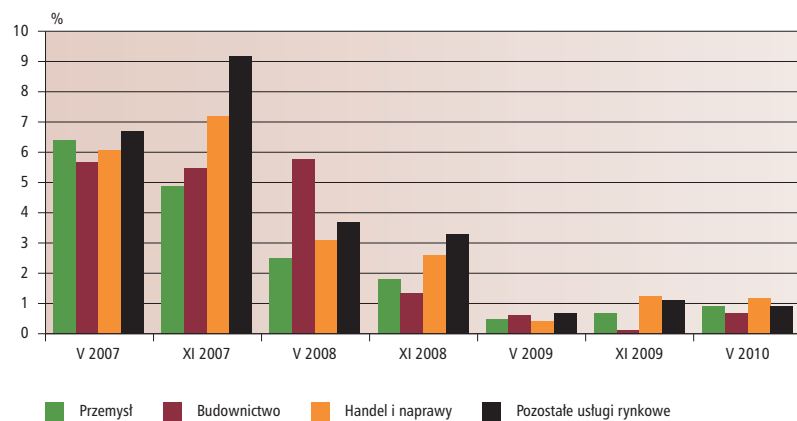
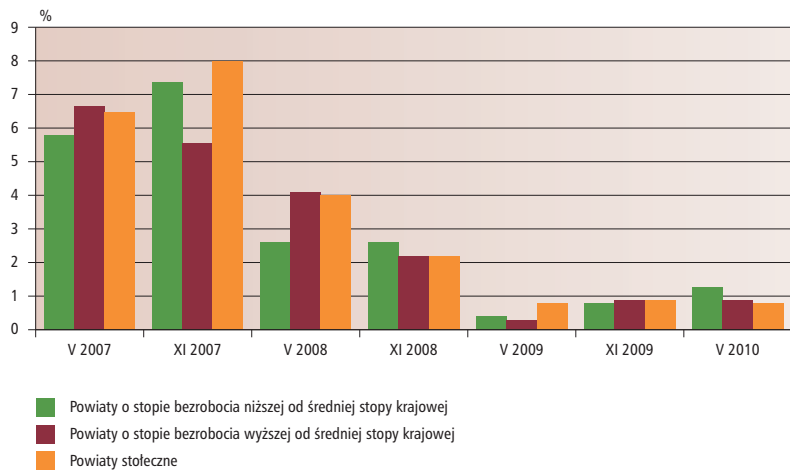
Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS

Najmniejszy przeciętny wzrost wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, zdaniem pracodawców, będzie dotyczył przedsiębiorstw z miast wojewódzkich (pracodawcy prognozowali tak samo w listopadzie 2008 r.). Spośród przedsiębiorstw sklasyfikowanych według sekcji gospodarki najmniejszy wzrost przeciętnych wynagrodzeń w dalszym ciągu jest przewidywany w budownictwie (podobnie jak w maju 2007 r., w listopadzie 2008 r. i w listopadzie 2009 r.). Z kolei uwzględniając wielkość przedsiębiorstw, wynagrodzenia najmniej wzrosną w przedsiębiorstwach zatrudniających ponad 250 osób (takie same przewidywania wyrażali pracodawcy w maju 2008 r.) (wykres 17).

Wykres 17

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach według siedziby przedsiębiorstw, sekcji oraz wielkości przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)

W bieżącej edycji badań, podobnie jak w poprzednich, nie widać zależności pomiędzy wysokością planowanych przez pracodawców podwyżek wynagrodzeń a stopą bezrobocia w badanym powiecie. Można natomiast zaobserwować, na podstawie wyników z pięciu ostatnich edycji, większą skłonność do ulegania presji płacowej przez mikroprzedsiębiorstwa niż przez pozostałe przedsiębiorstwa. Ze względu na sekcję gospodarki w maju 2010 r.,

podobnie jak w listopadzie 2009 r., największy procentowo wzrost wynagrodzeń zgłaszali pracodawcy reprezentujący handel i naprawy (wykres 17).

Najważniejszym powodem wzrostu wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych miesięcy jest chęć zatrzymania najlepszych pracowników (24,7% wskazań). Czynnikiem ten był dla respondentów najistotniejszy we wszystkich edycjach badań, z wyjątkiem listopada 2009 r. Drugą najczęściej wymienianą przez pracodawców w maju 2010 r. przyczyną skłaniającą ich do podwyżki wynagrodzeń są dobre wyniki przedsiębiorstwa (23,9% wskazań). W następnej kolejności przedsiębiorcy wymieniają coroczną waloryzację (17,3% wskazań) (przesłanka ta była dla nich najważniejsza w listopadzie 2009 r.). Więcej pracodawców niż we wszystkich poprzednich badaniach upatruje przyczyn podwyżek płac we wzroście wydajności pracy (obecnie jest to co siódmy respondent – 15,6%). Wśród powodów wzrostu wynagrodzeń pracodawcy wymieniają również żądania płacowe pracowników. W maju 2010 r. wskazał jednak na to tylko co dziesiąty przedsiębiorca (9,5%). Podwyżki w innych przedsiębiorstwach w regionie są coraz rzadziej wymieniane przez pracodawców jako czynnik wzrostu płac w ich firmach (w maju 2010 r. – 5,7% wskazań) (tabela 4).

Tabela 4

Przyczyny przewidywanego wzrostu wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ocenie pracodawców (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Żądania pracowników	8,9	13,4	12,7	16,9	13,9	10,4	8,8	9,5
Coroczna waloryzacja (wynikająca np. z układu zbiorowego)	13,6	8,5	12,4	11,0	18,0	16,0	24,4	17,3
Chęć zatrzymania najlepszych pracowników	32,3	30,2	30,8	29,4	27,2	27,1	23,8	24,7
Dobre wyniki przedsiębiorstwa	31,0	21,1	20,3	18,0	17,5	23,7	21,8	23,9
Podwyżki w innych przedsiębiorstwach w regionie	11,3	14,1	11,2	12,0	8,6	5,0	5,9	5,7
Wzrost wydajności pracy pracowników	b.d.	10,1	10,3	10,5	10,5	14,4	11,4	15,6
Inne przyczyny	1,7	2,1	2,2	1,6	2,5	1,7	3,7	2,7
Brak odpowiedzi	1,1	0,4	0,3	0,6	1,8	1,7	0,2	0,6
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych

Przeciętne oczekiwane przez bezrobotnych wynagrodzenie netto, które skłoniłoby ich do podjęcia pracy przy dojazdach do pracy trwających nie dłużej niż pół godziny w jedną stronę, wynosi obecnie 1662 zł. W przypadku dojazdów do pracy zajmujących około godziny w jedną stronę aspiracje płacowe bezrobotnych sięgają 2080 zł netto. Z kolei przyjęcie oferty pracy związanej ze zmianą miejsca zamieszkania powoduje wzrost oczekiwanego wynagrodzenia progowego netto do 2950 zł.

Konieczność zmiany miejsca zamieszkania wyraźnie zwiększa aspiracje płacowe bezrobotnych. Są one o 77,5% wyższe w stosunku do oczekiwań zgłaszanych w przypadku półgodzinnych dojazdów do pracy i o 41,8% wyższe w odniesieniu do dojazdów trwających około godziny w jedną stronę.

Warto również zaznaczyć, że na półgodzinne dojazdy do pracy, a więc o niewielkim stopniu uciążliwości, nie zdecyduje się co piętnasty ankietowany (6,7%). Oferty pracy wiążącej się z godzinnym dojazdem nie przyjmie jedna czwarta bezrobotnych (25,8%), a na zmianę miejsca zamieszkania w żadnym wypadku nie zgodzi się 65,1% respondentów.

Podobnie jak we wcześniejszych badaniach, utrzymuje się związek pomiędzy aspiracjami płacowymi bezrobotnych a poziomem ich wykształcenia. W przypadku dojazdów nieprzekraczających pół godziny bezrobotni z wykształceniem wyższym liczą na uzyskanie wynagrodzeń o 15,2% wyższych niż respondenci z wykształceniem średnim i o 17,7% wyższych niż ankietowani z wykształceniem zawodowym i niższym. Przy dojazdach do pracy około godziny w jedną stronę różnica w aspiracjach płacowych poszczególnych grup bezrobotnych, wyróżnionych ze względu na wykształcenie, jest nieco mniejsza. Ankietowani z wykształceniem wyższym żądają wynagrodzeń o 13,3% wyższych, niż respondenci z wykształceniem średnim i o 16,7% wyższych niż osoby z wykształceniem zawodowym i niższym. Stawiają oni także najwyższe wymagania płacowe w przypadku podjęcia pracy związanej ze zmianą miejsca zamieszkania. Wymagania te są o 23,4% wyższe w stosunku do oczekiwań osób ze średnim wykształceniem i o 19,8% wyższe w porównaniu z respondentami z wykształceniem zawodowym. Jednocześnie jednak należy podkreślić, że konieczność zmiany miejsca zamieszkania jest wyżej „wyceniana”, a więc tym samym trudniejsza do zaakceptowania, przez osoby z wykształceniem zawodowym niż przez bezrobotnych z wykształceniem średnim (o 3,0%).

Tabela 5
Oczekiwania płacowe bezrobotnych według wykształcenia (w zł)

	Wyższe	Średnie	Zasadnicze zawodowe i niższe	Ogółem
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	1908	1656	1621	1662
Czas dojazdu do pracy około godziny	2359	2083	2022	2080
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	3476	2816	2901	2950

Widoczna jest również zależność pomiędzy oczekiwaniami płacowymi bezrobotnych a stopą bezrobocia w powiatach, w których zamieszkują. Korelacja ta ma charakter ujemny. Bezrobotni z powiatów o niskiej stopie bezrobocia oraz z miast wojewódzkich, w których bezrobocie jest również relatywnie niewielkie, wysuwają wyższe roszczenia płacowe niż bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia. Przy dojazdach do pracy nieprzekraczających pół godziny oczekiwania te są wyższe odpowiednio o 6,7% i 7,8%, a przy dojazdach zajmujących około godziny w jedną stronę – o 9,7% i 1,4%. W przypadku konieczności zmiany miejsca zamieszkania aspiracje płacowe respondentów z powiatów o niskiej stopie bezrobocia i miast wojewódzkich różnią się jeszcze bardziej od oczekiwań ankietowanych z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia – są wyższe odpowiednio o 11,0% i 22,9%.

Tabela 6
Oczekiwania płacowe bezrobotnych według powiatów (w zł)

	Miasta wojewódzkie	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia	Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia	Ogółem
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	1728	1711	1603	1662
Czas dojazdu do pracy około godziny	2026	2193	1999	2080
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	3388	3060	2757	2950

Na wysokość stawianych przez bezrobotnych warunków płacowych, w przypadku konieczności codziennych dojazdów do pracy, wpływa także okres pozostawania bez pracy. Respondenci z krótkim stażem na bezrobociu (do 6 miesięcy) oczekują od pracodawców wyższych wynagrodzeń niż osoby pozostające bez pracy dłuższy czas. Wymagania zgłaszane przez ankietowanych będących bez pracy do 6 miesięcy są o 1,9% wyższe w porównaniu z aspiracjami osób bezrobotnych od 6 do 12 miesięcy i o 7,0% wyższe w odniesieniu do osób bez pracy od ponad 12 miesięcy. W przypadku dojazdów trwających około godziny w jedną stronę jest to odpowiednio 2,2% i 4,7%. Inaczej jednak kształtują się oczekiwania płacowe bezrobotnych, którzy w związku z ofertą pracy rozważają zmianę miejsca zamieszkania. W tym przypadku długotrwale bezrobotni (powyżej 12 miesięcy) okazują się być mniej mobilni niż pozostałe grupy ankietowanych. Wysuwane przez nich warunki płacowe są o 2,0% wyższe niż przebywających na bezrobociu poniżej 6 miesięcy i o 5,2% wyższe w porównaniu z pozostającymi bez pracy od 6 do 12 miesięcy.

Tabela 7

Oczekiwania płacowe bezrobotnych według stażu na bezrobociu (w zł)

	Do 6 miesięcy	Od 6 do 12 miesięcy	Powyżej 12 miesięcy	Ogółem
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	1696	1665	1585	1662
Czas dojazdu do pracy około godziny	2113	2067	2018	2080
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	2955	2866	3015	2950

Oczekiwania płacowe bezrobotnych są znacznie wyższe od kwoty ustawowego wynagrodzenia minimalnego. Bezrobotni zdecydowali się na dojazdy do pracy nie dłuższe niż pół godziny w jedną stronę, jeśli pracodawca zaoferuje im wynagrodzenie wyższe od wynagrodzenia minimalnego przeciętnie o 68,9%. Wydłużenie hipotetycznego czasu dojazdu do około godziny oraz konieczność zmiany miejsca zamieszkania powodują wzrost aspiracji płacowych w stosunku do ustawowego wynagrodzenia minimalnego o odpowiednio 111,4% i 199,8% (tabela 8).

Jedynie 2,0% respondentów jest gotowych przyjąć ofertę pracy, która wiąże się z półgodzinnymi dojazdami w jedną stronę, za wynagrodzenie równe ustawowej płacy minimalnej. W przypadku dojazdów do pracy nie dłuższych niż godzina w jedną stronę odsetek ten jest jeszcze mniejszy i wynosi 0,6%. Na zmianę miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy za wynagrodzenie nieprzekraczające ustawowej płacy minimalnej zdecydowało się zaledwie 0,2% respondentów.

Warto zaznaczyć, że oczekiwane przez bezrobotnych wynagrodzenie za pracę, która będzie wymagać półgodzinnych dojazdów, kształtuje się na poziomie 69,3% przeciętnego wynagrodzenia netto w sektorze przedsiębiorstw w maju 2010 r. Przy dojazdach do pracy zajmujących około godziny aspiracje płacowe bezrobotnych stanowią 86,7% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, a w przypadku konieczności zmiany miejsca zamieszkania przewyższają przeciętne wynagrodzenie w omawianym sektorze o 23,0% (tabela 8).

Wynagrodzenie na poziomie przeciętnej płacy w sektorze przedsiębiorstw skłoni 88,9% bezrobotnych do codziennych dojazdów do pracy nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę, 62,7% – do dojazdów trwających około godziny, a 17,0% ankietowanych do zmiany miejsca zamieszkania.

Aspiracje płacowe bezrobotnych zgłaszane w maju 2010 r. wzrosły w porównaniu z wynikami uzyskanymi we wcześniejszych badaniach. Jedynie oferty pracy, których przyjęcie wymaga zmiany miejsca zamieszkania, sprawiają, że ankietowani są skłonni pracować za nieznacznie mniej (o 0,2%), niż wskazywali w maju 2009 r. Zmiany oczekiwań płacowych

Tabela 8

Oczekiwania płacowe bezrobotnych w relacji do płacy minimalnej oraz przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (w %)

	Czas dojazdu do pracy do pół godziny	Czas dojazdu do pracy około godziny	Podjęcie pracy związanej ze zmianą miejsca zamieszkania
Oczekiwania płacowe bezrobotnych jako % płacy minimalnej	168,9	211,4	299,8
Oczekiwania płacowe bezrobotnych jako % przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw	69,3	86,7	123,0

bezrobotnych dotyczące minimalnego wynagrodzenia netto w przypadku podjęcia pracy, która wiązałaby się z koniecznością: a) dojazdów trwających do pół godziny w jedną stronę, b) dojazdów nieprzekraczających godziny w jedną stronę, c) zmiany miejsca zamieszkania, a także w odniesieniu do minimalnej płacy ustawowej netto i przeciętnego wynagrodzenia netto w sektorze przedsiębiorstw od października 2006 r. do maja 2010 r. przedstawiają tabela 9 i wykres 18.

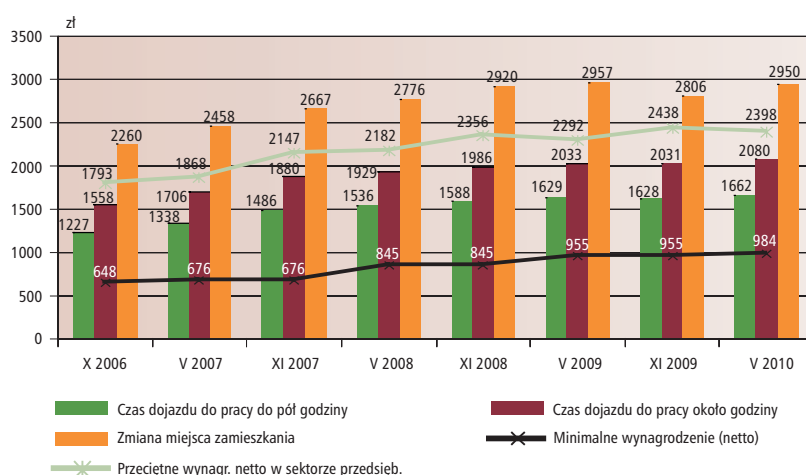
Tabela 9

Porównanie oczekiwań płacowych bezrobotnych w zależności od czasu dojazdu do pracy (okres poprzedni = 100)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	X	109,0	111,1	103,4	103,4	102,6	99,9	102,1
Czas dojazdu do pracy około godziny	X	109,5	110,2	102,6	103,0	102,4	99,9	102,4
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	X	108,8	108,5	104,1	105,2	101,3	94,9	105,1

Wykres 18

Oczekiwania płacowe bezrobotnych od października 2006 r. do maja 2010 r.

Bezrobotni przewidują, że przeciętny miesięczny koszt dojazdów do pracy nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę wyniesie 171 zł, a dojazdów zajmujących około godziny w jedną stronę – 278 zł (wykres 19; tabela 10).

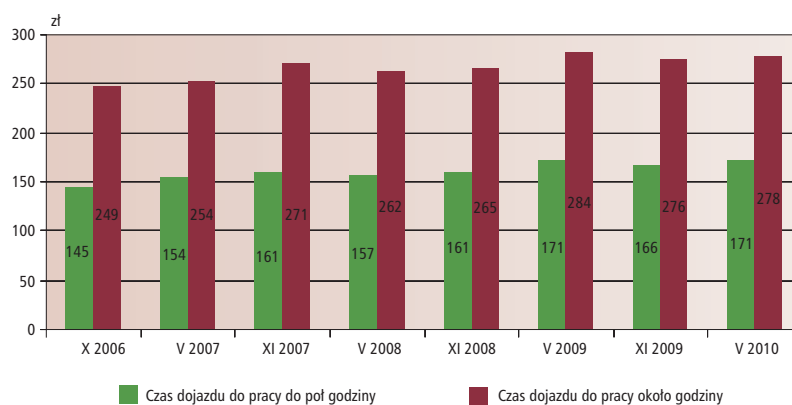
Tabela 10

Porównanie szacowanych przez bezrobotnych przeciętnych miesięcznych kosztów dojazdów do pracy (okres poprzedni = 100)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	X	106,2	104,5	97,5	102,5	106,2	97,1	103,0
Czas dojazdu do pracy około godziny	X	102,0	106,7	96,7	101,1	107,2	97,2	100,7

Wykres 19

Szacowane miesięczne koszty dojazdów do pracy według bezrobotnych

3

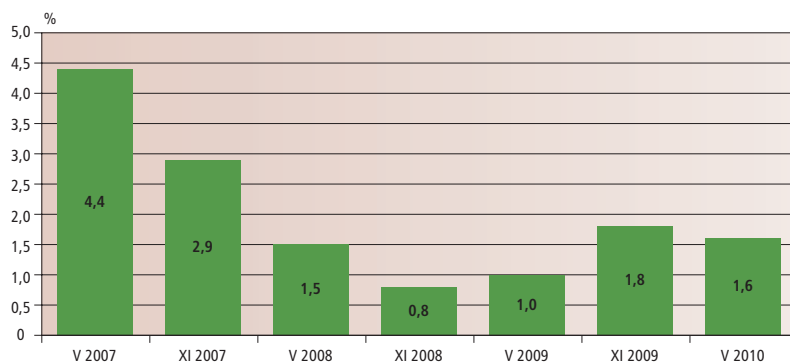
Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny

Udział przedsiębiorstw, które przewidują wzrost produktywności pracy, nie uległ wyraźnej zmianie w porównaniu z trzema poprzednimi badaniami (17,4% w listopadzie 2008 r., 16,6% w maju 2009 r., 18,0% w listopadzie 2009 r. i 17,1% w maju 2010 r.). We wcześniejszych edycjach nie więcej niż 20% przedsiębiorców oczekiwało wzrostu produktywności pracy (21,4% w maju 2007 r., 20,9% w listopadzie 2007 r., 23,4% w maju 2008 r.). Stale wzrasta udział pracodawców, którzy uważają, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy utrzyma się na dotychczasowym poziomie (59,4% w maju 2007 r., 62,9% w listopadzie 2007 r., 60,5% w maju 2008 r., 63,4% w listopadzie 2008 r., 63,2% w maju 2009 r., 71,3% w listopadzie 2009 r. i 67,0% w maju 2010 r.). W maju 2010 r. 2,0% przedsiębiorców przewidywało spadek produktywności pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. W poprzednich edycjach odsetek ten kształtował się podobnie (w maju 2007 r. – 1,3%, w listopadzie 2007 r. – 2,5%, w maju 2008 r. – 1,7%, w listopadzie 2008 r. – 3,9%, w maju 2009 r. – 5,2%, 4,1% w listopadzie 2009 r.). Podobnie jak w poprzednich badaniach około 14% przedsiębiorców nie miało zdania na ten temat (w maju 2007 r. – 17,6%, w listopadzie 2007 r. – 13,1%, w maju 2008 r. – 13,9%, w listopadzie 2008 r. – 14,8%, w maju 2009 r. – 14,8%, w listopadzie 2009 r. – 14,0% i w maju 2010 r. – 13,6%).

Pracodawcy przewidujący wzrost produktywności pracy (17,1% ogółu respondentów), szacują, że będzie on 9-procentowy (w maju 2007 r. odpowiedzi takiej udzieliło 17,2% przedsiębiorców, w listopadzie 2007 r. – 13,9%, w maju 2008 r. – 10,1%, w listopadzie 2008 r. – 11,6%, w maju 2009 r. – 9,5%, w listopadzie 2009 r. – 8,7%).

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności, ważony wielkością sprzedaży badanych przedsiębiorstw, kształtuje się na poziomie 1,6%. Wskaźnik ten uwzględnienia pracodawców, którzy przewidują, że produktywność pracy w ich przedsiębiorstwach pozostanie na zbliżonym poziomie (67,0% ogółu respondentów), oraz respondentów, zdaniem których nastąpi spadek produktywności (2,0% ogółu respondentów).

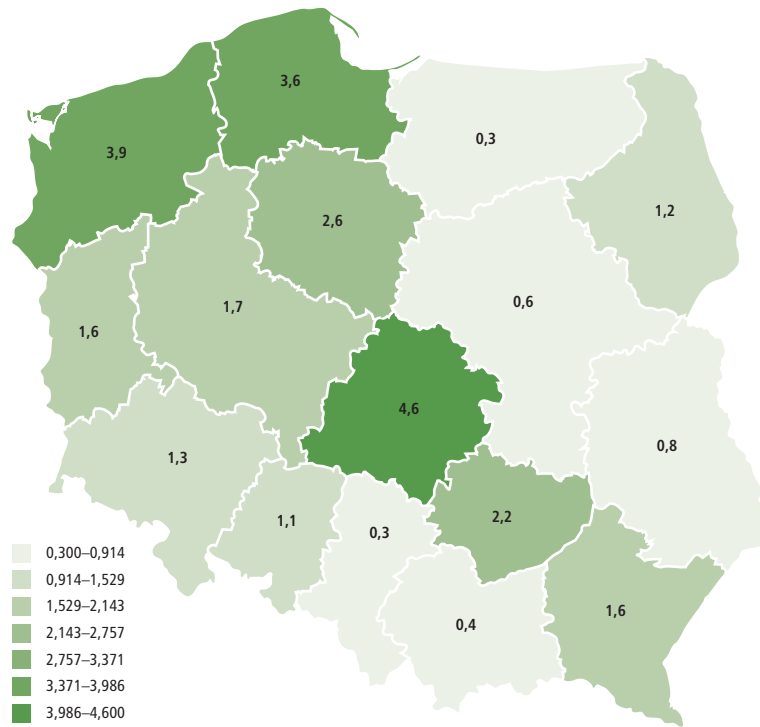
W kolejnych edycjach przeciętny przewidywany wzrost produktywności pracy wynosił: 4,4% (maj 2007 r.), 2,9% (listopad 2007 r.), 1,5% (maj 2008 r.), 0,8% (listopad 2008 r.), 1,0% (maj 2009 r.), 1,8% (listopad 2009 r.) (wykres 20).

Wykres 20**Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy**

We wszystkich województwach pracodawcy przewidywali wzrost produktywności pracy: a) największy w województwach: łódzkim – o 4,6%, zachodnio-pomorskim – o 3,9% oraz pomorskim – o 3,6%; b) najniższy w województwach: śląskim i warmińsko-mazurskim (o 0,3%) oraz małopolskim (0,4%) (wykres 20a).

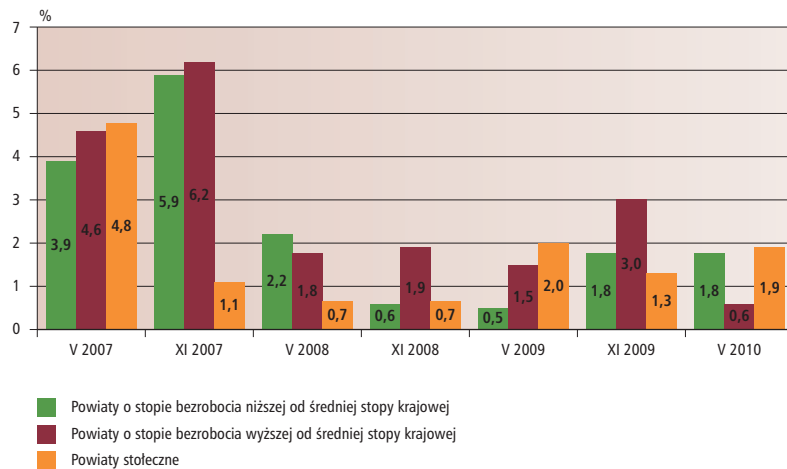
Wykres 20a

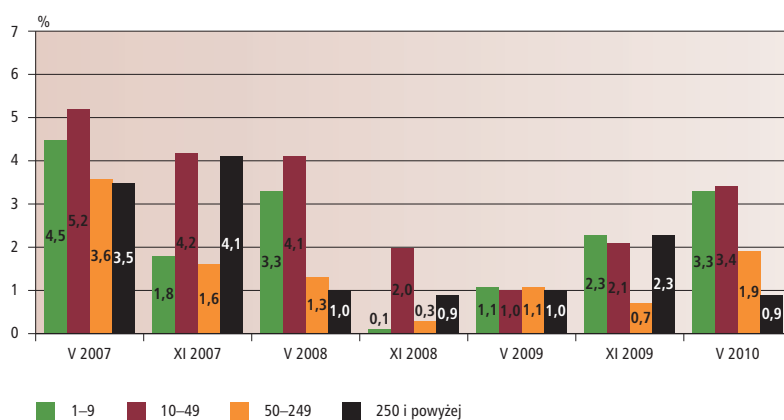
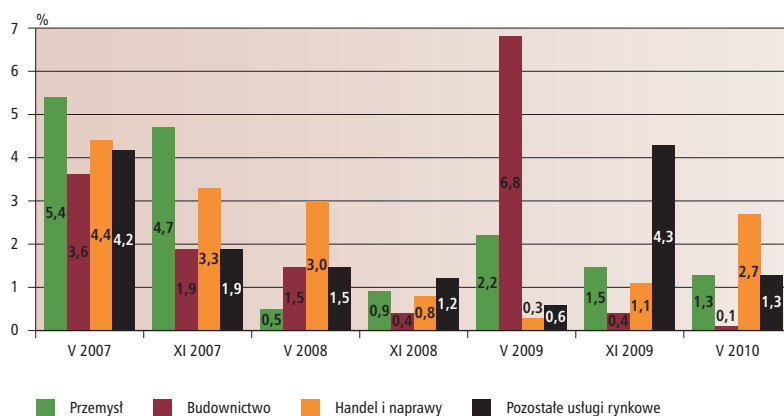
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy według województw (maj 2010 r.) (w %)

Wykres 21

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa; sekcję oraz wielkość (w %)

W maju 2010 r. największy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników, mające siedzibę w miastach wojewódzkich oraz działające w handlu i naprawach (wykres 21; tabela 11).

Najmniejszy wzrost produktywności pracy przewidują po raz pierwszy przedsiębiorstwa z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (w maju 2007 r., w listopadzie 2008 r. i w maju 2009 r. były to powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, natomiast w listopadzie 2007 r., w maju 2008 r. i w listopadzie 2009 r. – miasta wojewódzkie). Najmniejszego wzrostu produktywności pracy spodziewają się przedsiębiorstwa działające w sekcji budownictwo (analogicznie do maja i listopada 2007 r., listopada 2008 r. oraz listopada 2009 r.). Według pracodawców najmniejszy wzrost produktywności pracy wystąpi w dużych przedsiębiorstwach zatrudniających ponad 250 pracowników (tak jak w maju 2007 r., w maju 2008 r. i w maju 2009 r.) (wykres 21; tabela 11).

Pracodawcy oceniają możliwości wzrostu sprzedaży produktów i usług oferowanych przez ich przedsiębiorstwa lepiej niż w ostatnich trzech edycjach. Zdaniem pracodawców łączne przychody przedsiębiorstw wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o 5,5%.

W maju 2007 r. pracodawcy przewidywali wzrost przychodów o 6,7%, w listopadzie 2007 r. – o 4,3%, w maju 2008 r. – o 10,6%, w listopadzie 2008 r. – o 3,4%. W maju 2009 r. przewidywali spadek przychodów o 2,2%, natomiast w listopadzie 2009 r. ponownie wzrost o 3,0% (wykres 22).

Według przedsiębiorców na wzrost produktywności pracy większy wpływ niż innowacje techniczne (35,0%) będzie miało bardziej efektywne wykorzystanie pracowników (65,0%). W kolejnych edycjach widać, że tendencja ta przybiera na sile. W pierwszych dwóch badaniach (maj i listopad 2007 r.) pracodawcy wskazywali, że na wzrost produktywności

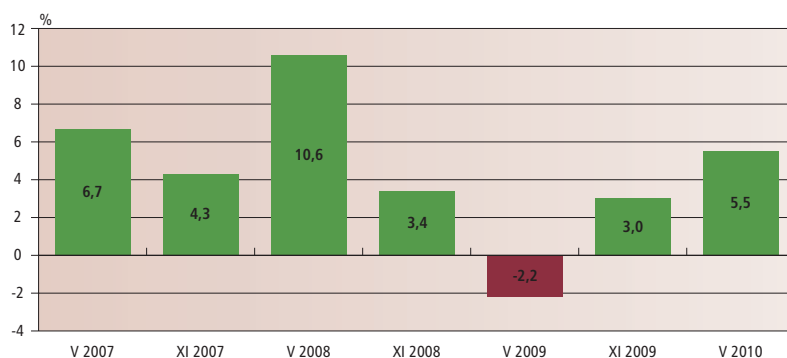
pracy większy wpływ niż efektywniejsze wykorzystanie pracowników (odpowiednio 46,8% i 48,8%) miały innowacje techniczne (odpowiednio 53,2% i 51,2%). W maju 2008 r. pracodawcy po raz pierwszy wskazali odwrotnie (odpowiednio 57,7% dla bardziej efektywnego wykorzystania pracowników i 42,3% dla ulepszeń technicznych). W kolejnych edycjach wielkości te kształtowały się następująco: w listopadzie 2008 r. bardziej efektywne wykorzystanie pracowników – 58,3%, innowacje techniczne – 41,7%, w maju 2009 r. odpowiednio 62,0% i 38,0%; w listopadzie 2009 r. odpowiednio 58,8% i 41,2% (wykres 23).

Tabela 11

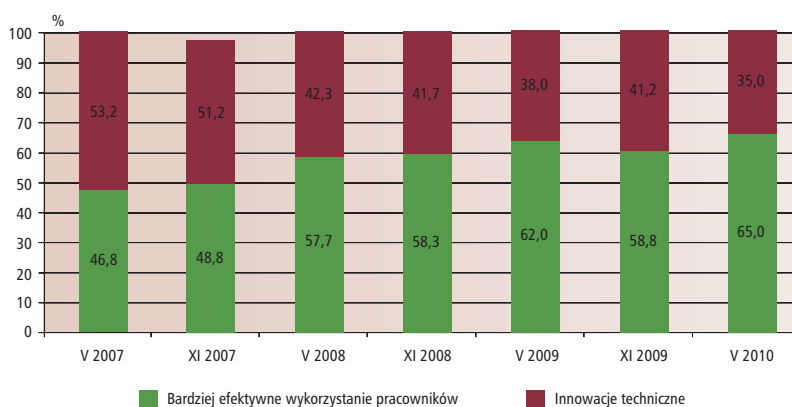
Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy

		Charakterystyka pracodawcy ze względu na:		
		siedzibę	sekcją, w której działa	wielkość
Największy przewidywany wzrost produktywności pracy w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	miasta wojewódzkie	przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2009	miasta wojewódzkie	budownictwo	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników), średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników), duże przedsiębiorstwo (ponad 250 pracowników)
	V 2010	miasta wojewódzkie	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
Najmniejszy przewidywany wzrost produktywności pracy w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2007	miasta wojewódzkie	budownictwo, pozostałe usługi rynkowe	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2008	miasta wojewódzkie	przemysł	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników), duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2009	miasta wojewódzkie	budownictwo	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2010	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)

Wykres 22
Stopa przewidywanego wzrostu przychodów

Wykres 23
Proporcje wpływu innowacji technicznych oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy

Respondentom zadano również wprost kilka pytań o ich przypuszczenia na temat związku wynagrodzeń z wydajnością pracy. Nieco mniej niż połowa pracodawców (46,4%) ocenia, że mimo podwyżek wydajność pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie (maj 2007 r. – 53,3%, listopad 2007 r. – 56,1%, maj 2008 r. – 54,0%, listopad 2008 r. – 54,7%, maj 2009 r. – 46,6%, listopad 2009 r. – 52,8%); 43,4% jest zdania, że podwyżkom będzie towarzyszył podobny wzrost wydajności pracy (w maju 2007 r. było to 41,7%, w listopadzie 2007 r. – 38,1%, w maju 2008 r. – 36,5%, w listopadzie 2008 r. – 38,8%, w maju 2009 r. – 43,8%, w listopadzie 2009 r. – 38,6% respondentów). Co dziesiąty pracodawca (10,1%) przypuszcza, że wzrost wydajności będzie większy od wzrostu wynagrodzeń (maj 2007 r. – 2,2%, listopad 2007 r. – 4,8%, maj 2008 r. – 7,5%, listopad 2008 r. – 4,8%, maj 2009 r. – 7,3%, listopad 2009 r. – 6,9%).

W obecnej edycji żaden przedsiębiorca nie przewiduje spadku wydajności pracy pracowników, w poprzednich tylko nieliczni pracodawcy przewidywali spadek wynagrodzeń (tabela 12).

Udział pracodawców, którzy uważają, że ceny ich produktów wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, jest podobny do wyniku z poprzedniej edycji (w maju 2007 r. – 39,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,8%, w maju 2008 r. – 31,4%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 15,3%, w listopadzie 2009 r. – 16,9%, w maju 2010 r. – 16,9%).

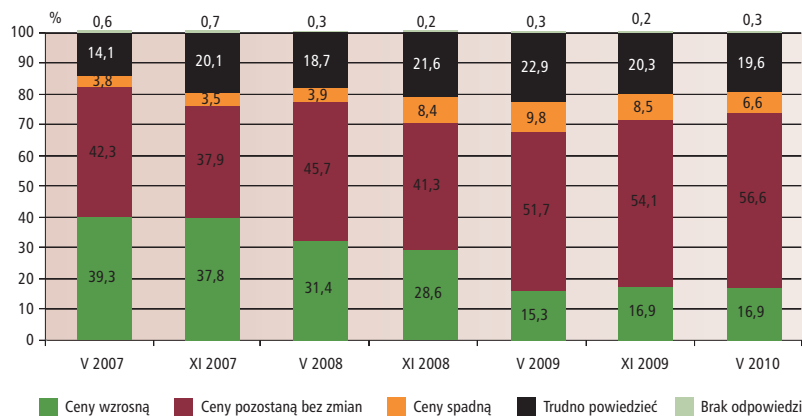
Tabela 12
Zależność między zmianami w wynagrodzeniach a zmianami w wydajności pracy według pracodawców

Zmiany w wynagrodzeniach będą się łączyć z:	Procent wskazań (liczba wskazań)						
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Spadkiem wydajności pracy pracowników	0,7 (7)	0,9 (7)	0,7 (4)	0,9 (4)	1,1 (2)	1,0 (3)	0,0 (0)
Utrzymaniem wydajności pracy pracowników na dotychczasowym poziomie	53,3 (522)	56,1 (434)	54,0 (308)	54,7 (237)	46,6 (83)	52,8 (152)	46,4 (124)
Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń	41,7 (409)	38,1 (295)	36,5 (208)	38,8 (168)	43,8 (78)	38,6 (111)	43,4 (116)
Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń	2,2 (22)	4,8 (37)	7,5 (43)	4,8 (21)	7,3 (13)	6,9 (20)	10,1 (27)
Brak odpowiedzi	2,0 (20)	0,1 (1)	1,2 (7)	0,7 (3)	1,1 (2)	0,7 (2)	0,0 (2)
Ogółem	100,0 (980)	100,0 (774)	100,0 (570)	100,0 (433)	100,0 (178)	100,0 (288)	100,0 (267)

W kolejnych badaniach widoczny jest wzrost odsetka pracodawców, którzy nie przewidują zmian cen swoich produktów (w maju 2007 r. – 42,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,9%, w maju 2008 r. – 45,7%, w listopadzie 2008 r. – 41,3%, w maju 2009 r. – 51,7%, w listopadzie 2009 r. – 54,1%, w maju 2010 r. – 56,6%). Co piętnasty pracodawca (6,6%) przypuszcza, że ceny jego produktów spadną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 3,8%, w listopadzie 2007 r. – 3,5%, w maju 2008 r. – 3,9%, w listopadzie 2008 r. – 8,4%, w maju 2009 r. – 9,8%, w listopadzie 2009 r. – 8,5%).

Nieznacznie zmniejszył się odsetek respondentów, którzy nie potrafili udzielić odpowiedzi na temat kształtowania się cen ich produktów w okresie najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 14,1%, w listopadzie 2007 r. – 20,1%, w maju 2008 r. – 18,7%, w listopadzie 2008 r. – 21,6%, w maju 2009 r. – 22,9%, w listopadzie 2009 r. – 20,3%, w maju 2010 r. – 19,6%) (wykres 24).

Wykres 24
Kształtowanie się cen produktów lub usług będących podstawowym przedmiotem działalności ankietowanych przedsiębiorstw przez najbliższe 6 miesięcy

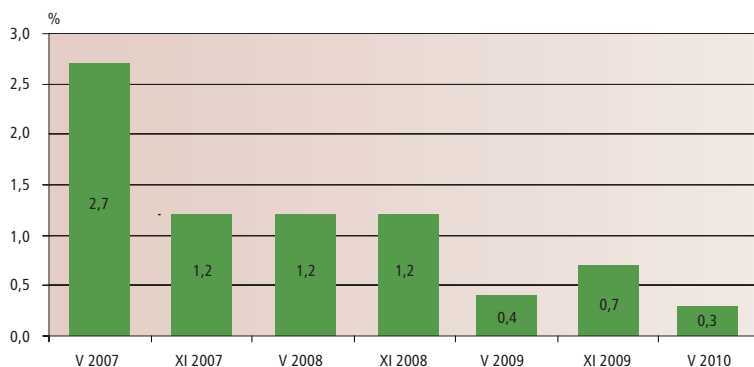

Pracodawcy przewidujący wzrost cen (16,9%) szacują, że w przypadku produktów stanowiących podstawowy przedmiot działalności ich przedsiębiorstw ceny będą wyższe o 7,4% (w maju 2007 r. przewidywany przez pracodawców wzrost wynosił 11,5%, w listopadzie 2007 r. – 10,9%, w maju 2008 r. – 9,0%, w listopadzie 2008 r. – 9,1%, w maju 2009 r. – 6,7%, w listopadzie 2010 r. – 7,2%). W opinii 105 pracodawców (6,6% ogółu ankietowanych) ceny na produkty stanowiące podstawowy przedmiot działalności spadną przeciętnie o 9,8%. W poprzednich badaniach pracodawcy przewidujący spadek cen oceniali, że wyniesie on odpowiednio: 8,8%, 10,4%, 8,0%, 12,7%, 8,1% i 10,2%.

Zdaniem wszystkich ankietowanych pracodawców ceny produktów i usług stanowiących podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw wzrosną w okresie najbliższych sześciu miesięcy o 0,3%. W poprzednich edycjach wskaźnik wzrostu cen, będący średnią ważoną uwzględniającą wielkość sprzedaży w badanych przedsiębiorstwach, wynosił: 2,7% w maju 2007 r., 1,2% w listopadzie 2007 r., 1,2% w maju 2008 r., 1,2% w listopadzie 2008 r., 0,4% w maju 2009 r. i 0,7% w listopadzie 2009 r. (wykres 25).

Wykres 25

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności badanych przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)

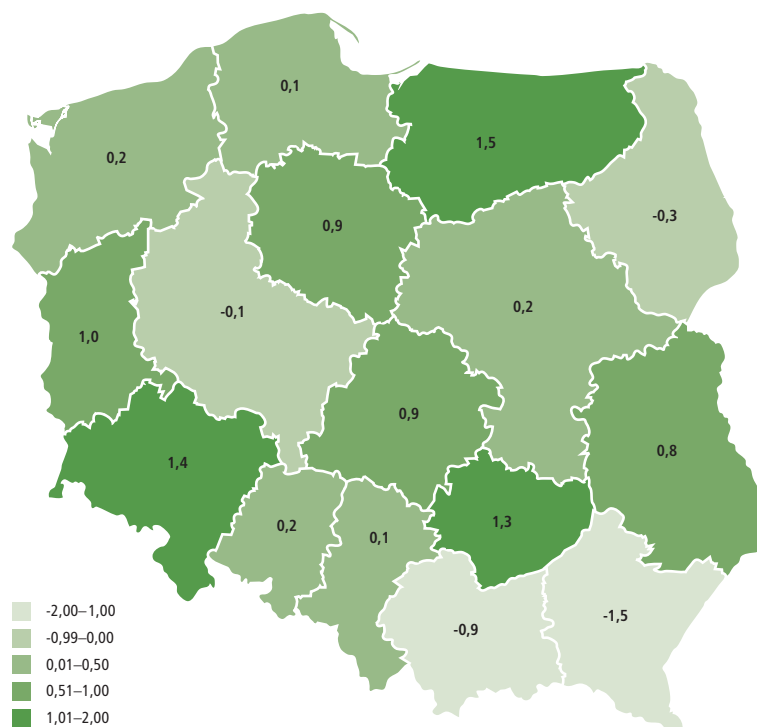
Średnia ważona wzrostu cen, obliczona przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży, jest mniej zróżnicowana w poszczególnych województwach w porównaniu z poprzednią edycją badań. Największy spadek cen przewidują respondenci w województwie podkarpackim (1,5%), największy wzrost – w województwie warmińsko-mazurskim (1,5%) (wykres 25a).

Ze względu na typ powiatu największy wzrost cen przewiduje się w przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej lub miastach wojewódzkich. Największy wzrost cen w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej przewidywano we wszystkich poprzednich edycjach badań (poza listopadem 2008 r.). W listopadzie 2008 r. respondenci wskazywali, że największy wzrost cen nastąpi w miastach wojewódzkich (wykres 27; tabela 13).

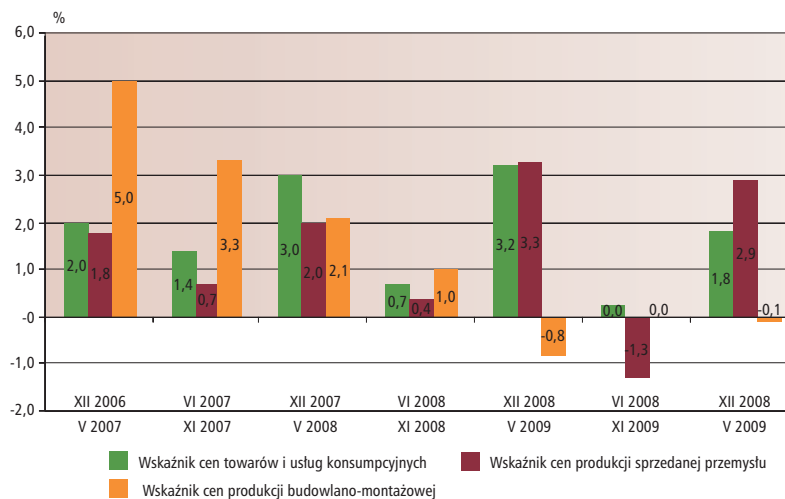
Na wykresie 26 zostały przedstawione faktyczne zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych, cen produkcji sprzedanej przemysłu oraz produkcji budowlano-montażowej na podstawie danych GUS.

Gdy weźmiemy pod uwagę sekcje PKD, to największy wzrost cen przewidują pracodawcy, którzy zajmują się handlem i naprawami (w maju 2007 r. było to budownictwo; w listopadzie 2007 r. – handel i naprawy, w maju 2008 r. – handel i naprawy oraz przemysł, w listopadzie 2008 r. – pozostałe usługi rynkowe, w maju 2009 r. – budownictwo, w listopadzie 2009 r. – przemysł) (wykres 27; tabela 13).

Wykres 25a
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach według województw (maj 2010 r.) (w %)

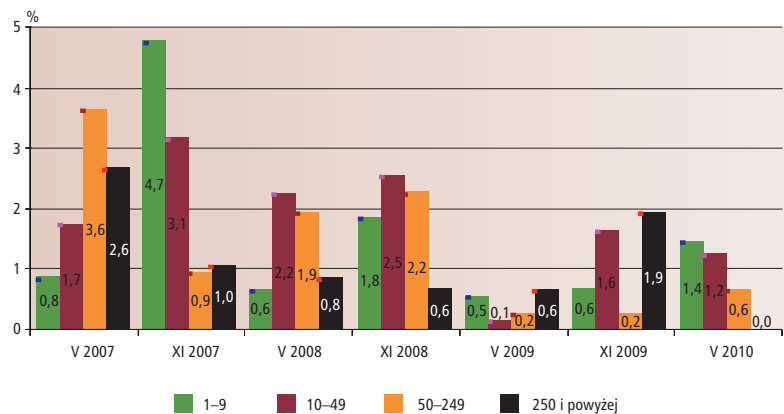
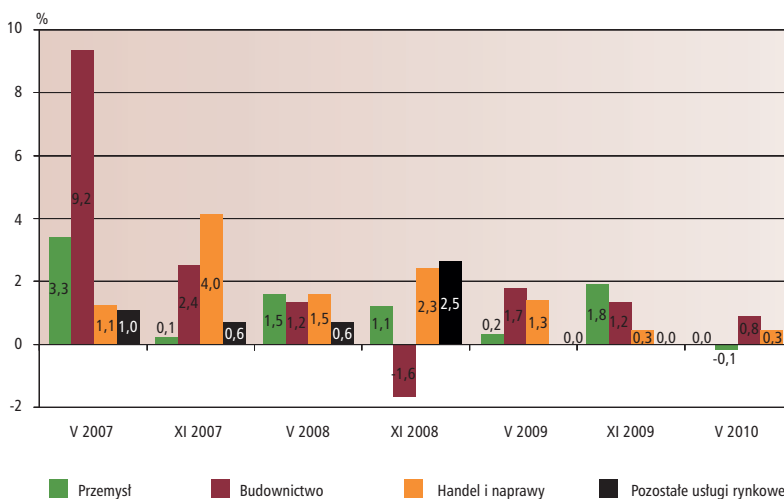
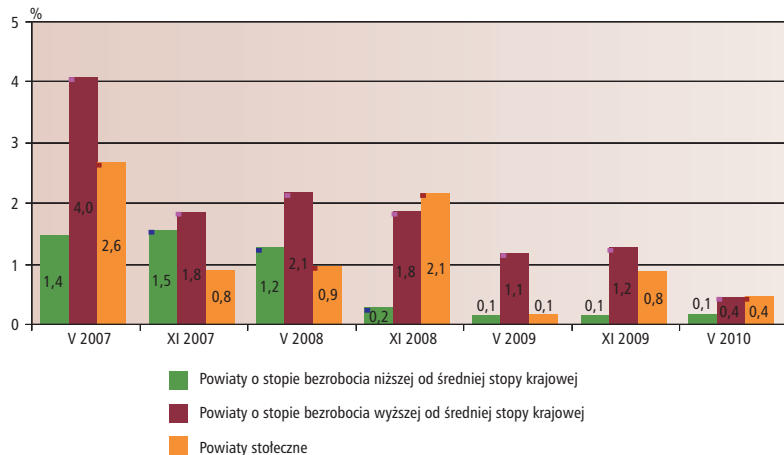
Wykres 26
Tempo zmian cen – w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu)

Ze względu na wielkość przedsiębiorstwa największy wzrost cen przewidują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 pracowników (maj 2007 r. – średnie przedsiębiorstwa, 50–249 pracowników, listopad 2007 r. – mikroprzedsiębiorstwa, 1–9 pracowników, maj 2008 r. i listopad 2008 r. – małe przedsiębiorstwa, 10–49 pracowników, maj i listopad 2009 r. – duże przedsiębiorstwa, 250 i więcej pracowników) (wykres 27; tabela 13).

Wykres 27

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję oraz wielkość

Najmniejszy wzrost cen jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) działają w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (podobnie jak w maju 2007 r., w listopadzie 2008 r. i w listopadzie 2009 r., z kolei w listopadzie 2007 r. i w maju 2008 r. były to miasta wojewódzkie, natomiast w maju 2009 r. – zarówno powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, jak i stołeczne powiaty województwa), b) są dużymi firmami zatrudniającymi ponad 250 pracowników (w maju 2007 r. i maju 2008 r. były to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 1–9 pracowników, w listopadzie 2007 r. – średnie przedsiębiorstwa, 50–249 pracowników, w listopadzie 2008 r. – duże przedsiębiorstwa, 250 i więcej pracowników, w maju 2009 r. – małe przedsiębiorstwa, 10–49 pracowników, w listopadzie 2009 r. – średnie przedsiębiorstwa, 50–249 pracowników).

Warto zauważyć, że w obecnej edycji pracodawcy działający w budownictwie oczekują nieznacznego spadku cen (o 0,1%), natomiast przedsiębiorstwa przemysłowe nie przewidują wzrostu cen. W listopadzie 2008 r. pracodawcy działający w budownictwie także przewidywali spadek cen – o 1,6% (wykres 27 i tabela 13).

Tabela 13

Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost cen w ciągu najbliższych 6 miesięcy

		Charakterystyka pracodawcy ze względu na:		
		siedzibę	sekcję, w której działa	wielkość
Największy przewidywany wzrost cen w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	budownictwo	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	XI 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	handel i naprawy	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	V 2008	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	handel i naprawy oraz przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2008	miasta wojewódzkie	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	przemysł	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	V 2010	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy oraz miasta wojewódzkie	handel i naprawy	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
Najmniejszy przewidywany wzrost cen w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	XI 2007	miasta wojewódzkie	przemysł	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2008	miasta wojewódzkie	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy oraz miasta wojewódzkie	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	pozostałe usługi rynkowe	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2010	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)

Według pracodawców główną przyczyną wzrostu cen na ich produkty i usługi – podobnie jak we wszystkich poprzednich edycjach, począwszy od maja 2007 r. – będzie przede wszystkim zwiększenie cen surowców i energii oraz kosztów pracy.

Wśród respondentów w dalszym ciągu przeważają ci, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach marże utrzymają się na dotychczasowym poziomie: ich odsetek rośnie (48,9% – w maju 2007 r., 55,6% – w listopadzie 2007 r., 59,6% – w maju 2008 r., 55,7% – w listopadzie 2008 r., 50,9% – w maju 2009 r., 58,4% – w listopadzie 2009 r., 60,0% – w maju 2010 r.). Wzrost marży przewiduje 7,7% pracodawców (w maju 2007 r. – 20,0%, w listopadzie 2007 r. – 16,4%, w maju 2008 r. – 14,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,7%, w maju 2009 r. – 4,8%, w listopadzie 2009 r. – 7,1%). Spadku marży spodziewa się 19,0% przedsiębiorstw (w maju 2007 r. – 13,7%, w listopadzie 2007 r. – 12,3%, w maju 2008 r. – 12,8%, w listopadzie 2008 r. – 18,4%, w maju 2009 r. – 28,4% oraz w listopadzie 2009 r. – 19,3%).

4

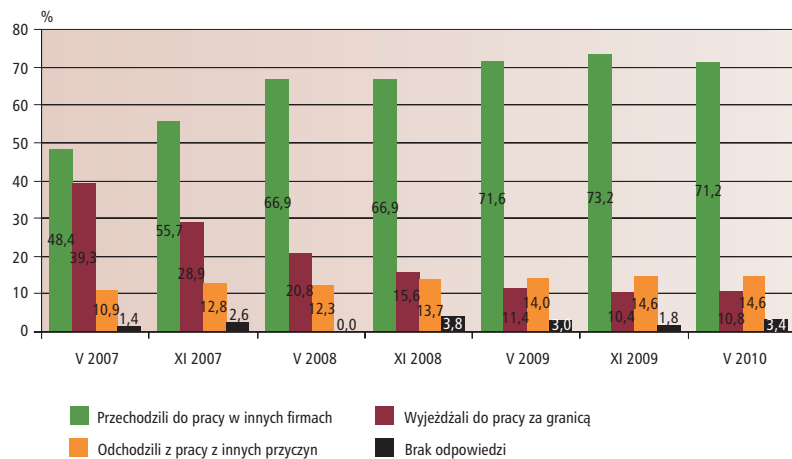
Migracje zarobkowe a rynek pracy

4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców

W ostatnich badaniach co trzeci pracodawca (34,9%) odnotował przypadki rezygnacji pracowników ze świadczenia pracy. Większy odsetek odpowiedzi uzyskano w trakcie kilku pierwszych edycji: w maju 2007 r. – 42,7%, w listopadzie 2007 r. – 45,6%, w maju 2008 r. – 44,4%, w listopadzie 2008 r. – 42,9%. W maju i listopadzie 2009 r. wartości tego wskaźnika były nieznacznie mniejsze (odpowiednio 33,9% i 33,6%).

Podobnie jak ostatnio najczęściej wymienianą przyczyną odejść pracowników były oferty konkurencyjnych przedsiębiorstw działających na krajowym rynku pracy. W maju 2010 r. twierdziło tak 71,2% przedsiębiorców spośród tych, którzy rejestrowali przypadki odejść pracowników z własnej inicjatywy. W kolejnych edycjach poprzedzających obecne badania obserwowano wzrost tego wskaźnika (wykres 28).

Tak jak poprzednio jeden na dziesięciu pracodawców (10,8%) jest przekonany, że powodem rezygnacji z pracy były migracje zarobkowe, jednak z edycji na edycję widać systematyczny spadek znaczenia wyjazdów zarobkowych pracowników za granicę, jako czynnika decydującego o ich odejściach z pracy. Migracje zarobkowe jako przyczyna rezygnacji z pracy były w dalszym ciągu najczęściej wskazywane przez pracodawców reprezentujących budownictwo (tabela 14).

Wykres 28**Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy ogółem (% wszystkich wskazań)**

Spśród tych pracodawców, którzy w ostatnich sześciu miesiącach zatrudniali nowych pracowników, co dwunasty (8,1%) zatrudniał osoby powracające z zagranicy. Ponad dwie trzecie tych pracodawców (68,5%) nie zatrudniało w ostatnim czasie osób powracających z zagranicy. Pozostała część (23,4%) nie miała na ten temat informacji lub nie udzieliła odpowiedzi. Pracownicy powracający do kraju stanowili 1,7% nowo przyjętych do pracy.

Tabela 14
Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy według sekcji
(% wszystkich wskazań)

Kategorie odpowiedzi	Przemysł						
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	48,7	57,3	72,2	70,7	67,0	74,5	69,8
Wyjeżdżali do pracy za granicę	42,9	32,7	20,9	14,7	15,4	8,5	12,8
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	7,4	6,9	6,9	12,1	13,2	16,0	11,6
Brak odpowiedzi	1,0	3,1	-	2,5	4,4	1,0	5,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kategorie odpowiedzi	Budownictwo						
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	29,8	41,9	59,0	57,3	64,1	65,4	65,4
Wyjeżdżali do pracy za granicę	59,6	41,9	28,0	23,3	15,4	16,7	19,0
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	9,7	14,0	13,0	15,5	16,7	15,4	10,1
Brak odpowiedzi	0,9	2,2	-	3,9	3,8	2,5	5,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kategorie odpowiedzi	Handel i naprawy						
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	52,4	59,8	65,6	67,9	71,0	76,4	72,2
Wyjeżdżali do pracy za granicę	35,0	22,6	20,6	13,6	11,4	6,8	10,8
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	11,6	15,5	13,8	13,1	15,9	14,3	13,9
Brak odpowiedzi	1,0	2,1	-	5,4	1,7	2,5	3,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kategorie odpowiedzi	Pozostałe usługi rynkowe						
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	52,0	55,9	69,0	68,2	77,2	73,0	72,7
Wyjeżdżali do pracy za granicę	32,4	27,7	18,1	14,7	8,1	11,7	6,6
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	13,3	13,5	12,9	14,3	11,7	13,8	18,2
Brak odpowiedzi	2,3	2,9	-	2,8	3,0	1,5	2,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Uwaga: jako 100% liczone są wskazania tych pracodawców, którzy stwierdzili, że pracownicy odchodzili z pracy z własnej inicjatywy.

W dalszym ciągu zmniejsza się odsetek pracodawców, którzy mają problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. W maju 2007 r. wynosił on 69,8%, w listopadzie 2007 r. – 53,9%, w maju 2008 r. – 48,2%, w listopadzie 2008 r. – 41,7%, w maju 2009 r. – 25,6% w listopadzie 2009 r. – 22,9%, a w maju 2010 r. – 19,4%. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy pracodawcy w dalszym ciągu najczęściej wskazują na brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (44,6% wskazań), ich zbyt wygórowane oczekiwania płacowe (19,9% wskazań), a także brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości (16,1% wskazań) i ich małą dyspozycyjność (6,0% wskazań). Jeszcze dwa lata temu wśród istotnych przyczyn trudności w pozyskiwaniu odpowiednich pracowników, pracodawcy wymieniali wyjazdy zarobkowe pracowników za granicę. Zarówno w listopadzie 2009 r., jak i w maju 2010 r., czynnik ten nie odgrywał już tak znaczącej roli, był problemem dla nieznacznej grupy respondentów (odpowiednio 1,6% i 1,3%) (wykres 29).

Wykres 29

Migracje zarobkowe za granicę jako przyczyna trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników

Coraz mniej pracodawców liczy się z możliwością odejścia części pracowników z własnej inicjatywy, mimo iż przedsiębiorstwu zależy na ich pozostaniu. W maju 2007 r. obawy takie wyraziło 15,7% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 18,9%, w maju 2008 r. – 15,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,5%, w maju 2009 r. – 8,2%, w listopadzie 2009 r. – 7,5%, natomiast w maju 2010 r. – 7,3% respondentów. Wyraźnemu obniżeniu uległ odsetek pracodawców, którzy uważają, że przyczyną rezygnacji z pracy części pracowników będą przede wszystkim wyjazdy zarobkowe za granicę. Obecnie sądzi tak już tylko 2,6% ankietowanych, podczas gdy w maju 2007 r. podobnie uważała ponad połowa (54,3%), w listopadzie 2007 r. – prawie jedna trzecia (29,8%), w maju 2008 r. – 21,3%, w listopadzie 2008 r. – 11,3%, w maju 2009 r. – 18,3%, a w listopadzie 2009 r. – 5,0% respondentów. Średnie oddziaływanie migracji zarobkowych na odejścia z pracy przewiduje 6,0% respondentów (w maju 2007 r. – 23,6%, w listopadzie 2007 r. – 28,5%, w maju 2008 r. – 26,9%, w listopadzie 2008 r. – 15,5%, w maju 2009 r. – 13,7%, w listopadzie 2009 r. – 4,2%). O małym oddziaływaniu tego czynnika jest obecnie przekonanych 31,6% ankietowanych przedsiębiorców, w maju 2007 r. – 12,1%, w listopadzie 2007 r. i w maju 2008 r. około jedna czwarta respondentów (odpowiednio 24,2% i 26,5%), w listopadzie 2008 r. – co trzeci pracodawca (35,1%), w maju 2009 r. – jeden na pięciu ankietowanych (19,8%), natomiast w listopadzie 2009 r. – 28,3% przedsiębiorców. Nadal ponad połowa pracodawców (57,3%) twierdzi, że migracje zarobkowe nie wpływają na decyzje pracowników o rezygnacji z pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach. W poprzednich edycjach odsetek ten kształtował się następująco: w maju 2007 r. – 9,6% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 17,2%, w maju 2008 r. – 23,7%, w listopadzie 2008 r. – 37,5%, w maju 2009 r. – 48,1%, a w listopadzie 2009 r. – 60,8% respondentów.

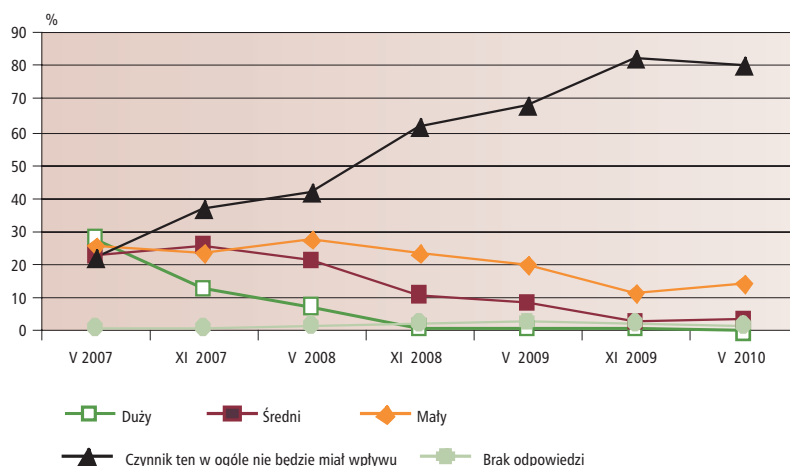
W obecnej sytuacji nie należy się zatem spodziewać, aby odejścia pracowników spowodowane wyjazdami zarobkowymi za granicę, mogły mieć znaczący wpływ na wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach.

Na wykresie 30 przedstawiono wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach. Wśród pracodawców zamierzających zwiększyć wynagrodzenia w ciągu najbliższego półrocza (16,7% ogólnej liczby respondentów), ponad trzy czwarte (80,1%) uważa, że ewentualne podwyżki nie będą spowodowane migracjami zarobkowymi pracowników. Wartość tego wskaźnika jest około czterokrotnie większa niż na początku badań (w maju 2007 r. podobnie uważało 22,1% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 36,7%, w maju 2008 r. – 41,9%, w listopadzie 2008 r. – 62,1%, w maju 2009 r. – 68,0%, a w listopadzie 2009 r. – 82,3%). Co siódmy pracodawca (14,6%) sądzi, że odejścia pracowników z powodu wyjazdów zarobkowych za granicę będą jedynie nieznacznie oddziaływać na politykę płacową w przedsiębiorstwie. O średnim wpływie migracji zarobkowych przekonanych jest tylko 3,4% pracodawców.

Natomiast żaden z respondentów nie uważa, aby spodziewane migracje zarobkowe były ważnym czynnikiem, pod presją którego pracodawca byłby bardziej skłonny podwyższyć płace w celu zatrzymania pracowników chcących wyjechać zarobkowo za granicę (w maju 2007 r. było to 28,1% pracodawców, w listopadzie 2007 r. – 12,7%, w maju 2008 r. – 7,4%, w listopadzie 2008 r. – 1,2%, w maju 2009 r. – 0,6% oraz w listopadzie 2009 r. – 0,7%).

Wykres 30

Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach

Po raz kolejny wyniki badań potwierdzają, że budownictwo jest najbardziej wrażliwą na wyjazdy zarobkowe pracowników za granicę sekcją gospodarki. Pracodawcy z tej branży najczęściej w trakcie badań wspominali o odczuwalnych w ich przedsiębiorstwach negatywnych skutkach migracji zarobkowych.

4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych

Podobnie jak w poprzednich edycjach badań zdecydowana większość bezrobotnych (76,7%) nie wyjeżdżała dotychczas za granicę w celach zarobkowych. Natomiast spośród tych, którzy wyjeżdżali, pracę znalazło dziewięć na dziesięć osób (91,8%). We wcześniejszych edycjach odsetek ten wynosił: w maju 2007 r. – 90,4%, w listopadzie 2007 r. – 91,1%, w maju 2008 r. – 90,8%, w listopadzie 2008 r. – 91,9%, w maju 2009 r. – 93,8% i w listopadzie 2009 r. – 93,2%.

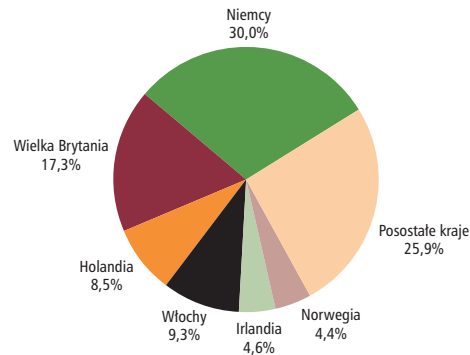
Większość respondentów przebywała za granicą zarobkowo ponad rok temu (73,9%) i podobnie jak poprzednio najczęściej znajdowała pracę w Niemczech (30,0%) i Wielkiej Brytanii (17,3%). W dalszej kolejności respondenci wymieniali Włochy (9,3%), Holandię (8,5%), a także Irlandię (4,6%) oraz Norwegię (4,4%). Pozostałe kierunki wyjazdów zarobkowych są bardzo różnorodne. Ogółem ankietowani wymienili dwadzieścia osiem krajów, w których świadczyli pracę (wykres 31).

Za granicą respondenci najczęściej podejmowali prace krótkoterminowe do trzech miesięcy – 33,1% (w listopadzie 2007 r. było to 46,0%, w maju 2008 r. – 41,4%, w listopadzie 2008 r. – 42,1%, w maju 2009 r. – 39,0%, a w listopadzie 2009 r. – 47,3% respondentów). Ponad jedna czwarta respondentów przebywała za granicą nie dłużej niż sześć miesięcy – 26,2% (w listopadzie 2007 r. było to 21,8%, w maju 2008 r. – 22,3%, w listopadzie 2008 r. – 23,0%, w maju 2009 r. – 23,7%, a w listopadzie 2009 r. – 20,7%). Prawie co czwarty bezrobotny pracował za granicą dłużej niż rok – 22,8%, a co szósty od sześciu do dwunastu miesięcy – 17,9%. W poprzednich edycjach było to 10,4% i 10,9%

(listopad 2007 r.), 13,3% i 14,9% (maj 2008 r.), 16,0% i 15,5% (listopad 2008 r.), 21,3% i 16,0% (maj 2009 r.) oraz 17,4% i 14,6% (listopad 2009 r.).

Wykres 31

Kierunki migracji zarobkowej – maj 2010 r.

Najczęstszą przyczyną wyjazdów zarobkowych były znacznie wyższe zarobki niż w kraju (43,4% wskazań). Przyczyna ta była wymieniana na pierwszym miejscu przez bezrobotnych ze wszystkich trzech typów powiatów objętych badaniem, bez względu na wykształcenie i na staż na bezrobociu. W dalszej kolejności bezrobotni wymieniali brak możliwości znalezienia pracy w kraju (17,2% wskazań), większe możliwości rozwoju (11,9% wskazań), naukę języka (11,8% wskazań), a także chęć poznania innych krajów (7,4%).

Podobnie jak we wszystkich dotychczasowych badaniach ponad połowa bezrobotnych wyjeżdżających zarobkowo za granicę (53,9%) miała przed wyjazdem stałą pracę lub utrzymywała się z prac dorywczych. Na brak jakiegokolwiek pracy w kraju wskazywało 43,5% respondentów (tabela 15).

Tabela 15

Status bezrobotnych na rynku pracy przed wyjazdem za granicę (w %)

Kategorie odpowiedzi	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Miałem stałą pracę	26,5	26,2	24,1	25,5	26,9	24,8	27,2
Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych	24,0	30,0	31,5	29,6	27,1	29,0	26,7
Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych)	36,3	31,2	32,0	33,3	34,6	34,4	35,3
Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem	11,9	10,4	9,9	10,4	8,1	11,1	8,2
Brak odpowiedzi	1,5	2,2	2,5	1,2	3,2	0,7	2,6
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Uwaga: jako 100% liczone są odpowiedzi tych bezrobotnych, którzy wyjeżdżali zarobkowo za granicę.

Ponad trzy czwarte bezrobotnych, którzy znaleźli pracę za granicą, nie pracowało w wyuczonym zawodzie (77,2%). Za granicą pracę w swoim zawodzie wykonywał jedynie co piąty ankietowany – 20,4%. Można zauważyć tutaj pewną zależność – im wyższe wykształcenie ankietowanych, tym mniejszy odsetek pracujących za granicą w wyuczonym zawodzie (tabela 16).

Tabela 16
Rozkład odpowiedzi na temat pracy w wyuczonym zawodzie

Czy pracując za granicą, wykonywał Pan pracę w swoim zawodzie?	Wykształcenie wyższe		Wykształcenie średnie		Wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Tak	5	10,4	25	17,0	57	24,7	87	20,4
Nie	40	83,3	119	81,0	170	73,6	329	77,2
Brak odpowiedzi	3	6,3	3	2,0	4	1,7	10	2,4
Ogółem	48	100,0	147	100,0	15	100,0	28	100,0

Wśród przyczyn powrotu do kraju respondenci najczęściej wskazywali nieplanowanie dłuższego pobytu (28,2% wskazań) oraz nieprzedłużenie umowy o pracę (26,8% wskazań).

W ciągu najbliższych sześciu miesięcy chęć wyjazdu za granicę zadeklarowało 12,0% ankietowanych, wskazując najczęściej jako cel pobytu: Niemcy (28,1%), Wielką Brytanię (20,6%) i Holandię (15,8%). Podobnie jak w poprzednich edycjach większość ankietowanych (85,0%) planuje wyjazd na czas określony, przeciętnie na około osiem miesięcy. Do wyjazdu z kraju niezmiennie skłaniają przede wszystkim: znacznie wyższe zarobki (37,7% wskazań) oraz brak możliwości znalezienia pracy w Polsce (26,6% wskazań) (wykres 32).

Wykres 32
Główne przyczyny wyjazdów zarobkowych za granicę

Na pytanie o to, jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”) skłoniłoby bezrobotnego do pozostania w kraju, w 8,6% przypadków uzyskano odpowiedź – „żadne”. Średnia płaca netto, która skłoniłaby deklarujących chęć wyjazdu za granicę do pozostania w kraju, wyniosła 2629 zł. Bezrobotni pochodzący z powiatów, w których stopa bezrobocia jest niższa niż średnia w kraju, oczekiwaliby wynagrodzenia w wysokości 2855 zł, bezrobotni z powiatów o stopie wyższej od średniej krajowej – 2570 zł, a bezrobotni zamieszkujący miasta wojewódzkie – 2277 zł.

Gdy weźmiemy pod uwagę wykształcenie, najwyższe oczekiwania płacowe, które odwiódłoby od zamiaru migracji zarobkowej, mają bezrobotni z wykształceniem wyższym – 2916 zł, następnie średnim – 2604 zł oraz zasadniczym zawodowym lub niższym – 2580 zł. Według stażu na bezrobociu najwyższe aspiracje płacowe zgłaszają osoby pozostające bez pracy od sześciu do dwunastu miesięcy – średnio 2730 zł, następnie do sześciu miesięcy – 2632 zł oraz powyżej dwunastu miesięcy – 2523 zł.

5

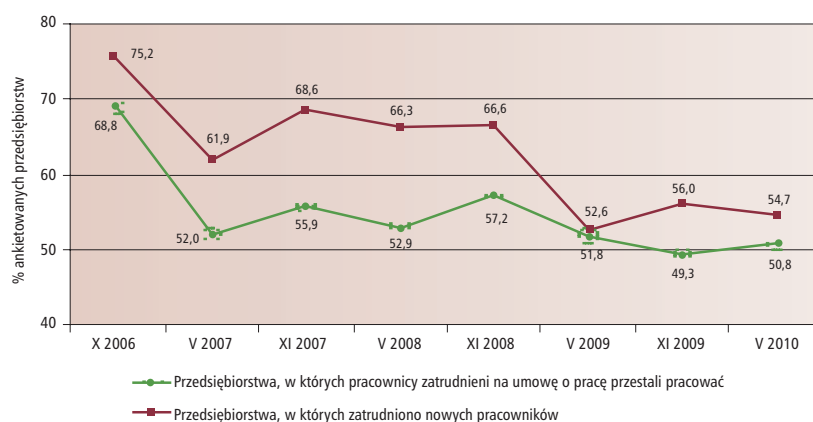
Ruch kadrowy

5.1. Ruch kadrowy w opiniach pracodawców

Podczas sześciu miesięcy poprzedzających badania odejścia pracowników odnotowano w połowie przedsiębiorstw (50,8%). W poprzednich edycjach odsetek firm, z których odeszli pracownicy, wynosił odpowiednio: 68,8% (październik 2006 r. – pytanie dotyczyło ostatnich dwunastu miesięcy), 52,0% (maj 2007 r.), 55,9% (listopad 2007 r.), 52,9% (maj 2008 r.), 57,2% (listopad 2008 r.), 51,8% (maj 2009 r.) i 49,3% (listopad 2009 r.) (wykres 33). W największym stopniu problem ten dotyczył przedsiębiorstw przemysłowych (64,2%), w najmniejszym zaś dotknął usługi rynkowe (46,0%). Częściej odchodzili pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach z miast wojewódzkich (57,1%) i z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (51,8%), natomiast rzadziej z firm zlokalizowanych w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (45,0%). Zważywszy wielkość przedsiębiorstwa, najczęściej odchodzili pracownicy z przedsiębiorstw zatrudniających ponad 250 osób i więcej (90,4%), najrzadziej z mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób (24,9%).

Wykres 33

Ruch kadrowy w przedsiębiorstwach w okresie 6* miesięcy poprzedzających badania

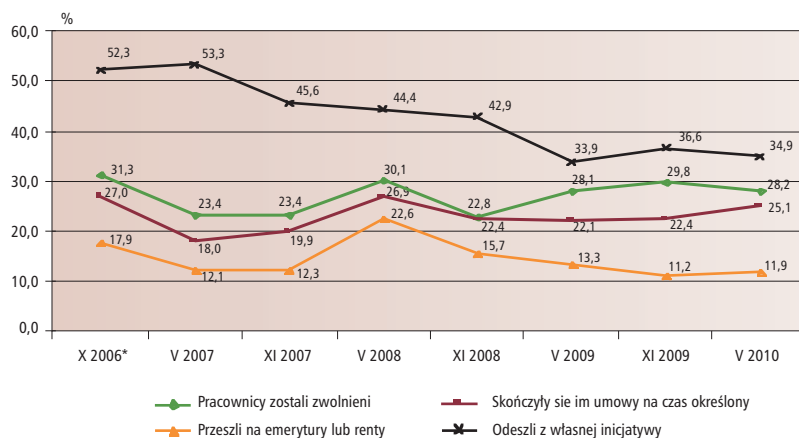
* W październiku 2006 r. pytanie o odejścia pracowników dotyczyło 12 miesięcy poprzedzających badania, a pytanie o nowo zatrudnionych – 9 miesięcy.

Pracownicy najczęściej odchodzili z własnej inicjatywy – w maju 2010 r. dotyczyło to 34,9% ankietowanych przedsiębiorstw. Zwolnienia pracowników nastąpiły w mniej niż jednej trzeciej firm (28,2%). Około jedna czwarta pracodawców (25,1%) stwierdziła, że pracownicy odeszli, gdyż skończyły się im umowy na czas określony. Emerytury lub renty były powodem odejścia pracowników z około jednej ósmej firm (11,9%) (wykres 34).

Zdaniem respondentów pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę rezygnowali z pracy z własnej inicjatywy głównie z powodu podjęcia zatrudnienia w innym przedsiębiorstwie krajowym (71,2% wskazań); jest to trzecie badanie, w którym odsetek wskazań na tę przyczynę nie zmienił się. Co dziesiąty pracodawca (10,8%) uważa, że powodem odejścia z pracy były wyjazdy zarobkowe pracowników za granicę. Na inne przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy w maju 2010 r. wskazywało 14,6% pracodawców (poziom zbliżony do poprzednich edycji).

Wykres 34

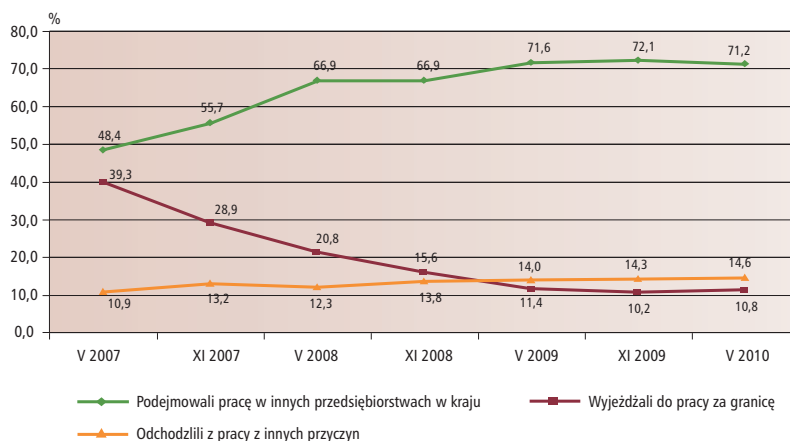
Przedsiębiorstwa, z których w okresie 6 miesięcy poprzedzających badania odeszli pracownicy

* W październiku 2006 r. pytanie o odejścia pracowników dotyczyło 12 miesięcy poprzedzających badania.

Wykres 35

Przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw

W stosunku do poprzedniej edycji, odsetek pracodawców, którzy zatrudnili nowych pracowników w okresie ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających badania nieznacznie się zmniejszył (54,7%). W październiku 2006 r. było to 75,2% respondentów (w październiku 2006 r. pytanie dotyczyło dziewięciu miesięcy poprzedzających badania), w maju 2007 r. – 61,9%, w listopadzie 2007 r. – 68,6%, w maju 2008 r. – 66,3%, w listopadzie 2008 r. – 66,6%, w maju 2009 r. – 52,6%, w listopadzie 2009 r. – 56,0%, a w maju 2010 r. – 54,7% (wykres 33). Według ostatnich badań najwięcej firm zatrudniających nowych pracowników miało swoje siedziby w miastach wojewódzkich (60,8%); najmniej w powiatach, w których odnotowano stopę bezrobocia wyższą od średniej krajowej (47,5%). Z kolei wzięwszy pod uwagę sekcję gospodarki, największy odsetek przedsiębiorstw, które zatrudniły nowych pracowników, stanowiły przedsiębiorstwa budowlane (66,5%) i przemysłowe (64,2%), najmniej zaś firmy wykonujące pozostałe usługi rynkowe (51,0%).

W dalszym ciągu zmniejsza się liczba pracodawców, którzy mieli trudności ze znalezieniem nowych pracowników w okresie ostatnich sześciu miesięcy. Obecnie już tylko mniej niż jedna piąta respondentów sygnalizuje ten problem (19,4%), podczas gdy w maju

2007 r. zgłaszało go ponad dwie trzecie pracodawców (69,8%), w listopadzie 2007 r. ponad połowa (53,9%), w maju 2008 r. niewiele mniej niż połowa (48,2%), w listopadzie 2008 r. – 41,7%, w maju 2009 r. – 25,6%, a w listopadzie 2009 r. – 22,9% ankietowanych. Najwięcej sygnałów o problemach związanych z pozyskaniem nowych pracowników płynie obecnie od pracodawców działających w przemyśle i budownictwie (odpowiednio 23,5% i 21,8%), najmniej z przedsiębiorstw handlowych oraz z firm świadczących usługi rynkowe (odpowiednio 17,1% i 18,3%). Większe trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników mają respondenci z miast wojewódzkich oraz z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia (odpowiednio 23,2% i 19,2%) niż z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (16,4%).

Obecnie głównymi powodami zgłaszanych w tym zakresie problemów są: brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (44,6% wskazań) oraz zbyt wygórowane oczekiwania płacowe kandydatów (19,9% wskazań). W kolejnych edycjach zwiększa się liczba pracodawców, którzy wskazują na brak kandydatów z właściwymi cechami osobowości (obecnie 16,1% wskazań). Nieliczni respondenci twierdzą, że kandydaci do pracy są zbyt mało dyspozycyjni (6,0%). Znaczenie migracji zarobkowych jako czynnika generującego trudności ze znalezieniem nowych pracowników ciągle spada (obecnie tylko 1,3% wskazań) (tabela 17).

Tabela 17

Przyczyny trudności ze znalezieniem pracowników według pracodawców (w %)

Kategorie odpowiedzi	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami	42,2	41,3	40,1	42,2	46,4	45,1	44,6
Oczekiwania płacowe kandydatów były nie do przyjęcia	19,5	20,1	20,7	22,7	19,5	20,3	19,9
Trudne warunki pracy, których nie zaakceptowali kandydaci	2,9	4,1	3,8	4,7	4,3	4,9	5,4
Niechęć kandydatów do dalekich dojazdów do pracy	3,4	3,5	4,6	4,4	4,9	4,2	5,0
Emigracja zarobkowa pracowników	16,4	15,0	11,8	6,0	3,9	1,6	1,3
Brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości	9,3	9,4	10,2	11,4	12,4	15,0	16,1
Mała dyspozycyjność kandydatów	4,0	4,8	6,1	6,8	6,7	7,6	6,0
Inne trudności	2,1	1,6	2,7	1,7	1,8	1,1	1,5
Brak odpowiedzi	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,2	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

W porównaniu z poprzednim badaniem nastąpił nieznaczny wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących wolne miejsca pracy. W maju 2010 r. wakaty zgłaszało 20,0% pracodawców (w październiku 2006 r. było to 38,0% pracodawców, w maju 2007 r. – 43,5%, w listopadzie 2007 r. – 39,3%, w maju 2008 r. – 39,7%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 20,9%, a w listopadzie 2010 r. – 18,4%). Wziąwszy pod uwagę podział na branże wakaty pojawiały się najczęściej w przemyśle oraz budownictwie (odpowiednio 29,0% oraz 26,8%), najrzadziej w handlu (17,2%). Najwięcej przedsiębiorstw mających wolne stanowiska pracy odnotowano w miastach wojewódzkich (23,6%), najmniej w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (17,5%). Najczęściej o istnieniu wakatów informowali pracodawcy zatrudniający 250 i więcej osób (36,0%), najrzadziej – mikroprzedsiębiorcy zatrudniający nie więcej niż 9 osób (14,5%).

O planach zwiększenia zatrudnienia poinformowała około jedna czwarta respondentów (23,8%). Jest to znacznie mniej niż w początkowych edycjach, kiedy podobne zamierzenia sygnalizowało odpowiednio 49,2% (październik 2006 r. – dotyczy najbliższych dwu-

nastu miesięcy), 47,5% (maj 2007 r.), 40,7% (listopad 2007 r. i maj 2008 r.), 27,8% (listopad 2008 r.). Jednak w porównaniu z ostatnimi dwoma badaniami nastąpił wzrost (maj 2009 r. – 22,0% respondentów i listopad 2009 r. – 21,0%). Wśród przedsiębiorstw zakładających od maja 2009 r. do listopada 2010 r. wzrost zatrudnienia, najwięcej było firm budowlanych (29,2%), firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników (26,2%) i mających siedzibę w miastach wojewódzkich (24,4%), najmniej – firm zajmujących się pozostałymi usługami rynkowymi (21,2%), firm zatrudniających do 9 pracowników (21,4%) oraz tych z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (23,2%).

Większość pracodawców (71,6%) zamierza przez najbliższe sześć miesięcy utrzymać obecne zatrudnienie. W poprzednich badaniach było to: 46,5% (październik 2006 r. – w tej edycji pytanie dotyczyło jednak najbliższych dwunastu miesięcy), 48,7% (maj 2007 r.), 56,2% (listopad 2007 r.), 56,4% (maj 2008 r.), 65,3% (listopad 2008 r.), 70,8% (maj 2008 r.) i 72,3% (listopad 2009 r.). W okresie od maja 2010 r. do listopada 2010 r. dotychczasowy poziom zatrudnienia zamierzają zachować głównie firmy działające w usługach rynkowych oraz handlu i naprawach (odpowiednio 73,9% i 72,5%), firmy zatrudniające do 9 osób (75,5%) oraz te z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (72,7%).

Co dwudziesty pracodawca (4,3%) przewiduje zwolnienia w swoim przedsiębiorstwie. W październiku 2006 r. było to 4,2% respondentów (pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), w maju 2007 r. – 3,3%, w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. – 2,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,5%, w maju 2009 r. – 7,1% oraz w listopadzie 2009 r. – 6,7%. Zamiary takie w okresie od maja 2010 r. do listopada 2010 r. zgłaszali przede wszystkim respondenci reprezentujący przemysł (6,8%) oraz przedstawiciele firm zatrudniających 250 i więcej pracowników (12,0%). Najmniej sygnałów o planach zmniejszenia zatrudnienia płynęło natomiast ze strony pracodawców działających w handlu i naprawach (3,3%) oraz respondentów zatrudniających do 9 osób (2,7%).

Wśród pracodawców, którzy zamierzają w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zwiększyć zatrudnienie, dominuje przekonanie, że stopień trudności w znalezieniu odpowiednich pracowników nie zmieni się w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku (50,9%). W kolejnych edycjach był widoczny trend wzrostowy w tej kwestii. Obecnie uważają tak przede wszystkim pracodawcy działający w przemyśle (55,8%) oraz reprezentanci powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (52,7%). Najrzadziej tego zdania są natomiast przedstawiciele branży budowniczej (47,9%) oraz pracodawcy z miast wojewódzkich (49,7%).

Odsetek pracodawców, którzy sądzą, że będzie łatwiej znaleźć odpowiednich pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, wyniósł 20,6%. Pogląd taki podzielają zwłaszcza przedsiębiorcy budowlani (23,0%) oraz przedstawiciele firm z miast wojewódzkich (22,3%). Najrzadziej zgadzają się z tą opinią pracodawcy z branży przemysłowej (15,8%) oraz respondenci z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (18,5%).

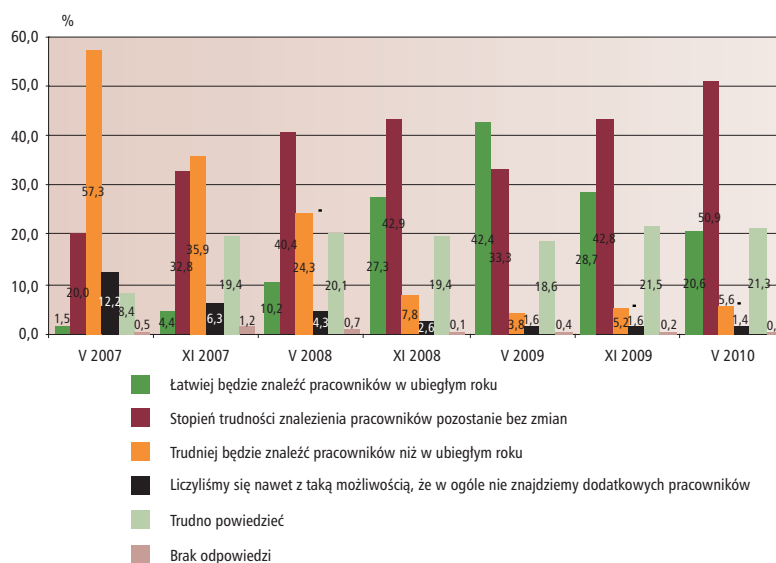
Spośród ankietowanych, którzy zamierzają w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zwiększyć zatrudnienie, 5,6% pracodawców przewiduje, że potrzeby kadrowe będzie trudniej zaspokoić niż rok temu. Odsetek ten był zbliżony do tego z poprzedniej edycji. Najwięcej obaw formułują przedsiębiorcy budowlani (7,7%) oraz firmy z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (6,4%), najmniej – przedsiębiorstwa handlowe (4,2%) oraz przedsiębiorstwa z miast wojewódzkich (4,2%).

Więcej niż co piąty ankietowany (21,3%) nie potrafił określić swoich poglądów dotyczących stopnia trudności w pozyskiwaniu nowych pracowników (wykres 36).

Co dwunasty pracodawca (7,3%) sądzi, że jego pracownicy będą odchodzić z własnej inicjatywy, mimo że firmie zależy na ich pozostaniu (w kolejnych badaniach coraz mniej

Wykres 36

Przewidywania pracodawców dotyczące stopnia trudności w znalezieniu pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy

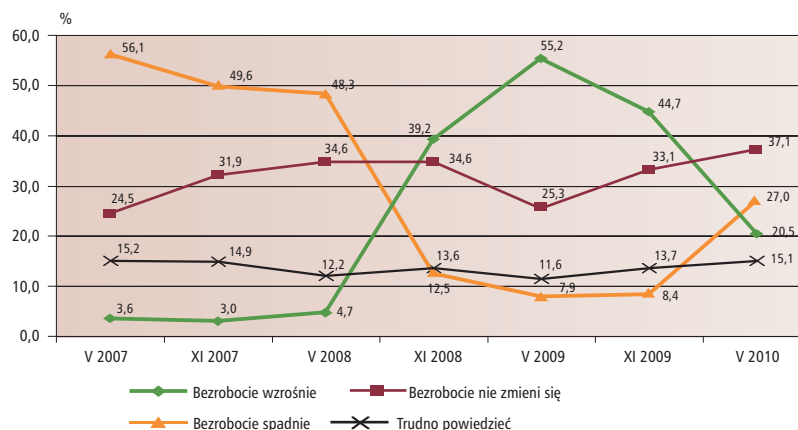

pracodawców wyrażało tę obawę). Z kolei ponad dwie trzecie pracodawców (67,9%) przypuszcza, że w ciągu najbliższych sześciu miesięcy pracownicy nie będą z własnej inicjatywy odchodzić z przedsiębiorstwa. W maju 2010 r. prawie jedna czwarta pracodawców (24,8%) nie była w stanie wyrazić swojej opinii na ten temat.

Obecnie możliwość odejścia pracowników częściej niepokoi respondentów z miast wojewódzkich (9,0%) oraz pracodawców z branży przemysłowej (10,5%). Najmniej obaw wyrażają pracodawcy z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (6,4%) oraz przedstawiciele pozostałych usług rynkowych (7,0%). O braku zmian w liczbie zatrudnionych byli w ostatnim badaniu przekonani głównie pracodawcy z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (69,7%) oraz przypisani do sekcji gospodarki „pozostałe usługi rynkowe” (70,5%); z kolei najrzadziej pewność taką wyrażali przedsiębiorcy z miast wojewódzkich (65,1%) oraz z branży budowlanej (59,7%).

Wykres 37

Przewidywania pracodawców dotyczące bezrobocia

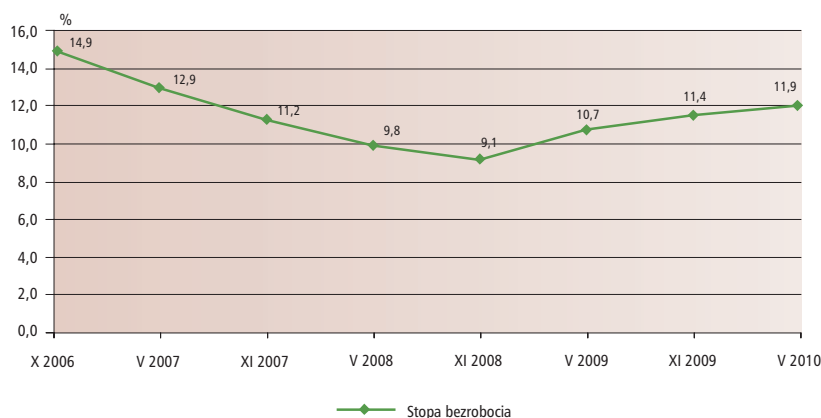

Obecnie około jedna piąta pracodawców (20,5%) przewiduje wzrost stopy bezrobocia. Ponad jedna trzecia respondentów (37,1%) sądzi, że bezrobocie utrzyma się w najbliższym czasie na dotychczasowym poziomie. W porównaniu z dwiema poprzednimi edycjami zwiększył się odsetek pracodawców, którzy uważają, że stopa bezrobocia spadnie (27,0%). Trudności z odpowiedzią na pytanie dotyczące kształtowania się stopy bezrobocia miało 15,1% pracodawców biorących udział w ostatniej edycji (wykres 37).

Rzeczywiste zmiany stopy bezrobocia rejestrowanego odnotowane w miesiącach, w których przeprowadzone zostały badania terenowe, przedstawia wykres 38.

Wykres 38

Krajowa stopa bezrobocia w miesiącach, w których przeprowadzono badania terenowe rynku pracy

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

5.2. Aktywność bezrobotnych na krajowym rynku pracy

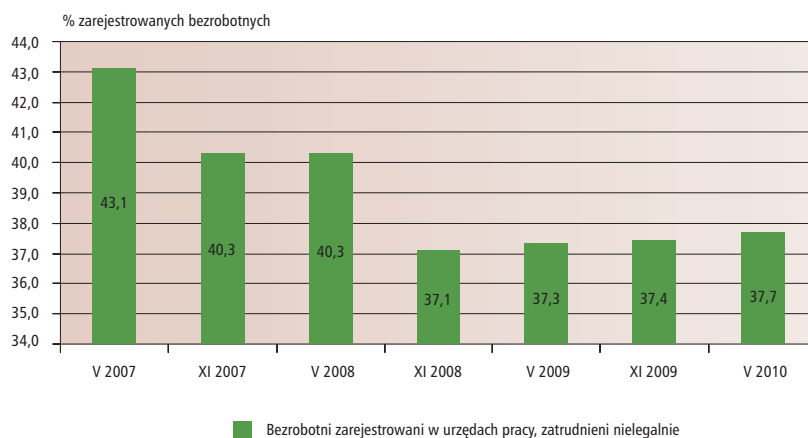
Prawie co drugi respondent (48,5%) uważa, że wśród zarejestrowanych bezrobotnych zdarzają się tacy, którzy ani nie zamierzają szukać legalnej pracy, ani ją podjąć. Niewielu respondentów (3,8%) uważa, że nie ma takich osób. Pozostali nie potrafili odpowiedzieć na to pytanie. Jako uzasadnienie braku zainteresowania podjęciem legalnej pracy respondenci najczęściej wymieniają pracę na czarno (25,2% wskazań), rejestrację wyłącznie w celu nabycia ubezpieczenia zdrowotnego (16,1%), opłacalność korzystania z zasiłków (15,7%), czy umiejętność radzenia sobie bez stałej pracy (10,4%).

Potwierdzeniem powyższych wskazań jest odpowiedź na pytanie dotyczące skali nielegalnego zatrudnienia. Prawie co drugi bezrobotny (49,5%) uważa, że część zarejestrowanych w urzędach pracy pracuje nielegalnie zarobkowo. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 45,8%, w listopadzie 2007 r. – 44,6%, w maju 2008 r. – 47,3%, w listopadzie 2008 r. – 47,2%, w maju 2009 r. – 47,6%, a w listopadzie 2009 r. – 46,7%. Średni szacowany przez respondentów odsetek bezrobotnych pracujących nielegalnie to 37,7% (wykres 39).

W okresie sześciu miesięcy poprzedzających badania urzędy pracy przedstawiły ofertę zatrudnienia co trzeciemu ankietowanemu (32,8%). Spośród respondentów, którzy otrzymali co najmniej jedną ofertę pracy 15,5% nie zainteresowało się nią. Pozostali respondenci odpowiedzieli na wskazane oferty, ale albo nie zostali zatrudnieni (58,3% wskazań), albo praca finalnie im nie odpowiadała (18,4%). Najczęściej wymienianą przez bezrobotnych przyczyną odrzucenia oferty pracy było zbyt niskie proponowane wynagrodzenie (34,0% wskazań) lub zbyt dalekie dojazdy (18,8% wskazań). Co piętnasty bezrobotny (6,7%) porozumiał się z pracodawcą, otrzymał pracę i pracował przez krótki czas.

Wykres 39

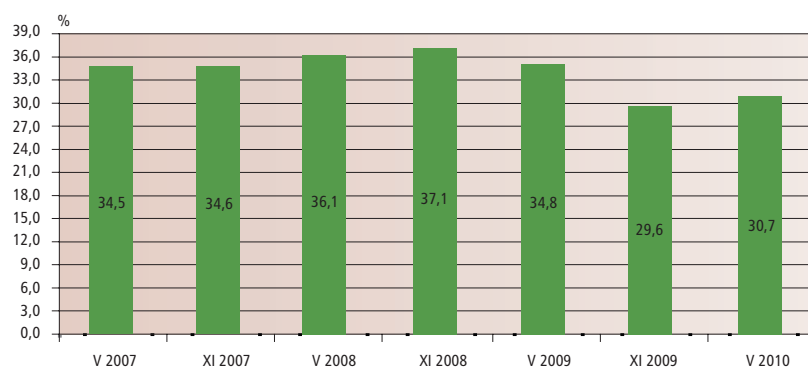
Odsetek osób zatrudnionych nielegalnie, ale zarejestrowanych w urzędach pracy, według bezrobotnych

W maju 2010 r. nieco więcej respondentów niż w poprzedniej edycji było przekonanych, że znajdzie pracę w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. Opinię taką wyraziło obecnie 30,7% ankietowanych (wykres 40).

Wykres 40

Przewidywania bezrobotnych na temat znalezienia pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy

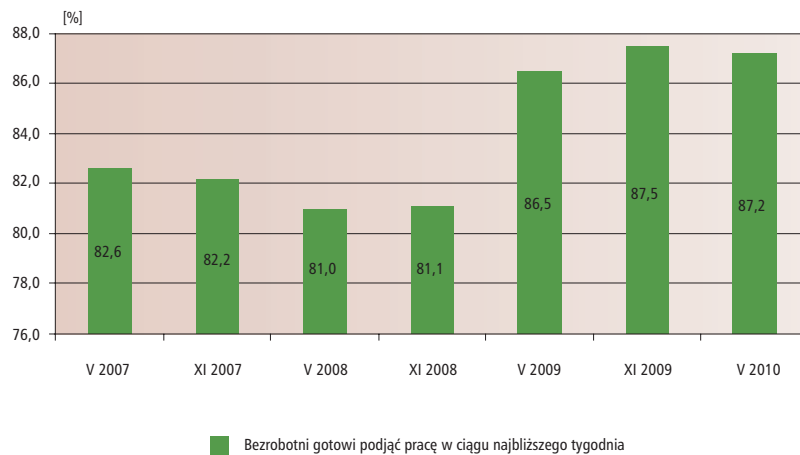

Możliwość znalezienia pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy najbardziej pesymistycznie oceniają respondenci z powiatów, w których stopa bezrobocia jest wyższa od średniej krajowej. Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, można zauważyć, że im dłużej osoba przebywa na bezrobociu, tym jej mniejsza wiara w znalezienie zatrudnienia. Najbardziej optymistyczni w tym względzie są bezrobotni legitymujący się wykształceniem średnim, w mniejszym stopniu wyrażają optymizm bezrobotni z wykształceniem wyższym, a w najmniejszym – z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym.

Niemal identyczny w porównaniu z poprzednim badaniem jest poziom gotowości bezrobotnych do podjęcia natychmiastowej pracy. Bezrobotni zapytani o to, czy byłiby w stanie rozpocząć pracę w ciągu najbliższego tygodnia, odpowiedzieli twierdząco w 87,2% przypadków (wykres 41).

Respondentom, podobnie jak w poprzedniej edycji badań, zadano pytanie o zamiary rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. Zdecydowana większość bezrobotnych (85,4%) nie ma takich planów (w listopadzie

2009 r. – 86,7%). Co dziesiąty ankietowany (9,5%) zdecyduje się na prowadzenie własnej działalności, jeśli otrzyma dofinansowanie z urzędu pracy (w listopadzie 2009 r. – 9,9%). Tylko nieliczni (5,0%) podejmą własną działalność gospodarczą także wówczas, jeśli nie otrzymają wspomnianego dofinansowania (w listopadzie 2009 r. – 3,4%).

Wykres 41**Gotowość bezrobotnych do podjęcia pracy w najbliższym tygodniu**

Załącznik 1

Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy w maju 2009 r.

Badania terenowe rynku pracy przeprowadzone zostały w maju 2010 r. we wszystkich województwach. W każdym województwie badaniami ankietowymi objęto miasto wojewódzkie oraz 2–4 powiaty, z których 1–2 reprezentują powiaty o stopie bezrobocia rejestrowanego wyższej od średniej stopy dla danego województwa, natomiast 1–2 powiaty o stopie niższej (według stanu na koniec marca 2010 r.). Miasta wojewódzkie należą do grupy powiatów o niskiej stopie bezrobocia. Koordynatorzy badań w poszczególnych oddziałach okręgowych decydowali, czy badania będą prowadzone w trzech lub pięciu powiatach łącznie. Kierowali się przede wszystkim oceną, w którym przypadku łatwiej będzie utrzymać dyscyplinę metodologiczną, jeżeli idzie o dobór prób badawczych.

W rezultacie badania przeprowadzono w 16 miastach wojewódzkich oraz w 22 powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej i w 26 powiatach o stopie wyższej – według krajowej stopy bezrobocia na koniec marca 2010 r. (tabela 1A)

Badaniami została objęta próba bezrobotnych licząca 2000 osób oraz próba pracodawców licząca 1600 przedsiębiorstw. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 150 066 pracowników. Próby miały charakter warstwowo-celowy.

W przypadku próby bezrobotnych istotnym kryterium doboru próby była długość przebywania na bezrobociu oraz wykształcenie. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw ustalono proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

Tabela 1A

Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe
(klasyfikacja według stopy bezrobocia na koniec marca 2010 r.)

Województwo		Miasta wojewódzkie (16)		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej (22)		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej (26)	
nazwa województwa	stopa bezrobocia	powiat	stopa bezrobocia	powiat	stopa bezrobocia	powiat	stopa bezrobocia
Dolnośląskie	13,8	Wrocław	5,7	lubiąński	9,4	wałbrzyski	19,8
Kujawsko - Pomorskie	16,9	Bydgoszcz	8,1	m. Toruń	8,7	m. Grudziądz	22,5
				-	-	żniński	24,7
				-	-	brodnicki	15,9
Lubelskie	13,6	Lublin	10,0	lubelski	11,2	tomaszowski	15,7
				łukowski	12,0	parczewski	15,0
Lubuskie	16,9	Zielona Góra	8,5	świebodziński	10,4	żarski	20,0
Łódzkie	12,7	Łódź	10,3	bełchatowski	11,5	radomszczański	15,4
				rawski	9,9	sieradzki	14,0

Małopolskie	10,7	Kraków	4,9	m. Tarnów	10,0	limanowski	19,9
				bocheński	9,6	chrzanowski	13,6
Mazowieckie	9,8	Warszawa	3,4	grodziski	7,5	m. Radom	22,1
				piaseczyński	8,1	radomski	29,8
Opolskie	13,5	Opole	6,6	oleski	8,9	nyski	19,7
Podkarpackie	16,2	Rzeszów	7,8	m. Krosno	7,2	jarosławski	18,8
Podlaskie	13,3	Białystok	12,6	bielski	8,6	m. Suwałki	14,5
Pomorskie	13,1	Gdańsk	5,9	m. Gdynia	6,2	starogardzki	21,0
				kartuski	11,2	tczewski	15,9
Śląskie	10,3	Katowice	4,2	m. Tychy	5,9	myszkowski	19,1
				m. Bielsko-Biała	6,5	m. Bytom	17,7
Świętokrzyskie	15,4	Kielce	11,1	buski	9,6	ostrowiecki	20,6
Warmińsko-Mazurskie	21,1	Olsztyn	7,5	-	-	olsztyński	21,3
				-	-	m. Elbląg	17,3
Wielkopolskie	10,1	Poznań	3,7	poznański	4,2	słupecki	16,6
				nowotomyski	7,7	kolski	15,5
Zachodniopomorskie	17,7	Szczecin	9,4	kołobrzegi	12,2	łobeski	29,9
Średnia stopa bezrobocia w kraju: 12,9							

* Dane GUS.

W przypadku doboru próby bezrobotnych, udział respondentów z miasta wojewódzkiego w całkowitej próbie bezrobotnych w poszczególnych województwach jest równy udziałowi bezrobotnych z miasta wojewódzkiego w całkowitej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w danym województwie. Liczebność próby badawczej bezrobotnych z miast wojewódzkich w poszczególnych próbach wojewódzkich przedstawia tabela 2A. Przyjęte zostało również założenie, że łączna liczba respondentów z powiatów o stopie bezrobocia niższej niż średnia stopa dla województwa powinna być zbliżona do łącznej liczby respondentów z powiatów o stopie wyższej niż średnia.

Tabela 2A
Liczebność próby badawczej bezrobotnych z miast wojewódzkich w poszczególnych województwach

	Zalecany dobór próby	Faktyczny dobór próby
Dolnośląskie	17	17
Kujawsko-Pomorskie	14	14
Lubelskie	16	16
Lubuskie	5	5
Łódzkie	33	33
Małopolskie	17	17
Mazowieckie	34	34
Opolskie	6	6

Podkarpackie	8	8
Podlaskie	15	15
Pomorskie	10	10
Śląskie	8	8
Świętokrzyskie	13	13
Warmińsko-Mazurskie	7	7
Wielkopolskie	11	11
Zachodniopomorskie	16	16

Liczebność prób badawczych bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w poszczególnych województwach została dopasowana do struktury bezrobocia w województwach (tabela 3A). Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w skali kraju była następująca: do 6 miesięcy – 54,3%; od 6 do 12 miesięcy – 20,1%; powyżej 12 miesięcy – 25,6% (tabela 3A).

Tabela 3A

Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór)

	Do 6 miesięcy		6 – 12 miesięcy		Ponad 12 miesięcy		Ogółem	
	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y
Dolnośląskie	88	87	31	32	36	36	155	155
Kujawsko-Pomorskie	73	75	28	27	41	40	142	142
Lubelskie	63	64	22	21	39	39	124	124
Lubuskie	38	37	13	14	14	14	65	65
Łódzkie	73	74	29	29	33	32	135	135
Małopolskie	72	72	28	28	37	37	137	137
Mazowieckie	114	114	49	49	73	73	236	236
Opolskie	31	31	9	9	10	10	50	50
Podkarpackie	70	70	30	30	50	50	150	150
Podlaskie	34	34	13	13	18	18	65	65
Pomorskie	65	65	21	21	20	20	106	106
Śląskie	106	106	36	37	36	35	178	178
Świętokrzyskie	44	44	17	16	28	29	89	89
Warmińsko-Mazurskie	61	61	24	24	30	30	115	115
Wielkopolskie	85	86	28	32	28	23	141	141
Zachodniopomorskie	65	66	22	20	25	26	112	112
Ogółem	1082	1086	400	402	518	512	2000	2000

Tabela 4A

Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu (w %)

Czas pozostawania na bezrobociu	Dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy (na koniec grudnia 2009 r.)*
Do 6 miesięcy	54,3	54,1
Ponad 6 do 12 miesięcy	20,1	20,1
Powyżej 12 miesięcy	25,6	25,8
Ogółem	100,0	100,0

* Dane GUS.

Dobierając próbę bezrobotnych według wykształcenia, zalecono koordynatorom badań w poszczególnych oddziałach okręgowych NBP zmieszczenie się w ustalonych wcześniej przedziałach udziału procentowego, które nawiązywały do struktury bezrobocia według tej zmiennej. We wszystkich województwach udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym w całkowitej próbie bezrobotnych powinien być wynosić od 5% do 10%, bezrobotnych z wykształceniem średnim od 28% do 40%, a bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym od 50% do 64%. W skali kraju otrzymano próbę badawczą, która również koresponduje ze strukturą bezrobocia według wykształcenia (tabela 5A).

Tabela 5A
Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia (w %)

Wykształcenie	Dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec grudnia 2009 r.)*
Wyższe	9,6	9,4
Średnie	34,7	32,9
Zasadnicze zawodowe i niższe	55,7	57,7
Ogółem	100,0	100,0

* Dane GUS.

Badania przedsiębiorstw zostały przeprowadzone w tych samych powiatach, co badania bezrobotnych.

W przypadku próby przedsiębiorstw istotnymi kryteriami doboru były: wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych oraz sekcja gospodarki.

Próba ankietowanych przedsiębiorstw, według sekcji PKD 2007, obejmuje podmioty z sekcji przemysł (sekcje B, C, D i E), budownictwo (F), handel i naprawy (G) i usługi rynkowe (H, I, J, K, L, M, N, R i S). Liczebność prób przedsiębiorstw w każdym województwie została ustalona proporcjonalnie od udziału danego województwa w całkowitej liczbie firm zarejestrowanych w systemie REGON w skali kraju. Próba charakteryzuje się wysokim stopniem odpowiedniości do struktury zarejestrowanych przedsiębiorstw w systemie REGON.

Zgodnie z wyżej wymienionymi kryteriami określono również liczebność przedsiębiorstw z powiatów stołecznych i ogółem dla poszczególnych województw (tabela 6A). Określono także liczebności próby przedsiębiorstw według sekcji oraz liczebności próby przedsiębiorstw według wielkości.

Tabela 6A
Zalecana liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem

	Miasto wojewódzkie		Ogółem w województwie	
	zalecana liczba	dobór próby	zalecana liczba	dobór próby
Dolnośląskie	41	41	135	135
Kujawsko-Pomorskie	18	18	78	78
Lubelskie	17	17	67	67
Lubuskie	7	7	43	43
Łódzkie	36	36	94	94
Małopolskie	48	48	134	134
Mazowieckie	140	140	276	276
Opolskie	10	10	42	42
Podkarpackie	8	8	62	62

Podlaskie	14	14	38	38
Pomorskie	27	27	107	107
Śląskie	18	18	184	184
Świętokrzyskie	13	13	45	45
Warmińsko-Mazurskie	9	9	49	49
Wielkopolskie	42	41	154	154
Zachodniopomorskie	28	28	92	92
Ogółem	476	475	1600	1600

Uzyskana krajowa próba badawcza przedsiębiorstw według wielkości jest następująca: mikro – 42,1%, małe – 30,6%, średnie – 19,5% i duże – 7,8%. Próbę cechują odpowiedniość do zarejestrowanych przedsiębiorstw na skali porządkowej, a nie interwałowej (przedsiębiorstwa średnie i duże są nadreprezentowane). Był to celowy dobór. Analizy statystyczne wymagają pewnej minimalnej liczebności prób. Gdyby przyjąć strukturę REGON, to w próbie – ze względu na ograniczoną liczebność przedsiębiorstw średnich i dużych – znalazłyby się przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa. Poza tym w podmiotach średnich (50–249 pracowników) i dużych (250 i więcej pracowników) zatrudnionych jest około 60% wszystkich pracowników najemnych. Zatem, podobnie jak w poprzednich edycjach badań, aby poprawnie zanalizować rynek pracy wskazana była nadreprezentacja przedsiębiorstw średnich i dużych (tabela 7A).

Tabela 7A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych (w %)

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Faktyczny dobór próby	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec grudnia 2009 r.)*
Od 0 do 9 (mikro)	42,1	94,8
Od 10 do 49 (małe)	30,6	4,3
Od 50 do 249 (średnie)	19,5	0,8
250 i powyżej (duże)	7,8	0,1
Ogółem	100,0	100,0

* Dane GUS.

Struktura próby przedsiębiorstw według sekcji jest następująca: przemysł – 11,9%, budownictwo – 13,1%, handel i naprawy – 32,7 %, pozostałe usługi rynkowe – 42,3%. Próba w wysokim stopniu pokrywa się ze strukturą przedsiębiorstw w wybranych do badania sekcjach, zarejestrowanych w systemie REGON (tabela 8A).

Tabela 8A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach (w %)

Sekcje według PKD 2004 uwzględnione w badaniach	Struktura przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON (dane GUS na koniec czerwca 2009 r.)*
Przemysł (sekcje B+C+D+E)	11,9	11,3
Budownictwo (sekcja F)	13,1	12,9
Handel i naprawy (sekcja G)	32,7	32,8
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+ I+ J+ K+ L+ M+ N+R+S)	42,3	43,0
Ogółem	100,0	100,0

* Jako 100% potraktowano sekcje biorące udział w badaniach.

Szczegółową charakterystykę prób badawczych zawierają załączniki 2 i 3.

Załącznik 2

Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych

Badaniami objęto bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy we wszystkich 16 województwach. W każdym województwie badaniami objęto trzy typy powiatów: miasto wojewódzkie, powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym od średniej dla danego województwa oraz powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej stopy bezrobocia rejestrowanego w skali danego województwa.

Próba liczyła 2000 bezrobotnych. Dobór próby miał charakter warstwowo-celowy. Podobnie jak w poprzednich edycjach badań, podstawowym kryterium doboru próby badawczej była długość pozostawania na bezrobociu. W badaniu wyodrębniono trzy kategorie bezrobotnych: do 6 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy oraz powyżej 12 miesięcy – długotrwale bezrobotni. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw została ustalona proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

Największą grupę ankietowanych (54,3%) tworzyły osoby, które pozostawały bez pracy do 6 miesięcy. W drugiej kolejności znajdowała się grupa osób mających status długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy (25,6%). Ostatnią co do wielkości grupę stanowili respondenci będący bez pracy od 6 do 12 miesięcy (20,1%) (tabela 1B).

Tabela 1B
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów

Okres bez pracy	Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Do 6 miesięcy	113	49,1	452	56,1	521	54,0	1086	54,3
Ponad 6 do 12 miesięcy	49	21,3	160	19,9	193	20,0	402	20,1
Powyżej 12 miesięcy	68	29,6	193	24,0	251	26,0	512	25,6
Ogółem	230	100,0	805	100,0	965	100,0	2000	100,0

Struktura próby badawczej osób bezrobotnych niemal dokładnie odpowiada strukturze bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy w skali kraju (tabela 2B).

Tabela 2B
Struktura próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania na bezrobociu	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej	Struktura bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy (na koniec grudnia 2009 r.)*
Do 6 miesięcy	1086	54,3	54,1
Ponad 6 do 12 miesięcy	402	20,1	20,1
Powyżej 12 miesięcy	512	25,6	25,8
Ogółem	2000	100,0	100,0

* Dane GUS.

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku poniżej 35 lat – 50,4%, w tym w wieku poniżej 25 lat było 20,2% ogółu ankietowanych. W grupie bezrobotnych powyżej 55 lat znalazło się 8,4% badanych (tabela 3B). 55,7% respondentów stanowiły kobiety, a 44,3% – mężczyźni.

Tabela 3B
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wieku w poszczególnych typach powiatów

Wiek	Typy powiatów		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	Miasta wojewódzkie		liczba	%	liczba	%	liczba	%
Poniżej 25 lat	37	16,1	187	23,2	180	18,7	404	20,2
25 – 34 lat	59	25,7	239	29,7	305	31,6	603	30,2
35 – 44 lat	55	23,9	174	21,6	197	20,4	426	21,3
45 – 54 lat	48	20,9	139	17,3	206	21,3	393	19,7
55 lat i więcej	28	12,2	63	7,8	77	8,0	168	8,4
Brak odpowiedzi	3	1,3	3	0,4	0	0,0	6	0,3
Ogółem	230	100,0	805	100,0	965	100,0	2000	100,0

Największy odsetek bezrobotnych posiadał wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe – 55,7%. Następną grupę tworzyły osoby z wykształceniem średnim – 34,7%. Najmniej ankietowanych (9,7%) znalazło się w grupie osób posiadających wykształcenie wyższe (tabela 4B).

Tabela 4B
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów

Wykształcenie	Typy powiatów		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	Miasta wojewódzkie		liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	31	13,5	78	9,7	84	8,7	193	9,7
Średnie	77	33,5	282	35,0	334	34,6	693	34,7
Zasadnicze zawodowe i niższe	122	53,0	445	55,3	547	56,7	1114	55,7
Ogółem	230	100,0	805	100,0	965	100,0	2000	100,0

W tabeli 5B przedstawiono strukturę próby badawczej bezrobotnych oraz strukturę bezrobocia rejestrowanego ze względu na wykształcenie. W przeprowadzonych badaniach osiągnięto bardzo wysoki stopień dopasowania próby badawczej do populacji generalnej, biorąc pod uwagę wykształcenie respondentów.

Zdecydowana większość respondentów (94,0%) jest członkami wieloosobowych gospodarstw domowych (członkowie rodziny mieszkający w tym samym domu). Prawie co piąty (19,2%) pełni funkcję głowy rodziny, w największym stopniu przyczyniając się do utrzymania pozostałych domowników. Największy udział w utrzymaniu gospodarstwa domowego ankietowanych bezrobotnych mają także ich współmałżonkowie (44,7%) i rodzice (30,0%).

Tabela 5B
Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej (%)	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec grudnia 2009 r.)* (%)
Wyższe	193	9,7	9,4
Średnie	693	34,7	32,9
Zasadnicze zawodowe i niższe	1114	55,7	57,7
Ogółem	2000	100,0	100,0

*Dane GUS.

Najliczniejszą grupę (24,8%) stanowią respondenci, w przypadku których dochody gospodarstw domowych kształtują się powyżej 2500 zł netto. Drugą w kolejności grupę stanowiły gospodarstwa domowe (21,8%), których łączne dochody były wyższe od 1500 zł, ale nie przekraczały 2000 zł. W dalszej kolejności (20,2%) znalazła się grupa gospodarstw domowych o łącznych dochodach z przedziału od 984 zł do 1500 zł netto. Następnie znalazły się gospodarstwa domowe (14,4%), w przypadku których łączne dochody nie przekraczały minimalnego wynagrodzenia ustawowego. Najmniej liczna grupa (12,2%) to respondenci, których gospodarstwa domowe posiadają łączne dochody z przedziału od 2000 zł do 2500 zł. Prawie co czternasty respondent (6,8%) nie wypowiedział się na temat wysokości dochodów gospodarstw domowych, których jest członkiem.

Tabela 6B
Łączne dochody gospodarstw domowych

Łączne dochody gospodarstwa domowego w zł (netto)	Liczba odpowiedzi	Odpowiedzi w %
do 984	287	14,4
984 – 1500	404	20,2
1500 – 2000	435	21,8
2000 – 2500	243	12,2
Powyżej 2500	496	24,8
Brak odpowiedzi	135	6,8
Ogółem	2000	100,0

Jako podstawowe źródło dochodów swoich gospodarstw domowych respondenci najczęściej wskazywali wynagrodzenie za stałą pracę w kraju (32,3% respondentów).

W dalszej kolejności wymieniali dochody z zasiłku dla bezrobotnych w kraju (14,2%), wynagrodzenia za pracę dorywczą w kraju (10,7%), emeryturę (8,1%), zasiłek z pomocy społecznej w kraju (7,2%) oraz rentę (6,5%).

Załącznik 3

Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorców

Badania zostały przeprowadzone w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w 64 powiatach na terenie całego kraju. Do badań wytypowano, w każdym województwie, miasto wojewódzkie oraz jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy dla danego województwa i jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia wyższej od wskaźnika bezrobocia rejestrowanego w danym województwie. Spośród wytypowanych do badań powiatów (wyluczając miasta wojewódzkie, należące do grupy powiatów o niskim wskaźniku bezrobocia w kraju) 22 reprezentowało powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej, natomiast 26 – powiaty, w których zarejestrowano stopę bezrobocia wyższą niż średnia krajowa.

Dobór próby przedsiębiorstw miał charakter warstwowo-celowy. Istotnymi kryteriami doboru próby były: sekcja gospodarki oraz wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych. Liczebność próby badawczej wyniosła 1600 przedsiębiorstw. Z tego 475 respondentów miało siedzibę w miastach wojewódzkich, co stanowiło 29,7% badanej próby, 531 w powiatach, w których zanotowano stopę bezrobocia niższą od średniej krajowej, co stanowiło 33,2% badanej próby, 594 w powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej krajowej stopy bezrobocia, co stanowiło 37,1% badanej próby. Liczebność próby przedsiębiorstw w poszczególnych województwach została ustalona proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie przedsiębiorców zarejestrowanych w kraju w systemie REGON (tabela 1C).

Tabela 1C
Liczebność próby badawczej przedsiębiorstw według województw

Województwo	Dolnośląskie	Kujawsko-Pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-Mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	Ogółem
Liczba przedsiębiorstw poddanych badaniu	135	78	67	43	94	134	276	42	62	38	107	184	45	49	154	92	1600
Procent przedsiębiorstw poddanych badaniu	8,4	4,9	4,2	2,7	5,9	8,4	17,3	2,6	3,9	2,4	6,7	11,5	2,8	3,1	9,6	5,8	100,0

W badanej próbie reprezentowane były przedsiębiorstwa mikro (42,1%) zatrudniające na umowę o pracę od 1 do 9 pracowników, małe przedsiębiorstwa (30,6%) zatrudniające na umowę o pracę od 10 do 49 pracowników, średnie przedsiębiorstwa (19,5%) zatrudniające na umowę o pracę od 50 do 249 osób oraz duże przedsiębiorstwa (7,8%) zatrudniające na umowę o pracę 250 pracowników i więcej.

Struktura badanych przedsiębiorstw według ich wielkości (mierzonej liczbą zatrudnionych na umowę o pracę) w stołecznych powiatach grodzkich kształtowała się następująco: przedsiębiorstwa mikro – 36,0%, przedsiębiorstwa małe – 29,5%, przedsiębiorstwa średnie 23,8%, przedsiębiorstwa duże – 10,7%. W powiatach o stopie

bezrobocia niższej od średniej krajowej przedsiębiorstwa mikro stanowiły 39,9% badanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa małe – 35,0%, przedsiębiorstwa średnie – 17,9%, a przedsiębiorstwa duże – 7,2% ankietowanych pracodawców. W powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średni wskaźnik bezrobocia dla kraju udział przedsiębiorstw mikro wynosił 49,0%, małych przedsiębiorstw – 27,4%, średnich przedsiębiorstw – 17,5% oraz dużych przedsiębiorstw – 6,1% (tabela 2C).

Tabela 2C
Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw

Przedsiębiorstwo Typy powiatów	Mikro		Małe		Średnie		Duże		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Miasta wojewódzkie	171	36,0	140	29,5	113	23,8	51	10,7	475	100,0
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	212	39,9	186	35,0	95	17,9	38	7,2	531	100,0
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	291	49,0	163	27,4	104	17,5	36	6,1	594	100,0
Razem	674	42,1	489	30,6	312	19,5	125	7,8	1600	100,0

W strukturze próby badawczej widoczna jest nadreprezentacja przedsiębiorstw małych, średnich i dużych w stosunku do przedsiębiorstw mikro (tabela 3C). W przypadku przyjęcia struktury według rejestru REGON zdecydowaną większość w próbie stanowiłyby przedsiębiorstwa mikro, natomiast liczba przedsiębiorstw małych, średnich i dużych byłaby zbyt mała z punktu widzenia analiz statystycznych.

Tabela 3C
Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według wielkości przedsiębiorstw)

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie (%)	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec grudnia 2009 r.)* (%)
Od 0 do 9 (mikro)	674	42,1	94,8
Od 10 do 49 (małe)	489	30,6	4,3
Od 50 do 249 (średnie)	312	19,5	0,8
250 i powyżej (duże)	125	7,8	0,1
Razem	1600	100,0	100,0

*Dane GUS.

Ankietowane przedsiębiorstwa zatrudniały na umowę o pracę ogółem 150 066 pracowników, z tego: przedsiębiorstwa z miast wojewódzkich – 77 318 osób, tj. 51,5% ogólnej liczby zatrudnionych przez respondentów na umowę o pracę; przedsiębiorstwa z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej – 39 152 osób, co stanowi 26,1% ogółu zatrudnionych w badanych podmiotach prowadzących działalność gospodarczą; przedsiębiorstwa z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej stopy krajowej – 33 596 osób, tj. 22,4% ogólnej liczby zatrudnionych w ankietowanych przedsiębiorstwach.

Przeciętne zatrudnienie w badanej próbie przedsiębiorstw wyniosło 93,8 pracownika. Najwięcej pracowników zatrudniali ankietowani pracodawcy z miast wojewódzkich – średnio prawie 163 pracowników. Przeciętne zatrudnienie w badanych przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej wyniosło nieco ponad 77 pracowników, a w przedsiębiorstwach z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa krajowa – około 54 pracowników.

Próba ankietowanych przedsiębiorstw, według sekcji PKD 2007, obejmuje podmioty z sekcji przemysł (sekcje B, C, D i E), budownictwo (F), handel i naprawy (G) i usługi rynkowe (H, I, J, K, L, M, N, R i S).

Najliczniej w badanej próbie przedsiębiorstw byli reprezentowani respondenci z sekcji pozostałe usługi rynkowe (42,4%) oraz handel i naprawy (32,7%). Udział przedsiębiorstw z sekcji budownictwo kształtował się na poziomie 13,1%, natomiast odsetek podmiotów z sekcji przemysł wynosił 11,9% ogółu badanych (tabela 4C).

Tabela 4C

Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007

Typy powiatów Sekcje według PKD	Ogółem badane powiaty		Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%
Przemysł	190	11,9	46	9,7	58	10,9	86	14,5
Budownictwo	209	13,1	67	14,1	67	12,6	75	12,6
Handel i naprawy	523	32,7	156	32,8	175	33,0	192	32,3
Pozostałe usługi rynkowe	678	42,4	206	43,4	231	43,5	241	40,6
Razem	1600	100,0	475	100,0	531	100,0	594	100,0

Struktura próby badawczej charakteryzuje się wysokim stopniem odpowiedniości do struktury przedsiębiorstw w wybranych do badania sekcjach według PKD 2007, zarejestrowanych w systemie REGON (tabela 5C).

Tabela 5C

Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według sekcji PKD 2007 uwzględnionych w badaniach)

Sekcje według PKD 2007 uwzględnione w badaniach	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON (dane GUS na koniec czerwca 2009 r.)*
Przemysł (sekcje C+D+E)	190	11,9	11,3
Budownictwo (sekcja F)	209	13,1	12,9
Handel i naprawy (sekcja G)	523	32,7	32,8
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+I+J+K+część sekcji O)	678	42,3	43,0
Razem	1600	100,0	100,0

* Jako 100% potraktowano sekcje biorące udział w badaniach.

Jedna piąta (20,4%) przedsiębiorstw eksportuje towary lub usługi, przy czym eksport ten stanowi średnio 31,3% sprzedaży. Głównymi eksporterami, spośród przedsiębiorstw objętych badaniami, były podmioty prowadzące działalność zaliczaną do przemysłu (57,4% przedsiębiorstw należących do tej sekcji) oraz do handlu i napraw (23,7% ogółu przedsiębiorstw z tej sekcji).

Więcej niż jedna piąta przedsiębiorstw usytuowanych w stołecznych powiatach grodzkich (21,9%) oraz powiatach o niskiej stopie bezrobocia (21,8%) eksportowało swoje produkty. Najmniej eksporterów było z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa krajowa (17,9% badanych przedsiębiorstw z tych obszarów) (tabela 6C).

Tabela 6C
Przedsiębiorstwa eksportujące towary lub usługi w 2008 r.

Typy powiatów Przedsiębiorstwo eksportowało w 2007 r.	Ogółem badane powiaty		Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%
Tak	326	20,4	104	21,9	116	21,8	106	17,9
Nie	1264	79,0	368	77,5	410	77,2	486	81,8
Brak odpowiedzi	10	0,6	3	0,6	5	0,9	2	0,3
Razem	1600	100,0	475	100,0	531	100,0	594	100,0

Zdecydowana większość ankietowanych przedsiębiorstw (78,7%) wypracowała na koniec 2009 r. zysk. Około 14,2% przedsiębiorstw zanotowało stratę. Wynik finansowy w pobliżu zera odnotowało 7,1% respondentów. We wszystkich trzech grupach powiatów zysk osiągnął zbliżony odsetek przedsiębiorstw: w miastach wojewódzkich było to 76,6% badanych podmiotów, w powiatach o bezrobociu niższym od średniej krajowej – 79,5% ankietowanych przedsiębiorstw, a w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej było to 79,6% respondentów (tabela 7C).

Tabela 7C
Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2009 r.

Typy powiatów Wynik finansowy	Ogółem badane powiaty		Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%
Zysk	1259	78,7	364	76,6	422	79,5	473	79,6
Strata	227	14,2	83	17,5	70	13,2	74	12,5
Wynik w pobliżu zera	114	7,1	28	5,9	39	7,3	47	7,9
Razem	1600	100,0	475	100,0	531	100,0	594	100,0

Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach – za ostatnie sześć miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania wyniosło 2707,07 zł, co stanowi 79,7% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w kwietniu 2010 r. Najwyższy poziom średniej płacy wystąpił w badanych przedsiębiorstwach z powiatów stołecznych – 3326,31 zł, najniższy poziom odnotowano w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej – 2359,52 zł (tabela 8C).

Tabela 8C
Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, według typów powiatów

Typy powiatów	Średnia płaca (w zł)	Liczba odpowiedzi
Miasta wojewódzkie	3326,31	440
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	2570,84	519
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	2359,52	577
Ogółem	2707,25	1536

W przypadku 75,6% respondentów przeciętne wynagrodzenie brutto kształtowało się poniżej 3397 zł, tj. poniżej średniego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w kwietniu 2010 r. Przeciętne wynagrodzenie powyżej kwoty 3397 zł oferowało 19,8% badanych przedsiębiorców (tabela 9C).

Tabela 9C

Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania w maju 2010 r.

Przeciętne wynagrodzenie	Liczba przedsiębiorstw	Procent wskazań
Do 1317 zł	179	11,2
Od 1317 zł do 1500 zł	206	12,9
Od 1500 zł do 2000 zł	322	20,1
Od 2000 zł do 2500 zł	222	13,9
Od 2500 zł do 3397 zł	281	17,6
Powyżej 3397 zł	317	19,8
Brak odpowiedzi	73	4,6
Ogółem	1600	100,0

Warto podkreślić, że na podstawie deklarowanych przez pracodawców informacji o przeciętnym wynagrodzeniu brutto nie można precyzyjnie orzekać o dopasowaniu próby badawczej do populacji generalnej przedsiębiorstw z punktu widzenia tego kryterium. Z informacji uzyskanych od ankierów wynika, że pracodawcy podawali zaniżone szacunkowe dane, nieuwzględniające wielu składników wynagrodzeń, które przez GUS liczone są do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.

Załącznik 4

Dodatkowe zestawienia tabelaryczne wyników ośmiu edycji badań (październik 2006 r., maj 2007 r., listopad 2007 r., maj 2008 r., listopad 2008 r., maj 2009 r., listopad 2009 r., maj 2010 r.)

Część I. Wyniki ankiety dla pracodawców (tabele)

I.1. Przypuszczenia dotyczące podstawowych parametrów rynku pracy i gospodarki

Tabela 1D

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	bd.	6,4	7,4	3,5	2,3	0,6	0,9	0,9

Tabela 2D

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	bd.	4,4	2,9	1,5	0,8	1,0	1,8	1,6

Tabela 3D

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	bd.	2,7	1,2	1,2	1,2	0,4	0,7	0,3

Tabela 4D

Przychody z podstawowej działalności gospodarczej ankietowanych przedsiębiorstw*

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Liczba respondentów, którzy udzieliли odpowiedzi na pytania	bd.	1326	1233	1214	1243	1230	1238	1234
Przychody w ostatnich 6 miesiącach (w zł)	bd.	35 207 488 302	25 662 709 000	22 422 767 321	26 163 956 071	32 368 194 648	19 118 331 263	21 073 575 177
Przewidywane przychody w okresie najbliższych 6 miesięcy (w zł)	bd.	37 581 231 016	26 756 104 000	24 803 719 257	27 043 450 866	31 643 955 179	19 695 239 925	22 238 099 282
Wzrost/spadek przychodów (w zł)	bd.	2 373 742 714	1 093 395 000	2 380 951 936	879 494 795	- 724 239 469	576 908 662	1 164 524 105
Stopa wzrostu przychodów	bd.	6,7	4,3	10,6	3,4	-2,2	3,0	5,5

* Uwzględniono tylko te przedsiębiorstwa, które udzieliли odpowiedzi zarówno na pytanie dotyczące przychodów z ostatnich 6 miesięcy, jak i planowanych przychodów w okresie najbliższych 6 miesięcy.

Tabela 5D

Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Miasta wojewódzkie	Ogółem
Wzrost wynagrodzeń				
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,3	0,9	0,8	0,9

Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Wzrost wynagrodzeń					
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	0,9	0,7	1,2	0,9	0,9

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba pracowników)	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,2	1,0	1,0	0,9	0,9

Tabela 6D

Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Miasta wojewódzkie	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,8	0,6	1,9	1,6

Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,3	0,1	2,7	1,3	1,6

Wielkość przedsiębiorstwa (według liczby pracowników)	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	3,3	3,4	1,9	0,9	1,6

Tabela 7D

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Miasta wojewódzkie	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	0,1	0,4	0,4	0,3

Wzrost cen	Sektory wg PKD				
	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	0,0	-0,1	0,8	0,3	0,3

Wielkość przedsiębiorstwa	Wzrost cen				
	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,4	1,2	0,6	0,0	0,3

I.2. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców

Tabela 8D

Przedsiębiorstwa skłonne są zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Zdecydowanie niższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	0,1	0,0	0,2	0,1	0,3	0,7	0,8	0,3
Trochę niższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	2,2	1,3	0,8	0,7	1,3	3,6	3,7	2,2
Na zbliżonym poziomie	38,7	28,6	30,1	31,0	36,4	40,7	37,6	38,8
Trochę wyższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	45,8	52,9	32,5	31,0	19,1	6,0	6,4	7,8
Zdecydowanie wyższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	12,0	16,0	7,6	5,4	2,3	0,3	0,4	0,4
Nie dotyczy	bd.	bd.	24,6	27,6	37,0	46,7	48,7	47,0
Brak odpowiedzi	1,2	1,3	4,3	4,3	3,8	2,1	2,4	3,4
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Niż rok temu.

Tabela 9D

Zdaniem pracodawców pracownicy, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.) (w %)

Kategorie odpowiedzi	Wysokiej klasy specjaliści	Robotnicy wykwalifikowani	Robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,9	0,9	3,2
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	3,4	6,0	9,8
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	32,1	44,3	45,8

Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	29,0	27,0	14,7
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	16,4	5,9	3,0
Trudno powiedzieć	17,4	15,2	22,3
Brak odpowiedzi	0,8	0,6	1,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Tabela 10D

Wysokiej klasy specjaliści, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,3	1,4	0,6	0,6	0,5	1,1	0,8	0,9
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	0,5	0,6	0,6	0,6	0,9	6,5	5,5	3,4
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	7,0	7,4	7,4	8,5	20,1	35,9	32,6	32,1
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	28,6	26,3	31,2	29,9	32,6	23,7	27,1	29,0
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	46,9	43,5	44,8	44,6	27,0	14,8	13,9	16,4
Trudno powiedzieć	15,5	15,0	11,3	12,9	16,7	16,7	18,9	17,4
Brak odpowiedzi	0,2	5,9	4,1	2,8	2,2	1,4	1,2	0,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Niż przed rokiem.

Tabela 11D

Robotnicy wykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2 006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,5	1,1	0,5	0,6	0,5	1,0	0,8	0,9
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	0,7	0,9	0,8	0,6	1,8	9,5	7,9	6,0
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	9,6	10,5	10,1	12,9	26,6	45,2	42,6	44,3
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	37,9	35,2	42,3	45,8	40,3	22,0	23,9	27,0
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	37,3	33,3	31,7	25,9	13,5	5,5	6,0	5,9
Trudno powiedzieć	13,7	14,5	10,8	11,8	15,6	15,0	17,9	15,2
Brak odpowiedzi	0,4	4,7	3,8	2,4	1,8	1,8	0,9	0,6
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Niż przed rokiem.

Tabela 12D

Robotnicy niewykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,6	0,9	0,7	0,3	1,1	4,7	3,8	3,2
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	1,9	1,4	1,3	1,1	3,9	14,8	14,1	9,8
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	29,6	19,4	22,1	24,2	33,9	42,0	39,4	45,8
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	31,3	30,4	36,3	37,2	29,8	12,3	15,0	14,7
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	14,1	20,1	17,5	14,4	7,6	3,3	2,8	3,0
Trudno powiedzieć	21,8	20,0	16,4	18,2	20,3	19,9	23,4	22,3
Brak odpowiedzi	0,7	8,0	5,8	4,7	3,3	3,0	1,5	1,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Niż przed rokiem.

Tabela 13D

Zdaniem pracodawców, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w maju 2010 r.) (w %):

Kategorie odpowiedzi	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,0	1,6	5,4
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	10,2	15,8	19,1
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	41,0	45,5	40,1
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	15,7	11,9	6,6
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	5,9	2,3	1,0
Trudno powiedzieć	25,3	22,3	26,5
Brak odpowiedzi	0,8	0,6	1,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Tabela 14D

Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	bd.	1,0	0,4	0,5	0,6	2,9	2,8	1,0
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	bd.	1,2	0,9	1,3	3,0	14,6	12,7	10,2
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	bd.	13,3	16,0	15,4	28,5	36,4	36,5	41,0
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	bd.	25,7	27,5	28,4	26,1	14,2	14,2	15,7

Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	bd.	29,5	29,3	25,8	13,8	7,5	6,0	5,9
Trudno powiedzieć	bd.	23,4	20,5	25,8	25,7	23,2	27,1	25,3
Brak odpowiedzi	bd.	6,2	5,4	2,9	2,4	1,3	0,7	0,8
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 15D

Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	bd.	0,8	0,4	0,3	0,8	3,7	3,5	1,6
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	bd.	1,8	1,1	1,7	4,9	19,6	17,8	15,8
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	bd.	18,0	20,4	22,4	33,4	37,4	39,6	45,5
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	bd.	30,6	32,6	31,9	26,4	13,3	11,1	11,9
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	bd.	21,8	21,6	18,6	8,2	4,0	3,1	2,3
Trudno powiedzieć	bd.	22,2	19,2	22,6	24,1	20,5	24,5	22,3
Brak odpowiedzi	bd.	5,0	4,6	2,5	2,2	1,6	0,4	0,6
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 16D

Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2 2009	V 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	bd.	1,1	0,9	0,7	1,4	9,1	8,1	5,4
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	bd.	2,6	2,7	3,2	7,2	21,5	20,4	19,1
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	bd.	23,4	25,2	27,1	35,2	31,6	33,5	40,1
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	bd.	24,0	26,2	25,8	19,6	8,2	6,9	6,6
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	bd.	16,0	14,1	12,3	5,4	2,5	2,1	1,0
Trudno powiedzieć	bd.	25,3	24,6	26,8	28,3	24,5	28,2	26,5
Brak odpowiedzi	bd.	7,7	6,4	4,3	2,9	2,6	0,8	1,3
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 17D

Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się, w ciągu najbliższych 6 miesięcy, przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Przeciętne wynagrodzenie wzrośnie	57,3	49,0	48,4	35,6	27,1	11,1	18,0	16,7
Będzie na zbliżonym poziomie	30,6	39,3	39,3	52,8	61,3	74,4	71,3	73,4
Przeciętne wynagrodzenie spadnie	0,6	0,3	0,4	0,2	1,8	3,6	2,4	1,6
Trudno powiedzieć	10,7	11,1	11,8	11,2	9,7	10,9	8,3	8,3
Brak odpowiedzi	0,8	0,4	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* W ciągu najbliższych 12 miesięcy.

Tabela 18D

Przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach będzie się łączył z (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Spadkiem wydajności pracy pracowników	bd.	0,7	0,9	0,7	0,9	1,1	1,0	0,0
Wydajnością pracy pracowników utrzymaną na dotychczasowym poziomie	bd.	53,3	56,1	54,0	54,7	46,6	52,8	46,4
Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń	bd.	41,7	38,1	36,5	38,8	43,8	38,6	43,4
Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń	bd.	2,2	4,8	7,5	4,8	7,3	6,9	10,1
Brak odpowiedzi	bd.	2,0	0,1	1,2	0,7	1,1	0,7	0,0
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

I.3. Migracje zarobkowe a rynek pracy

Tabela 19D

Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Duży	bd.	28,1	12,7	7,4	1,2	0,6	0,7	0,0
Średni	bd.	23,1	26,0	21,4	10,9	8,4	2,8	3,4
Mały	bd.	25,8	23,6	27,7	23,3	20,2	11,8	14,6
Czynnik ten w ogóle nie będzie miał wpływu	bd.	22,1	36,7	41,9	62,1	68,0	82,3	80,1

Brak odpowiedzi	bd.	0,9	1,0	1,6	2,5	2,8	2,4	1,9
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

I.4. Marże, produktywność pracy i ceny

Tabela 20D

Przewidywania dotyczące kształtowania się marży na sprzedaży towarów i usług, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Spadek marży	bd.	13,7	12,3	12,8	18,4	28,4	19,3	19,0
Utrzymanie się marży na dotychczasowym poziomie	bd.	48,9	55,6	59,6	55,7	50,9	58,4	60,0
Wzrost marży	bd.	20,0	16,4	14,6	10,7	4,8	7,1	7,7
Trudno powiedzieć	bd.	10,8	14,6	12,6	14,4	15,5	14,4	12,8
Brak odpowiedzi	bd.	6,7	1,2	0,5	0,8	0,5	0,8	0,5
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 21D

Przewidywania dotyczące kształtowania się produktywności pracy, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Produktywność pracy wzrośnie	bd.	21,4	20,9	23,4	17,4	16,6	16,8	17,1
Utrzyma się na dotychczasowym poziomie	bd.	59,4	62,9	60,5	63,4	63,2	64,9	67,0
Produktywność pracy spadnie	bd.	1,3	2,5	1,7	3,9	5,2	4,1	2,0
Trudno powiedzieć	bd.	17,6	13,1	13,9	14,8	14,8%	14,0	13,6
Brak odpowiedzi	bd.	0,4	0,6	0,5	0,5	0,3	0,2	0,3
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 22D

Przewidywania respondentów na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw, w okresie najbliższych 6 miesięcy (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Ceny wzrosną	bd.	39,3	37,8	31,4	28,6	15,3	16,9	16,9
Ceny pozostaną bez zmian	bd.	42,3	37,9	45,7	41,3	51,7	54,1	56,6
Ceny spadną	bd.	3,8	3,5	3,9	8,4	9,8	8,5	6,6

Trudno powiedzieć	bd.	14,1	20,1	18,7	21,6	22,9	20,3	19,6
Brak odpowiedzi	bd.	0,6	0,7	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

I.5. Ruch kadrowy

Tabela 23D

Opinie respondentów na temat problemów ze znalezieniem odpowiednich pracowników w ciągu ostatnich 6 miesięcy (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Były problemy	63,2	69,8	53,9	48,2	41,7	25,6	22,9	19,4
Nie było problemów	36,5	29,8	45,6	51,8	58,1	74,3	77,1	80,2
Brak odpowiedzi	0,3	0,4	0,5	0,1	0,3	0,2	0,0	0,4
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Pytanie dotyczyło 9 miesięcy poprzedzających badania.

Tabela 24D

Wolne miejsca pracy w ankietyowanych przedsiębiorstwach (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Są wolne miejsca pracy	38,0	43,5	39,3	39,7	28,6	20,9	18,4	20,0
Nie ma wolnych miejsc pracy	62,0	56,5	60,6	60,3	71,3	79,1	81,6	79,9
Brak odpowiedzi	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 25D

Zmiany respondentów co do zatrudnienia (wzrost lub spadek zatrudnienia) w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Zwiększenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę	49,2	47,5	40,7	40,7	27,8	22,0	21,0	23,8
Utrzymanie liczby pracowników na dotychczasowym poziomie	46,5	48,7	56,2	56,4	65,3	70,8	72,3	71,6
Zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę	4,2	3,3	2,8	2,8	6,5	7,1	6,7	4,3
Brak odpowiedzi	0,1	0,6	0,3	0,1	0,4	0,1	0,0	0,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Dotyczy najbliższych 12 miesięcy.

Tabela 26D

Prognozy respondentów dotyczące stopnia trudności znalezienia pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w ubiegłym roku	bd.	1,5	4,4	10,2	27,3	42,4	28,7	20,6
Stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian	bd.	20,0	32,8	40,4	42,9	33,3	42,8	50,9
Trudniej będzie znaleźć pracowników niż w ubiegłym roku	bd.	57,3	35,9	24,3	7,8	3,8	5,2	5,6
Liczymy się nawet z taką możliwością, że w ogóle nie znajdziemy dodatkowych pracowników	bd.	12,2	6,3	4,3	2,6	1,6	1,6	1,4
Trudno powiedzieć	bd.	8,4	19,4	20,1	19,4	18,6	21,5	21,3
Brak odpowiedzi	bd.	0,5	1,2	0,7	0,1	0,4	0,2	0,3
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Część II. Wyniki ankiety dla bezrobotnych (tabele)

II.1. Wynagrodzenia a mobilność bezrobotnych

Tabela 1d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Średnia minimalna miesięczna płaca netto (w zł)	1226,53	1338,34	1486,27	1536,05	1588,40	1628,51	1628,16	1661,73
Średni szacowany koszt dojazdów do pół godziny (w zł)	145,08	153,74	161,19	156,67	161,31	170,72	166,10	171,15

Tabela 2d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Średnia minimalna miesięczna płaca netto (w zł)	1558,37	1705,99	1880,20	1929,11	1985,76	2033,24	2030,79	2080,23
Średni szacowany koszt dojazdów do jednej godziny (w zł)	249,38	253,91	271,25	261,77	265,16	284,27	276,21	277,91

Tabela 3d

Czy respondenci byliby gotowi zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znaleźli atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania (w %)?

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Tak	47,5	41,7	39,8	31,1	29,1	34,9	34,6	34,9
Nie	52,1	57,6	60,0	68,8	70,7	64,9	65,4	65,1
Brak odpowiedzi	0,5	0,7	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0	0,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 4d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Płaca netto w zł	2260,32	2457,84	2667,00	2776,10	2920,23	2957,37	2805,97	2949,64

II.2. Migracje zarobkowe

Tabela 5d

Powody podjęcia przez respondentów decyzji o wyjeździe za granicę w celach zarobkowych (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Znacznie wyższe zarobki	bd.	38,8	38,0	41,3	40,7	42,1	42,1	43,4
Znacznie lepsze warunki pracy	bd.	11,2	12,7	11,9	12,1	11,2	11,3	11,9
Większe możliwości rozwoju	bd.	4,4	3,6	4,2	4,0	3,1	3,9	4,5
Nauka języka	bd.	14,9	12,9	13,0	13,8	12,4	12,6	11,8
Chęć poznania innych krajów	bd.	7,5	7,9	8,4	8,1	7,5	7,0	7,3
Podjęta za granicą nauka	bd.	0,2	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,1
Dostałem(am) ciekawą propozycję pracy	bd.	6,2	6,2	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	17,1
Nie mogłem(am) znaleźć pracy w kraju	bd.	13,2	15,7	16,4	17,1	20,1	19,1	2,3
Inne przyczyny	bd.	3,0	2,0	3,0	2,9	2,2	2,8	1,4
Brak odpowiedzi	bd.	0,7	0,6	1,2	0,7	0,8	0,7	100,0
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	43,4

Tabela 6d
Status respondentów na rynku pracy przed wyjazdem (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Miałem stałą pracę	bd.	26,5	26,2	24,1	25,5	26,9	24,8	27,2
Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych	bd.	24,0	30,0	31,5	29,6	27,1	29,0	26,7
Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych)	bd.	36,3	31,2	32,0	33,3	34,6	34,4	35,3
Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem	bd.	11,9	10,4	9,9	10,4	8,1	11,1	8,2
Brak odpowiedzi	bd.	1,5	2,2	2,5	1,2	3,2	0,7	2,6
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 7d
Jeżeli respondenci wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych, czy pracując za granicą wykonywali pracę w swoim zawodzie (w %)?

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Tak	bd.	19,4	17,6	20,1	24,8	19,4	22,7	20,4
Nie	bd.	73,8	77,5	78,2	73,9	79,0	76,6	77,2
Brak odpowiedzi	bd.	6,9	5,0	1,7	1,4	1,6	0,7	2,3
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 8d
Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą (w %)?

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Tak	bd.	17,7	15,0	12,1	10,2	12,6	10,0	12,0
Nie	bd.	81,9	84,8	87,9	89,7	87,3	90,0	87,9
Brak odpowiedzi	bd.	0,4	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0	0,2
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 9d
Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to co skłania ich do wyjazdu (w %)?

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Nie mogę znaleźć pracy w kraju	bd.	18,4	18,4	19,4	19,8	27,7	29,0	26,7
Znacznie wyższe zarobki	bd.	39,0	36,0	39,5	36,4	38,2	39,5	37,7

Znacznie lepsze warunki pracy	bd.	10,7	12,3	12,1	13,6	8,1	9,8	11,4
Większe możliwości rozwoju	bd.	6,6	4,5	4,8	4,2	3,7	4,9	2,8
Nauka języka	bd.	9,9	11,3	10,4	11,6	10,3	8,2	7,8
Chęć poznania innych krajów	bd.	3,3	3,5	3,5	3,1	4,4	2,6	3,8
Zamierzam podjąć za granicą naukę	bd.	0,5	0,7	0,6	0,9	0,6	0,0	0,2
Otrzymałem(am) ciekawą propozycję pracy	bd.	2,5	2,5	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Za granicą pracują już krewni (znajomi)	bd.	8,2	7,5	9,2	9,3	6,6	4,7	8,8
Inne przyczyny	bd.	0,7	0,7	0,6	0,9	0,6	1,1	0,4
Brak odpowiedzi	bd.	0,2	2,8	0,0	0,2	0,0	0,2	0,4
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 10d

Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to jakie minimalne wynagrodzenie netto w Polsce skłoniłoby ich do pozostania w kraju (w %)?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2008	XI 2009	V 2010
Średnie wynagrodzenie (w zł)	bd.	2462,70	2578,20	2524,15	2632,37	2364,10	2502,88	2629,17

II.3. Inne aspekty rynku pracy

Tabela 11d

Jaka, zdaniem respondentów, część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Okolo (średnia w %)	38,93	43,05	40,29	40,31	37,1	37,3	37,4	37,7

Tabela 12d

Czy respondenci byliby w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia (w %)?

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010
Tak	bd.	82,6	82,2	81,0	81,1	86,4	87,5	87,2
Nie	bd.	17,2	17,7	18,8	18,4	13,3	12,4	12,7
Brak odpowiedzi	bd.	0,2	0,2	0,3	0,6	0,3	0,1	0,2
Ogółem	bd.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

 Załącznik 5

 Ankieta dla pracodawców
 Badania rynku pracy prowadzone
 przez Narodowy Bank Polski

Nr ankiety:							
-------------	--	--	--	--	--	--	--

Data badania:								
	d	d	m	m	r	r	r	r

METRYCZKA PRZEDSIĘBIORSTWA

1. Nazwa przedsiębiorstwa.

2. Siedziba przedsiębiorstwa.

Powiat

3. Czterocyfrowy symbol rodzaju podstawowej działalności gospodarczej PKD 2007

--	--	--	--

4. Na koniec 2009 roku przedsiębiorstwo zanotowało:

☐	a. Zysk.
☐	b. Stratę.
☐	c. Osiągnęło wynik w pobliżu zera.

5. Jaki procent sprzedaży w 2009 roku był kierowany na eksport?

☐	a. Nie dotyczy – firma nie eksportowała.
☐	b. Wielkość sprzedaży na eksport w %

6. Liczba pracujących w Państwa przedsiębiorstwie według stanu na koniec I kwartału 2010 roku:

(zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi)

- a. Liczba zatrudnionych na umowę o pracę.
- b. Liczba pracujących na umowę cywilno-prawną.
- c. Liczba pracujących na zasadzie samozatrudnienia.
- d. Liczba osób pracujących na innych zasadach.

7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Państwa przedsiębiorstwie za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, wynosi (prosimy podać wszystkie składniki - wynagrodzenie brutto plus wszystkie składniki dodatkowe, np. premie, bonusy).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto:

RUCH KADROWY PRACOWNIKÓW

8. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy miała miejsce sytuacja, w której pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę przestali pracować?

	a. Tak.
	b. Nie. /Przejdź do pytania 12/

9. Jeżeli odpowiedź na pytanie 8 „Tak”, to podaj liczbę pracowników, którzy:

(zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi)

	a. Zostali zwolnieni.
	b. Skończyły się im umowy na czas określony i w związku z tym odeszli.
	c. Przeszli na emerytury lub renty.
	d. Odeszli z własnej inicjatywy.

10. Powodem zwolnień były:

(zaznacz maksymalnie 3 odpowiedzi)

	a. Nowe inwestycje powodujące ograniczenia miejsc pracy (modernizacja).
	b. Zmniejszenie sprzedaży krajowej.
	c. Zmniejszenie sprzedaży eksportowej.
	d. Pogorszenie możliwości finansowych firmy.
	e. Restrukturyzacja firmy.
	f. Inne przyczyny. Podaj jakie inne przyczyny:
	g. Nie dotyczy. Nie było przypadku, w którym pracownicy zostali zwolnieni.

11. Zdaniem Państwa pracownicy, którzy z własnej inicjatywy odchodzili z Państwa przedsiębiorstwa, najczęściej:

(zaznacz jedną odpowiedź)

- a. Przechodzili do pracy w innych przedsiębiorstwach w kraju.
- b. Wyjeżdżali do pracy za granicę.
- c. Odchodzili z pracy z innych przyczyn. Podaj z jakich innych przyczyn:
- d. Nie dotyczy. Nie było przypadku odejścia pracownika z własnej inicjatywy.

12. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy Państwa przedsiębiorstwo zatrudniło nowych pracowników?

- a. Tak.
- b. Nie. /Przejdź do pytania 15/

13. Jeżeli odpowiedź na pytanie 12 „Tak”, to ilu pracowników zatrudniło przedsiębiorstwo:

- a. Na zasadzie umowy o pracę.
- w tym:
- b. w ramach promocji zatrudnienia prowadzonej przez powiatowe urzędy pracy (staże absolwenckie lub przygotowanie do zawodu).

14. Jeżeli odpowiedź na pytanie 12 „Tak”, to czy wśród zatrudnionych pracowników byli tacy, którzy w ciągu ostatnich 6 miesięcy powrócili z zagranicy

- a. Tak. (Proszę podać ile osób)
- b. Nie.
- c. Nie posiadam informacji na ten temat.

15. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy mieliście Państwo problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników?

- a. Tak.
- b. Nie. /Przejdź do pytania 17/

16. Jeżeli odpowiedź na pytanie 15 „Tak”, dlaczego mieliście Państwo trudności ze znalezieniem pracowników?

Zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- a. Brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami.
- b. Oczekiwania płacowe kandydatów były nie do przyjęcia.

- c. Trudne warunki pracy, których nie zaakceptowali kandydaci.
- d. Niechęć kandydatów do dalekich dojazdów do pracy.
- e. Emigracja zarobkowa pracowników.
- f. Brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości.
- g. Mała dyspozycyjność kandydatów.
- h. Inne trudności.

Podaj jakie inne trudności:

17. Czy w przedsiębiorstwie są aktualnie wolne miejsca pracy?

- a. Tak.
- b. Nie. /Przejdź do pytania 19/

18. Jeżeli odpowiedź na pytanie 17 „Tak”, to jaka jest aktualna liczba wolnych stanowisk pracy?

Liczba wakatów:

ZAMIARY PRZEDSIĘBIORSTWA (WZROST LUB SPADEK ZATRUDNIENIA)

19. W ciągu najbliższych 6 miesięcy Państwa przedsiębiorstwo zamierza:

- a. Zwiększyć liczbę pracowników zatrudnionych na umowę o pracę o osób. /Przejdź do pytania 21/
- b. Utrzymać liczbę pracowników na tym samym poziomie. /Przejdź do pytania 21/
- c. Zmniejszyć liczbę pracowników zatrudnionych na umowę o pracę o osób.

20. Jeżeli odpowiedź na pytanie 19 „c”, to zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę będzie wynikało z:

(Zaznacz nie więcej niż 3 odpowiedzi)

- a. Nowe inwestycje powodujące ograniczenia miejsc pracy (modernizacja).
- b. Zmniejszenie sprzedaży krajowej.
- c. Zmniejszenie sprzedaży eksportowej.
- d. Pogorszenie możliwości finansowych firmy.
- e. Restrukturyzacja firmy.
- f. Inne przyczyny.

Podaj jakie inne przyczyny:

21. Czy, według Państwa oceny, w ciągu najbliższych 6 miesięcy:

(zaznacz jedną odpowiedź)

- a. Łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie roku ubiegłego.
- b. Stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian.
- c. Trudniej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie roku ubiegłego.
- d. Liczymy się nawet z taką możliwością, że w ogóle nie znajdziemy potrzebnych nam pracowników.
- e. Trudno powiedzieć.

22. Jeżeli w przedsiębiorstwie są wakaty lub przedsiębiorstwo zamierza zatrudnić pracowników (w ciągu najbliższych 6 miesięcy) – to przedsiębiorstwo jest skłonne zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie:

(zaznacz jedną odpowiedź)

- a. Zdecydowanie niższe, niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego.
- b. Trochę niższe, niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego.
- c. Na zbliżonym poziomie.
- d. Trochę wyższe, niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego.
- e. Zdecydowanie wyższe, niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego.
- f. Nie dotyczy.

PRZEWIDYWANE ODEJŚCIA PRACOWNIKÓW

23. Czy sądzicie Państwo, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy z Państwa przedsiębiorstwa odejdzie część pracowników, mimo że przedsiębiorstwu zależy na ich pozostaniu?

- a. Tak.
- b. Nie. /Przejdź do pytania 26/
- c. Trudno powiedzieć. /Przejdź do pytania 26/

24. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 „Tak”, czy przewidywane odejścia pracowników wpłyną negatywnie na działalność przedsiębiorstwa w stopniu:

- a. Dużym.
- b. Średnim.
- c. Małym.
- d. Nie będą miały wpływu.

25. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 „Tak”, to w jakim stopniu przewidywane odejścia pracowników będą spowodowane migracjami zarobkowymi za granicę?

- a. Dużym.
- b. Średnim.
- c. Małym.
- d. Czynniki ten w ogóle nie będzie miał wpływu.

WYNAGRODZENIA I PRODUKTYWNOŚĆ PRACY

26. Uprzejmie prosimy o wyrażenie swojej opinii odnośnie zachowań kandydatów do pracy na terenie powiatu, w którym działa Państwa przedsiębiorstwo. Osoby, które już świadczą pracę, są skłonne kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie:

	wysokiej klasy specjalści	robotnicy wykwalifikowani	robotnicy niewykwalifikowani
a. Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu.			
b. Trochę niższe niż 6 miesięcy temu.			
c. Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy.			
d. Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu.			
e. Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu.			
f. Trudno powiedzieć.			

27. Zdaniem Państwa, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa Państwa przedsiębiorstwo, za wynagrodzenie:

	bezrobotni będący wysokiej klasy specjalistami	bezrobotni wykwalifikowani	bezrobotni niewykwalifikowani
a. Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu.			
b. Trochę niższe niż 6 miesięcy temu.			
c. Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy.			
d. Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu.			
e. Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu.			
f. Trudno powiedzieć.			

28. Zdajemy sobie sprawę, że trudno jest formułować jednoznacznie prognozy. Prosimy jednak o podzielenie się z nami Państwa przypuszczeniami w sprawie kształtowania się wynagrodzeń. Czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy przeciętne wynagrodzenie w Państwa przedsiębiorstwie:

☐	a. Wzrośnie o	____	%	
☐	b. Będzie na zbliżonym poziomie.			/Przejdź do pytania 33/
☐	c. Spadnie o	____	%	/Przejdź do pytania 32/
☐	d. Trudno powiedzieć.			/Przejdź do pytania 33/

29. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „a”, to prognozowany wzrost wynagrodzeń w Państwa przedsiębiorstwie będzie się łączył z:

☐	a. Spadkiem wydajności pracy pracowników.
☐	b. Wydajność pracy pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie.
☐	c. Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń.
☐	d. Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń.

30. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „a”, to przewidywany wzrost wynagrodzeń podyktowany będzie:

Zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Żądaniami pracowników.
☐	b. Coroczną waloryzacją (wynikającą np. z układu zbiorowego).
☐	c. Chęcią zatrzymania najlepszych pracowników.
☐	d. Dobrymi wynikami przedsiębiorstwa.
☐	e. Przedsiębiorstwa w regionie też podwyższają więc my też musimy.
☐	f. Wzrostem wydajności pracy pracowników.
☐	g. Innymi przyczynami.

Podaj jakimi innymi przyczynami:

31. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „a”, to przewidywany wzrost wynagrodzeń będzie powodowany migracjami zarobkowymi za granicę, w stopniu:

☐	a. Dużym.
☐	b. Średnim.
☐	c. Małym.
☐	d. Czynniki ten w ogóle nie będzie miał wpływu.

/Przejdź do pytania 33/

32. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „c”, to proszę powiedzieć, z czego będą wynikały spadki wynagrodzeń?

- a. Pogorszenie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa.
- b. Restrukturyzacja przedsiębiorstwa.
- c. Wysokie bezrobocie w regionie powoduje, że możemy obniżyć zarobki pracownikom.
- d. Inne przyczyny.

Podaj inne przyczyny:

33. Jak, według Państwa przypuszczeń, będzie kształtowała się marża na sprzedaży towarów i usług w Państwa przedsiębiorstwie w najbliższych 6 miesiącach?

- a. Spadek marży.
- b. Utrzymanie się marży na dotychczasowym poziomie.
- c. Wzrost marży.
- d. Trudno powiedzieć.

34. W ciągu najbliższych 6 miesięcy produktywność pracy w Państwa przedsiębiorstwie: *(Produktywność pracy rozumiemy jako liczbę jednostek produktów lub usług przypadających na jednostkę pracy, np. na jednego zatrudnionego. Wzrost produktywności pracy może być efektem wdrożenia nowych technologii, lepszej organizacji pracy, nowych technik, lepszego zarządzania wiedzą lub innych innowacji. Może również wynikać z bardziej efektywnego wykorzystania pracowników bez wdrażania jakichkolwiek innowacji, związanych z organizacją pracy, technologiami, zarządzaniem wiedzą lub techniką).*

- a. Wzrosło o %
- b. Utrzyma się na dotychczasowym poziomie. /Przejdź do pytania 36/
- c. Spadło o % /Przejdź do pytania 36/
- d. Trudno powiedzieć. /Przejdź do pytania 36/

35. Jeżeli odpowiedź na pytanie 34 „a”, to proszę oszacować, w jakich proporcjach na wzrost produktywności pracy będą miały wpływ innowacje (technologiczne, techniczne, organizacyjne), a w jakim wzrost wydajności pracy pracowników:

Innowacje	Bardziej efektywne wykorzystanie pracowników	Łącznie
..... % %	100%

36. Ile wyniosły przychody z podstawowej działalności gospodarczej w Państwa przedsiębiorstwie w okresie ostatnich 6 miesięcy? /w zł/

37. Jak Państwo przewidujecie, ile wyniosą przychody z podstawowej działalności gospodarczej Państwa przedsiębiorstwie w okresie najbliższych 6 miesięcy? /w zł/

CENY

38. W okresie najbliższych 6 miesięcy ceny produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności Państwa przedsiębiorstwa:

☐	a. Wzrosną o	____	%
☐	b. Nie zmienią się.	/Przejdź do pytania 41/	
☐	c. Spadną o	____	% /Przejdź do pytania 40/
☐	d. Trudno powiedzieć.	/Przejdź do pytania 41/	

39. Jeżeli odpowiedź na pytanie 38 „a”, to planowany wzrost cen podyktowany będzie:
(zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi)

☐	a. Wzrostem popytu krajowego.
☐	b. Wzrostem popytu zagranicznego.
☐	c. Wzrostem kosztów pracy.
☐	d. Wzrostem pozostałych kosztów produkcji (np. surowców, energii).
☐	e. Firmy w regionie/branży podwyższają ceny, więc i my również je podnosimy.
☐	f. Innymi przyczynami.

Podaj jakimi innymi przyczynami:

/Przejdź do pytania 41/

40. Jeżeli odpowiedź na pytanie 38 „c”, to prognozowany spadek cen wynikał będzie:
Zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Ze spadku popytu krajowego.
☐	b. Ze spadku popytu zagranicznego.
☐	c. Ze wzmożonej konkurencji ze strony produktów krajowych.
☐	d. Ze wzmożonej konkurencji ze strony produktów z importu.
☐	e. Z chęci zwiększenia udziału w rynku poprzez redukcję cen sprzedaży.
☐	f. Ze spadku kosztów pracy.
☐	g. Ze spadku pozostałych kosztów produkcji (np. surowców, energii).
☐	h. Z innych przyczyn.

Podaj inne przyczyny:

INNE CECHY RYNKU PRACY

41. Jak, zdaniem Państwa, ukształtuje się stopa bezrobocia w powiecie w najbliższym okresie:

(zaznacz jedną odpowiedź)

☐	a. Znacznie się zmniejszy.
☐	b. Zmniejszy się umiarkowanie.
☐	c. Utrzyma się na dotychczasowym poziomie.
☐	d. Zwiększy się.
☐	e. Znacznie się zwiększy.
☐	f. Trudno powiedzieć.

42. Jeśli w najbliższym półroczu wyjście z recesji spowodowałoby duży wzrost popytu na główny produkt/usługę Państwa przedsiębiorstwa, to jak istotne byłoby każde z poniższych działań:

(proszę wybrać jedną odpowiedź w każdym wierszu)

	Nieważne	Mało ważne	Ważne	Bardzo ważne	Nie wiem
a. Podniesienie cen					
b. Zwiększenie marż					
c. Zwiększenie produkcji w ramach posiadanych mocy produkcyjnych					
d. Zwiększenie mocy produkcyjnych					

43. Jeśli w pytaniu 42 została wybrana w punkcie c lub d inna odpowiedź niż "Nieważne" proszę o wskazanie jednego, głównego sposobu zwiększenia produkcji/ liczby świadczonych usług:

☐	a. Zwiększenie liczby nadgodzin
☐	b. Zwiększenie motywacji do wydajniejszej pracy poprzez podniesienie wynagrodzeń zasadniczych
☐	c. Zwiększenie motywacji do wydajniejszej pracy poprzez wypłacanie wyższych dodatkowych składników wynagrodzeń.
☐	d. Zwiększenie liczby pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony
☐	e. Zwiększenie liczby pracowników zatrudnionych na czas określony/innych typów pracowników
☐	f. Inwestycje nie mające wpływu na zatrudnienie, wynagrodzenia ani czas pracy
☐	g. Inne

44. Czy firma ma doświadczenie w zatrudnianiu lub bierze pod uwagę możliwość zatrudnienia osób nie mających polskiego obywatelstwa?

(odpowiedzi a, b i c nie wykluczają się)

	a. TAK, w przeszłości pracowały w firmie osoby nie mające polskiego obywatelstwa %	Maksymalny % zatrudnionych
	b. TAK, obecnie pracują w firmie osoby nie mające polskiego obywatelstwa %	Obecny % zatrudnionych
	c. TAK, w przyszłości firma planuje zatrudnienie osób nie mających polskiego obywatelstwa %	Maksymalny % zatrudnionych
	d. TAK, w przyszłości firma nie planuje, ale i nie wyklucza zatrudnienia osób nie mających polskiego obywatelstwa		
	e. NIE, firma w przeszłości oraz obecnie nie zatrudnia osób nie mających polskiego obywatelstwa i nie bierze pod uwagę zatrudnienia w przyszłości takich osób		

DZIĘKUJĘ BARDZO ZA UDZIELONE ODPOWIEDZI
KONIEC ANKIETY

45. Uwagi i inne opinie respondenta.

Notatka ankietera

Załącznik 6

Ankieta dla bezrobotnych
Badania rynku pracy prowadzone
przez Narodowy Bank Polski

Numer ankiety

Data badania:
d d m m r r r r

OCENA SYTUACJI ŻYCIOWEJ BEZROBOTNEGO

1. Jak Pan(i) ocenia możliwość znalezienia pracy w powiecie, w którym Pan(i) zamieszkuje?

- a. Bardzo łatwo jest znaleźć pracę.
 b. Raczej łatwo jest znaleźć pracę.
 c. Raczej trudno jest znaleźć pracę.
 d. Bardzo trudno jest znaleźć pracę.
 e. Trudno powiedzieć.

2. Jak Pan(i) przypuszcza, czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy znajdzie Pan(i) pracę na zasadzie umowy o pracę?

- a. Tak.
 b. Nie.
 c. Trudno powiedzieć.

3. Jak Pan(i) ocenia swoją sytuację życiową?

- a. Bardzo zła.
 b. Zła.
 c. Taka sobie.
 d. Dobra.
 e. Bardzo dobra.

4. Czy Pana(i) zdaniem, wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy lub z ośrodków pomocy społecznej, słusznie ją otrzymują?

☐	a. Tak. / Przejdź do pytania 6/
☐	b. Nie.
☐	c. Nie mam zdania. / Przejdź do pytania 6/

5. Jeżeli odpowiedź na pytanie 4 jest „b”, to dlaczego Pan(i) tak uważa?

(proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie).

☐	a. Wiele osób pracuje „na czarno”.
☐	b. Pomoc zniechęca do szukania pracy lub jej podjęcia.
☐	c. Otrzymujący pomoc mają dobrą sytuację materialną.
☐	d. Otrzymywana pomoc jest źle wykorzystywana.
☐	e. Inne uzasadnienie.

Podaj jakie inne uzasadnienie:

6. Pana(i) zdaniem, jaka część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo? Proszę podać swoje szacunki w procentach.

☐	a. Nie ma takich.
☐	b. Około <input type="text"/> %
☐	c. Trudno powiedzieć.

7. Jak duży jest, Pana(i) zdaniem, udział wśród bezrobotnych takich osób, które rejestrują się jako bezrobotni, chociaż w ogóle nie zamierzają ani szukać, ani podjąć legalnej pracy? Proszę podać swoje szacunki w procentach.

☐	a. Nie ma takich /Przejdź do pytania 9/.
☐	b. Około <input type="text"/> %
☐	c. Trudno powiedzieć /Przejdź do pytania 9/.

8. Jeżeli odpowiedź na pytanie 7 jest „b”, dlaczego niektóre osoby zarejestrowane w urzędach pracy nie podejmują legalnego zatrudnienia, chociaż istnieje możliwość jego znalezienia?

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 kategorie (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Dobrze sobie radzą finansowo bez stałej pracy.
☐	b. Brak im zaradności, nie potrafią znaleźć sobie pracy.
☐	c. Optaca im się korzystać z zasiłków lub pomocy społecznej.
☐	d. Mogą liczyć na pomoc rodziny pracującej w kraju.
☐	e. Mogą liczyć na pomoc rodziny pracującej za granicą.
☐	f. Pracują na czarno.
☐	g. Nie mają potrzebnych kwalifikacji.
☐	h. Okresowo pracują za granicą.
☐	i. Nie chcą lub nie mogą zmieniać miejsca zamieszkania.
☐	j. Są zarejestrowani wyłącznie w celu nabycia ubezpieczenia zdrowotnego.
☐	k. Nie chce im się pracować.
☐	l. Inne powody.

Podaj jakie inne powody:

9. Czy byłby Pan/Pani w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia?

☐	a. Tak.
☐	b. Nie.

AKTYWNOŚĆ BEZROBOTNYCH

10. W jaki sposób stara się Pan(i) poprawić swoją sytuację?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Poszukuję jakiegokolwiek pracy.
☐	b. Poszukuję pracy w swoim zawodzie.
☐	c. Poszukuję pracy satysfakcjonującej mnie pod względem finansowym.
☐	d. Zamierzam wyjechać do innej miejscowości w Polsce.
☐	e. Zamierzam wyjechać za granicę w celach zarobkowych.
☐	f. Podejmuję prace dorywcze.
☐	g. Organizuję własną firmę.
☐	h. Pracuję sezonowo w kraju.
☐	i. Pracuję sezonowo za granicą.

- j. Podnoszę swoje kwalifikacje.
- k. Podejmuję inne przedsięwzięcia.

Podaj jakie inne przedsięwzięcia:

11. Czy korzystała Pan(i) lub jest zainteresowany(a) skorzystaniem z możliwości otrzymania zwrotnej pomocy państwa w spłacie kredytu mieszkaniowego dla osób, które utraciły pracę?

- a. NIE, nie korzystałem/am i nie ubiegałem/am się.
- b. NIE, nie korzystałem/am choć ubiegałem/am się.
- c. NIE, ale zamierzam ubiegać się;
- d. TAK korzystałem/am

12. Czy w okresie ostatnich 6 miesięcy powiatowy urząd pracy przedstawił Panu(i) ofertę/ oferty pracy?

- a. Tak.
- b. Nie. /Przejdź do pytania 15/

13. Jeżeli odpowiedź na pytanie 12 jest „Tak”, czy Pan(i) się nią zainteresował(a)?

- a. Nie zainteresowałem(am) się /Przejdź do pytania 15/.
- b. Tak, skontaktowałem(am) się z pracodawcą, ale nie zostałem(am) zatrudniony(a) /Przejdź do pytania 15/.
- c. Tak, skontaktowałem(am) się z pracodawcą, ale nie odpowiadała mi ta praca.
- d. Tak, skontaktowałem(am) się z pracodawcą i pracowałem(am) przez krótki okres czasu /Przejdź do pytania 15/.

14. Jeżeli odpowiedź na pytanie 13 jest „c”, to dlaczego nie przyjął Pan(i) propozycji?

(proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie)

- a. Proponowane wynagrodzenie nie było satysfakcjonujące.
- b. Praca kolidowała z innymi obowiązkami (np. ze studiami, obowiązkami rodzinnymi).
- c. Nie odpowiadało mi miejsce pracy (zbyt dalekie dojazdy).
- d. W mojej ocenie praca była zbyt ciężka.
- e. Inny powód.

Podaj jaki inny powód:

15. Co Panu(i) najbardziej utrudnia znalezienie pracy?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. W ogóle brak ofert pracy.
☐	b. Brak satysfakcjonujących mnie finansowo ofert pracy.
☐	c. Brak ofert pracy w moim zawodzie.
☐	d. Brak doświadczenia zawodowego (nie mam praktyki w swoim zawodzie).
☐	e. Nie mam znajomości, „układów”.
☐	f. Nie wiem jak poszukiwać pracy.
☐	g. Nie stać mnie na opłacenie kursów i szkoleń.
☐	h. Nie potrafię się zmobilizować do bardziej aktywnego poszukiwania pracy.
☐	i. Wiek.
☐	j. Nie jestem dyspozycyjny (godziny nocne, wyjazdy, obowiązki rodzinne)
☐	k. Nie mogę zmienić miejsca zamieszkania.
☐	l. Zły stan zdrowia.
☐	m. Pracodawcy są zainteresowani zatrudnieniem „na czarno”, a nie legalnie.
☐	n. Nie posiadam odpowiednich kwalifikacji.
☐	o. Inne powody.

Podaj jakie inne powody:

16. Czy zamierza Pan(i) rozpocząć własną działalność gospodarczą w ciągu najbliższych 6 miesięcy?

- a. NIE, nie mam żadnych planów związanych z rozpoczęciem własnej działalności
- b. TAK, ale tylko, jeśli otrzyma dofinansowanie na prowadzenie własnej działalności;
- c. TAK, także w wypadku, kiedy nie otrzyma dofinansowania z Urzędu Pracy;

MOBILNOŚĆ RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE I WYNAGRODZENIA

17. Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby Pana(nią) do podjęcia pracy w regionie, w którym Pan(i) mieszka, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?

a. Żadna /Przejdź do pytania 19/.

b. W wysokości

 zł

18. Jak Pan(i) szacuje koszty takich dojazdów do pracy?

Koszty dojazdów do pracy

zł

19. Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby Pana(nią) do podjęcia pracy w regionie, w którym Pan(i) mieszka, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?

a. Żadna /Przejdź do pytania 21/.

b. W wysokości

zł

20. Jak Pan(i) szacuje koszty takich dojazdów do pracy?

Koszty dojazdów do pracy

zł

21. Czy był(a)by Pani(i) gotów(owa) zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znalazł(a) Pan(i) atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania?

a. Tak

b. Nie /Przejdź do pytania 23/

22. Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby Pana(nią) do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?

Płaca netto („na rękę”)

zł

ZAGRANICZNE MIGRACJE ZAROBKOWE

23. Czy kiedykolwiek wyjeżdżał(a) Pan(i) za granicę w celach zarobkowych?

a. Tak, i znalazłem(am) pracę.

b. Tak, ale nie znalazłem(am) pracy i wróciłem do kraju .

c. Nie /Przejdź do pytania 31/.

24. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, to do jakiego kraju(ów) Pan(i) wyjeżdżał(a)?

Podaj nazwę kraju(ów):

25. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, kiedy wyjeżdżał(a) Pan(i) za granicę w celach zarobkowych (jeśli wielokrotnie podać informację o ostatnim wyjeździe w celach zarobkowych)?

- a. W ciągu ostatnich 6 miesięcy.
- b. W ciągu ostatniego roku.
- c. Ponad rok temu.

26. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a”, ile miesięcy pracował(a) Pan(i) za granicą podczas ostatniego wyjazdu w celach zarobkowych?

Łączna liczba miesięcy

27. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, dlaczego zdecydował(a) się Pan(i) na pracę za granicą?

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- a. Znacznie wyższe zarobki.
- b. Znacznie lepsze warunki pracy.
- c. Większe możliwości rozwoju.
- d. Nauka języka.
- e. Chęć poznania innych krajów.
- f. Podjęta za granicą nauka.
- g. Nie mogłem(am) znaleźć pracy w kraju.
- h. Inne przyczyny.

Podaj jakie inne przyczyny:

28. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, jaki był Pana(i) status na rynku pracy przed wyjazdem?

- a. Miałem stałą pracę.
- b. Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych.
- c. Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych).
- d. Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem.

29. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a”, czy pracując za granicą wykonywał(a) Pan(i) pracę w swoim zawodzie?

- a. Tak.
- b. Nie.

30. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a”, dlaczego wrócił(a) Pan(i) do Polski?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- a. Poprawiła się sytuacja na rynku pracy w Polsce.
- b. Zaoszczędziłem(am) planowaną sumę.
- c. Straciłem(am) pracę i nie mogłem(am) znaleźć innej.
- d. Wykonywałem(am) pracę sezonową/na czas określony i nie przedłużyłem(am) umowy.
- e. Ze względów zdrowotnych.
- f. Nie planowałem(am) dłuższego pobytu.
- g. Inne powody.

Podaj jakie inne powody:

31. Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy zamierza Pan(i) podjąć pracę za granicą?

- a. Tak.
- b. Nie. /Przejdź do pytania 36/

32. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, to do jakiego kraju zamierza Pan(i) wyjechać w celach zarobkowych?

Podaj nazwę kraju:

33. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, co Pana(Panią) skłania do wyjazdu za granicę do pracy?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- a. Nie mogę znaleźć pracy w kraju.
- b. Znacznie wyższe zarobki.
- c. Znacznie lepsze warunki pracy.
- d. Większe możliwości rozwoju.
- e. Nauka języka.
- f. Chęć poznania innych krajów.
- g. Zamierzam podjąć za granicą naukę.
- h. Za granicą pracują już krewni (znajomi).
- i. Inne przyczyny.

Podaj jakie inne przyczyny:

34. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, to proszę podać na jaki okres zamierza Pan(i) wyjechać do pracy za granicę?

- a. Zamierzam wyjechać na stałe.
- b. Zamierzam wyjechać na miesięcy.

35. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, to jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”) w Polsce skłoniłoby Pana(Panią) do pozostania w kraju?

- a. Żadne.
- b. Wynagrodzenie w wysokości zł

METRYCZKA

36. Nazwa województwa, w którym jest Pan(i) zarejestrowany(a) jako bezrobotny(a).

37. Nazwa powiatu, w którym jest Pan(i) zarejestrowany(a) jako bezrobotny(a).

38. Jak długo jest Pan(i) bezrobotnym (od dnia ostatniej rejestracji) w miesiącach

39. Ilu członków liczy Pana(Pani) gospodarstwo domowe? (łącznie z Panią\Panem)

Liczba członków gospodarstwa domowego

40. Osobą w największym stopniu utrzymującą Pana(Pani) gospodarstwo domowe:

Proszę wskazać tylko 1 odpowiedź (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Jestem ja.
☐	b. Współmałżonek.
☐	c. Dzieci.
☐	d. Rodzice.
☐	e. Rodzeństwo.
☐	f. Dziadkowie.
☐	g. Krewni, powinowaci.
☐	h. Inne osoby.

41. Czy osoba wskazana w pytaniu 40 przebywa obecnie:

☐	a. W kraju. /Przejdź do pytania 43/
☐	b. Za granicą.

42. Jeżeli odpowiedź na pytanie 41 jest „b”, to w jakim kraju ta osoba przebywa?

Podaj nazwę kraju:

43. Kto ponadto z członków Pana(i) rodziny przebywa obecnie za granicą w celach zarobkowych

Proszę wskazać dowolną liczbę odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Nikt więcej. /Przejdź do pytania 45/
☐	b. Współmałżonek.
☐	c. Dzieci.
☐	d. Rodzice.
☐	e. Rodzeństwo.
☐	f. Dziadkowie.
☐	g. Krewni, powinowaci.
☐	h. Inne osoby.

44. Proszę podać w jakim kraju(ach) przebywają obecnie osoby wymienione w pytaniu 43.

Podaj nazwę kraju(ów):

45. Źródła dochodów członków Pana(Pani) gospodarstwa domowego stanowią:

Proszę wskazać dowolną liczbę odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Emerytura.
☐	b. Renta inwalidzka, renta rodzinna.
☐	c. Zasiłek z pomocy społecznej w kraju.
☐	d. Zasiłek z pomocy społecznej za granicą.
☐	e. Zasiłek dla bezrobotnych w kraju.
☐	f. Zasiłek dla bezrobotnych za granicą.
☐	g. Alimenty.
☐	h. Wynagrodzenie za stałą pracę w kraju.
☐	i. Wynagrodzenie za stałą pracę za granicą.
☐	j. Wynagrodzenie za pracę dorywczą w kraju.
☐	k. Wynagrodzenie za pracę dorywczą za granicą.
☐	l. Dochody z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w kraju.
☐	m. Dochody z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej za granicą.
☐	n. Dochody z gospodarstwa rolnego.
☐	o. Stypendium.
☐	p. Inne dochody.

46. Łączne dochody netto Pana (Pani) gospodarstwa domowego w miesiącu poprzedzającym badania wynosiły:

	zł
--	----

47. Pana(Pani) osobiste dochody od dnia ostatniej rejestracji w urzędzie pracy składały się z następujących składników:

Proszę wskazać dowolną liczbę odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Zasiłek dla bezrobotnych.
☐	b. Zasiłek socjalny.
☐	c. Dofinansowanie czynszu.

- d. Wynagrodzenie za pracę stałą.
- e. Wynagrodzenie za pracę dorywcze.
- f. Wynagrodzenie za pracę niesubsydiowaną (np. sezonową).
- g. Wynagrodzenie za pracę subsydiowaną (np.: staż, przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne, roboty publiczne, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej).
- h. Brak dochodów.
- i. Inne.

48. Pana(Pani) osobiste dochody netto w miesiącu poprzedzającym badania wynosiły łącznie:

 zł

49. Płeć:

- a. Kobieta.
- b. Mężczyzna.

50. Wykształcenie:

- a. Wyższe.
- b. Średnie.
- c. Zasadnicze zawodowe i niższe.

51. Wiek

 lat

52. Dodatkowe uwagi respondenta.

Notatka ankietera

